

Podatki realne w Austryi

Część II.

PODATKI DOMOWE

Systematycznie wyłożył

FRANCISZEK SZYMUSIK

c. k. radca skarbu.

☞☞☞ Kraków 1903 ☞ Nakładem autora ☞☞☞

156

Wskłóce wydawstwa tego samego autora.

1) Z zakresu nauk ścisłych i przyrodniczych:

- O reformie podatków w Austrii. Część I. — (1844)
- Odmia w Prusach z 1807 i 1811. Lwów 1811
- Opis 12 krajów 1811
- Podatki i podatkach w królestwie polskiem, z wyjątkiem
podat. Lwów 1811
- Belarum podatkowa, wykład ogólny z 4 częściach z wyjątkiem
tamt. podat. Lwów 1811 (1812) Część pierwsza wykład ogólny
z tłumaczeniem na język niemiecki. Lwów 1811
- Podatki z dnia 25 października 1810 de. w. p. nr. 220
o podatkach podatkach podatkach w królestwie polskiem
porównawczym Wykazem, w których i w jakich
krajach. Lwów 1811 i 1812

2) Inne dzieła:

- Trybunał Trybunał, 812, 1811, 1812, z tłumaczeniem
na język niemiecki 1811
- Wskłóce i wykład ogólny podatków w królestwie polskiem
Odmia z 1807 i 1811 de. l. i. 1811, 1812, 1813
- O podatkach i wykład ogólny i wykład szczegółowy
na rok 1811
- Wskłóce do trybunału Opowiadanie. Sambor 1811
- Wykaz podatków Opowiadanie na rok 1811, 1812, 1813
i wykład ogólny i wykład szczegółowy Sambor 1812
- Opowiadanie o dawnych krajach (zamiast Sokalskiej)
L. Hryb Wykład. Lwów 1812
- Wskłóce o podatkach (Roman Steiner). Sambor 1814
- O podatkach i wykład ogólny i wykład szczegółowy
Opowiadanie o prawie stałym. Sambor 1812

Wskłóce wydawstwa:

- Podatki realne w Austrii. Część I. Wykład systematyczny.
Tłumaczenie z języka niemieckiego. Sambor 1812
- Wskłóce o podatkach i wykład ogólny i wykład szczegółowy
Lwów 1811
- Wskłóce o podatkach i wykład ogólny i wykład szczegółowy
Lwów 1811

Niektóre wydawnictwa tego samego autora.

1) Z zakresu skarbowości austriackiej:

O reformie podatków osobistych w Austrii. — *Część I* Odbitka z Prawnika z r. 1892 i 1893. Lwów 1893. — *Część II.* Kraków 1894.

Pogadanki o podatkach w kółku rolniczem, z wzorami podań, Lwów 1893.

Reforma podatkowa, wykład popularny w 4 częściach z wzorami podań, Lwów 1897 i 1898. Część pierwsza wyszła także w tłumaczeniu na język ruski. Lwów 1897.

Ustawa z dnia 25 października 1896 dz. u. p. nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych wraz z rozporządzeniami wykonawczemi. Przekład z objaśnieniami. 3 tomy. Lwów 1897 i 1898.

2) Innej treści:

Tytus Trzecieski. Szkic biograficzny. Lwów 1879, z portretem. Sambor 1893.

Antygoną i Ismena. Studium psychologiczno-estetyczne. Odbitka z Albumu jubil. dla J. I. Kraszewskiego. Lwów 1879.

O umoralnieniu i wpływie religii i uczuć estetycznych na nie. Sambor 1891.

Małe parta do czarta. Opowiadanie. Sambor 1891.

Szczepan Dzierzba. Opowiadanie na tle historycznem (z dziejów zamku Odrzykońskiego). Sambor 1892.

Opowiadania z dawnych dziejów (ziemi Sokalskiej).

I. Hryć Syroid. Lwów 1892.

Jeden z ostatnich. (Roman Szelest). Sylwetka. Sambor 1894.

O poszanowaniu prawa własności. Wykład popularny obowiązujących przepisów o prawie własności. Przemyśl 1899.

Wkrótce wyjdzie:

Podatki realne w Austrii. *Część I.* Wykład systematyczny. Treść: 1. Zarys organizacyi władz, urzędów i organów podatkowych. 2. Ogólne przepisy podatkowe. 3. Przepisy o podatku gruntowym. 4. Przepisy egzekucyjne.

Podatki realne w Austrii

Wiedeń 1868
Część II

Książki drukarskie

Podatki domowe

Wiedeń 1868

Podatki realne w Austrii

Wiedeń 1868

Wiedeń 1868

Wiedeń 1868

Wiedeń 1868

Najzmożniejszemu

Jamie Wielkownemu

Książki Kunstaktemu Archiwizacji
władze Prezyckiemu, Sądkiemu
i Sanborskiemu, wyznaczeniemu
miejowi - obywatelowi i biskupowi

z wyrazami głębokiej ceni
na zasługę jurystki

uznawij stę

Fr. Szynarski

Podatki realne w Austryji

Część II.

Podatki domowe

Systematycznie wyłożył

FRANCISZEK SZYMUSIK

c. k. radca skarbu.

~~Wydawnictwo~~ *Siakiewicz*

Kraków 1903 — Nakładem autora.

Podatki reszne w Austrii

Podatki dojmowe
A-20990/2

Nakow 12

Krakow 1003

K.1160/56/3657

Rodzinnemu

król. wol. miastu Krasnu

poświęca

Autor.

Przedmowa.

Brak odpowiedniego podręcznika w języku polskim, przedstawiającego obecnie obowiązujące przepisy o podatkach domowych w Austrii oraz nadzwyczajna mnogość tychże spowodowały mnie do opracowania tego przedmiotu. Chcąc rzecz uczynić przystępną a wyczerpującą, traktowałem ją systematycznie. Poszedłem w tym względzie za opracowaniami Gustawa Freibergera¹⁾ i Maurycego Chluppa²⁾, z których bardzo wiele korzystałem.

¹⁾ »Handbuch der österr. direkten Steuern in systematischer Darstellung«, Wien 1899.

²⁾ »Systematisches Handbuch der direkten Steuern«, Leipzig 1877.

Moje usiłowania zmierzają głównie w kierunku praktycznym i mają na celu przede wszystkim ułatwić poznanie odnośnych przepisów szerszym kołom, nie mogącym się oddać źródłowym studjom a chcącym się obznajomić gruntownie z tym przedmiotem. Przy pisaniu tej pracy korzystałem oprócz powyższych dzieł także z innych opracowań i zbiorów, a mianowicie: Gellera¹⁾, Rölla²⁾, ś. p. Justyna Błońskiego³⁾, urzędowego zbioru wydanego w r. 1881 z polecenia ministerstwa skarbu, leksykonu Tertila⁴⁾ i innych⁵⁾. Główną podstawę jednak stanowią urzędowe publikacye, zawarte w dzienniku ustaw państwa, w dzienniku rozporządzeń ministerstwa skarbu i dodatku do tego dziennika, redagowanym w galicyjskiej krajowej dyrekcji skarbu, w zbiorze normaliów skarbowych, niekiedy także okólniki i specjalne orzeczenia

¹⁾ Wydanie z r. 1882 i 1898.

²⁾ Wydanie z r. 1883 i 1897.

³⁾ Na tem miejscu pozwolę sobie wyrazić głęboki żal z powodu przedwczesnego zgonu tego tak wybitnego i zastęzonego pracownika na niwie literatury skarbowej, a zarazem oddać hołd pamięci zacnego człowieka i życzliwego kolegi.

⁴⁾ Wydanie z r. 1881.

⁵⁾ Np. Zestawienie orzeczeń tryb. adm. w sprawach podatkowych Jollesa (Wiedeń 1891) i Nuski (Wiedeń 1892).

władz wyższych, wreszcie orzeczenia trybunału administracyjnego w zbiorze Budwińskiego. Opracowawszy w ten sposób niniejsze dziełko sądę, że uczyniłem zadość koniecznej potrzebie i w tej myśli postanowiłem je ogłosić.¹⁾

Kraków w styczniu 1903.

Franciszek Szymusik

c. k. rada skarbu.

¹⁾ W najkrótszym czasie wyjdzie z druku I część o podatkach realnych bezpośrednich w Austrii, zawierająca zarys organizacji władz, urzędów i organów podatkowych, ogólne przepisy podatkowe, przepisy o podatku gruntowym i przepisy egzekucyjne. Obecnie wydana część I wyjść mająca będą stanowiły jedną całość. Wydaję obecnie II część naprzód, ponieważ jest ona na razie potrzebniejsza i stanowi dla siebie całość skończoną.

Dział ogólny.

I.

Ustawy i przepisy normujące podatki domowe w Austrii.

1. Najw. pat. z 23 lutego 1820, zb. ust. i rozp. polit. t. 48, nr. 28, t. 47 dod. nr. 7 str. 699 i nast., zb. u. prow. gal. z r. 1820, nr. 52, str. 105.

2. Wydana dekretem kancelaryi nadwornej z 26 czerwca 1820 l. 918 instrukcja do badania dochodów czynszowych, ich kontroli i zestawienia, zb. ust. i rozp. polit. t. 47 dod. 6, zb. ust. prow. gal. z r. 1820 nr. 95.

3. Pouczenie dla właścicieli domów o sporządzaniu i przedkładaniu fasyj czynszowych, dod. do § 28 poprzednio wymienionej instrukcji.

4. Instrukcja do klasyfikacji domów mieszkalnych, dekr. kanc. nadw. z 29 lutego 1820 l. 351 i pouczenie dla powiatowych władz podatkowych o utrzymaniu w ewidencji katastru domowego,

dekr. k. nad. z 12 sierpnia 1824 l. 1464, zb. ust. polit. t. 52, nr. 103, rozp. gal. prow. kom. pod. z 19 stycznia 1825 l. 28165, zb. u. pr. nr. 5.

5. Ustawa o czasowej swobodzie podatkowej dla nowozbudowanych domów z 25 marca 1880 d. u. p. nr. 39 i rozp. min. sk. z 1 grudnia 1880 d. u. p. Nr. 140.

6. Ustawa z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17, zawierająca niektóre zmiany przepisów o podatkach domowych (nowela o podatkach domowych).

7. Ustawa z 1 czerwca 1890 d. u. p. nr. 97 zawierająca częściowe zmiany ustawy z 9 lutego 1882, d. u. p. nr. 17 i przepis wykonawczy z 15 października 1890 l. 36700 d. u. p. nr. 190.

8. Ustawa z 11 czerwca 1894 d. u. p. nr. 110 upoważniająca ministra skarbu do zmiany terminów płatności podatku czynszowego.

9. Ustawa z 12 lipca 1896 d. u. p. nr. 120 dotycząca opodatkowania budynków według czynszu na podstawie fasyi na dwa lata.

10. Ustawa z 24 października 1896 d. u. p. nr. 223 o odpisywaniu podatku domowo-czynszowego i pięcio-procentowego od czystego dochodu czynszowego z powodu niemożności ściągnięcia czynszu.

11. Rozporządzenie ces. z 26 grudnia 1897 d. u. p. nr. 307, dotyczące się warunkowej bezkarności zatajeń w sprawach podatkowych popełnionych przed dniem 1-go stycznia 1898.

12. Ustawa z 8 lipca 1902 d. u. p. nr. 144, o ulgach dla budynków ze zdrowymi i tanimi pomieszkaniem dla robotników.¹⁾ Przepis wykonawczy z 7 stycznia 1903 d. u. p. nr. 6.

Oprócz powyższych jest wiele dodatkowych uzupełniających lub specjalnych ustaw, najwyższych postanowień, rozporządzeń ces., dekretów kancelaryi nadwornej, rozporządzeń ministerjalnych i krajowych władz skarbowych, z których ważniejsze jak i odpowiednie orzeczenia trybunału administracyjnego będą w stosownych miejscach powołane.²⁾

¹⁾ Dawniejsza ustawa z 9 lutego 1892 r. d. u. p. nr. 37 i ustawa kraj. gal. z 31 lipca 1892 r. d. ust. i rozp. kraj. nr. 54, XIV.

²⁾ Orzeczenia trybunału administr. cytuję według zbioru Budwłńskiego. Oprócz liczby czynności mają one zwykle liczbę zbioru B. Od czasu wydawania tego zbioru przez radcę trybunału admin. Reissiga mają one także dodaną w ułamku literę F. (finansowe). Skróceń »nazw« odnośnych przepisów nie objaśniam, gdyż są one zwykle używane. Niekiedy zaznaczam, że odnośny przepis znajduje się u Gellera lub Rölla, np. G. 164 d. R. 349. Liczba w tym wypadku oznacza liczbę porządkową przepisów w pomienionych zbiorach (starsze wydanie).

II.

Pojęcie i gatunki podatków domowych.

Podatki domowe są to podatki przychodowe trafiające przychód lub pożytek z budynków.¹⁾

W Austrii istnieją trzy gatunki podatków domowych, a mianowicie:

- a) podatek domowo-czynszowy,
- b) podatek 5% od domów wolnych czasowo od podatku domowo-czynszowego,
- c) podatek domowo-klasowy.

Podatek domowo-czynszowy wymierza się od domów, które są wynajęte lub położone w miejscowościach całkowicie podlegających podatkowi domowo-czynszowemu. Wymierza się go według rocznego rzeczywistego lub możliwego do osiągnięcia czynszu.

Możliwy do osiągnięcia czynsz przyjmuje się za podstawę wymiaru przy budynkach, użytkowanych przez samych właścicieli w miejscowościach, w których wszystkie budynki podlegają podatkowi domowo-czynszowemu na podstawie

¹⁾ Podatek od budynków służył się pierwotnie w jedno z podatkiem gruntowym. Rozdział stanowiący podatku od budynków od podatku gruntowego nastąpił dopiero wskutek najw. postan. z 23 stycznia 1820, wskutek którego pojawił się nowy patent o podatku od budynków, ogłoszony w Galicyi i Bukowinie 1 marca 1820. Por. dr. Chlupp, jw. str. 96.

porównania. W takich miejscowościach podlegają podatkowi domowo-czynszowemu także budynki fabryczne, gospodarcze itd.¹⁾

Podatek 5⁰/₀ wymierza się od domów, które podlegałyby podatkowi domowo-czynszowemu, gdyby nie były od niego czasowo wolne z tytułu nowej budowy (przebudowy, dobudowy lub nadbudowy) od czynszu ustalonego dla wymiaru podatku domowo-czynszowego.

Podatek domowo-klasowy wymierza się natomiast tylko od budynków mieszkalnych, a to według ilości części mieszkalnych. Budynki zatem gospodarcze, przemysłowe i fabryczne położone w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu, o ile nie zawierają w sobie części mieszkalnych, lub nie są wynajęte, nie podlegają żadnemu podatkowi.

¹⁾ Dawniej podatkowi domowo-czynszowemu podlegały w Galicyi tylko miasta Lwów i Brody, później przyłączono Kraków. Na podstawie patentu cesarskiego z 10 października 1849 d. u. p. nr. 412 i przepisu wykonawczego z 9 sierpnia 1850 d. u. p. nr. 333 rozciągnięto ten podatek także na te miejscowości, w których wszystkie budynki lub przynajmniej połowa tychże była wynajmowana i dochód przynosiła, a prócz tego na te budynki gdzieindziej położone, które były wynajmowane i dochód przynosiły, wyjąwszy domy częściowo wynajęte a częściowo przez właścicieli zamieszkałe, nie zawierające więcej jak trzy części mieszkalne.

III.

Odpowiedzialność podatkowa. — Podmiot podatkowy.

Każdy z podatków domowych podobnie jak podatek gruntowy ciąży na odnośnych realnościach i obciąża każdoczesnego właściciela lub trwałego użytkowcę¹⁾.

W razie przejścia realności na inną osobę odpowiada dawny właściciel względnie trwały użytkowca za zaległy podatek z czasu swego posiadania osobiście²⁾, przedewszystkiem zaś obciążona realność³⁾.

W razie egzekucyjnej sprzedaży tylko ostatnie trzechletnie zaległości mają prawo pierwszeństwa do pokrycia z ceny kupna realności. Trzechletni termin oblicza się wstecz od dnia sprzedaży real-

¹⁾ Najw. post. z 30 listopada 1839 zb. ust. i rozp. polit. t. 68 nr. 21, dk. k. n. z 20 lipca 1841 l. 20182 (zb. u. prow. dla N. Austrii), G. 164 e. dk. k. n. z 15 lutego 1842 l. 3866, G. 164 d., 30 października 1846 l. 34080 G. 74 g., o. tryb. adm. z 23 czerwca 1894 l. 2080, B. 7986 (každoczesny posiadacz), dk. k. nadw. z 31 lipca 1823 l. 1662 G. 164 b. (regres do poprzednika). Czasowi użytkowcy nie są obowiązani wobec skarbu do płacenia podatków dk. k. nadw. z 11 marca 1823 l. 321, G. 164. c.

²⁾ O. tryb. admin. z 17 listopada 1886 B. 3251, 27 października 1885 B. 2743.

³⁾ Dk. k. nadw. z 25 kwietnia 1825 l. 2089, dk. nad sąd. 16 września 1825 l. 2132 G. 22, 1 września 1826 l. 2919, 4 listopada 1831 l. 2533, 14 lutego 1840 l. 409, G. 24, 23, 27.

ności¹⁾, a policzalne są wszystkie zapadłe raty kwartalne w pomienione trzechlecie wpadające.

W razie współwłasności wszyscy współwłaściciele realności odpowiadają solidarnie za podatki z tej realności²⁾.

Przy podatku domowo-czynszowym hipoteczni właściciele fizycznie oddzielonych części domu zapisanych w księgach gruntowych jako osobne ciała tabularne, którym z tych części osobno podatek domowo-czynszowy wymierzono i przypisano, odpowiadają tylko za podatek ze swych części tak na wypadek egzekucyi politycznej jak sądowej³⁾. Mają oni więc prawo ze swych części osobne fasye składać i podatek opłacać⁴⁾.

¹⁾ O. najw. tryb. sąd. z 18 września 1894 l. 8046. Księga zgłoszeń dla 3-o stopnia egzekucyi realnej, rozp. gal. kraj. dyr. skarb. z 8 października 1893 l. 77501 nr. 26 z r. 1893 dod. do dz. rozp., o. tryb. adm. z 14 marca 1891 l. 550 B. 5824.

²⁾ O. tryb. adm. z 29 maja 1883 l. 1778. W celu ułatwienia ściągania podatku można jednak rozdzielić ogólną kwotę podatkową pomiędzy pojedynczych współwłaścicieli — niepublikowany dekr. kanc. nadw. z 9 kwietnia 1821 l. 563/343 i rozp. min. sk. z 8 lutego 1882 l. 2012 do gal. kraj. dyr. sk. — bez naruszenia jednak solidarnej odpowiedzialności. — W spisach domowych na pierwszym miejscu jako współwłaściciela kładzie się tego, kto ma największą część, a przy równych częściach tego, kto z alfabetu przypada na pierwsze miejsce

³⁾ O. tryb. adm. z 28 października 1892 l. 3568 B. 7483, rozp. min. sk. z 23 czerwca 1893 l. 25218 (gal. kraj. dyr. skarb. 59823/93).

⁴⁾ Według praktyki zasada odpowiedzialności przedstawia

IV.

Wyjątki od obowiązku opłacania podatków domowych.

Od opłacenia unormowanych zasadniczo podatków domowych zachodzą wyjątki. Są one podmiotowej i przedmiotowej natury; są to stałe uwolnienia lub uwolnienia z tytułu przeznaczenia.¹⁾

Tu należą:

1. Kościoły, budynki państwowe, koszary wojskowe i szpitale.

Przez kościoły rozumie się publiczne budynki wszystkich wyznań przeznaczone do celów religijnych²⁾.

się jednym słowem następująco: Każdy właściciel realności odpowiada osobiście a zatem także ruchomym majątkiem wobec skarbu państwa tylko za raty podatkowe wpadające w czasokres jego posiadania jako właściciela, mniejsza o to, czy ma regres do poprzednich właścicieli czy nie. Dotyczy to także trwałych użytkowników. A za wszystkie zaległości odpowiada realność (odpowiedzialność rzeczowa).

¹⁾ Przywileje, które nie są oparte na pat. o pod. dom. lub specjalnych najw. postan. lub ustawach późniejszych wydanych po ogłoszeniu najw. post. z 26 lutego 1833 ogłosz. dekr. kancel. nadw. z 26 marca 1833 — zb. ust. i rozp. polit. t. 61 Nr. 44, — nie mają znaczenia — o. tryb. adm. z 6 kwietnia 1886 B. 2992 i 2993 (Jolles str. 7), 22 maja 1886 B. 3073 i z 5 stycznia 1899 l. 79, B. 12351.

²⁾ Domy modlitwy protestantów, dk. k. nadw. z 21 maja

Pojęcie budynków państwowych określa dekret kancel. nadw. z 10 lutego 1835 (zb. u. i rozp. polit. t. 63, nr. 159 G. 123) w ten sposób, że jako budynki państwowe uważa się tylko te budynki, które są bezpośrednio przeznaczone dla służby państwowej. Definicja ta zgadza się w istocie z definicyą zawartą w § 23 lit. b. instr. czynsz. z 26 czerwca 1820, według której budynkami państwowymi są te, które są własnością państwa i na pewien cel państwowej lub publicznej administracyi są użytkowane. Należą tu zatem także budynki kolejowe państwowe, o ile nie są za czynsz wynajęte¹⁾, budynki salinarne państwowe, o ile nie są wynajęte²⁾ i t. p. Budynki posiadane przez państwo ale nieużytkowane na cele powyższe, dalej budynki znajdujące się w dobrach religijnych i funduszowych, stypendyjnych i t. p. nie są wolne od podatku³⁾.

1833 l. 1584 G. 148, izrael. synagogi, dk. k. nadw. z 21 września 1820 l. 1666. zb. ust. prow. dla Galicyi nr. 117, G. 76/b.

¹⁾ Rozp. min. sk. z 13 listopada 1900 l. 65989 okóln. gal. kr. dyr. skarb. 27 listopada 1900 l. 132843 dod. do dz. rozp. min. skarb. nr. 16 str. 111 z r. 1900. dk. k. nadw. z 18 września 1841 l. 49585. o. tryb. adm. 28 września 1898 l. 4981. Budw. 11972. Za czynsz najmu nie uważa się udzielenia pomieszkań za ściągnięte kwaterowe lub udzielenie pomieszkania służbowego.

²⁾ Dk. k. nadw. z 6 lipca 1830 l. 2283 G. 130 i 5 czerwca 1832 l. 49. G. 131.

³⁾ Dk. k. nadw. z 30 października 1846 l. 34080, G. 126.

Zamki cesarskie, jako siedziba najwyższego przedstawiciela władzy państwowej, jak Schönbrunn, Laxenburg, Hetzendorf i t. d., należą do budynków ściśle państwowych i wolne są od podatku. (Dk. k. nadw. z 26 maja 1820 l. 912, zb. u. prow. dla N. A. 2-a część nr. 144 G. 124. Tertil. I. str. 475¹).

Przez koszary wojskowe rozumieją się budynki, które są stale przeznaczone na koszary wojskowe (umieszczenie wojska), stanowią własność państwa lub prowincyi i za które nie płaci się żadnego czynszu ani wynagrodzenia (dk. k. nadw. z 10 lutego 1835 l. 135 G. 123, § 23 ust. z 26 czerwca 1820.

Później rozszerzono ten wyjątek także na tak zwane, niby -- koszary t. j. budynki nienależące do państwa, o ile one całkiem bezpłatnie lub tylko za opłatę noclegowego lub za ryczałtowe wynagrodzenie, tę opłatę zastępujące a mające pokryć tylko koszta dostarczanych sprzętów, są na cel powyższy użytkowane, (najw. post. z dnia 29 pa-

¹) Według Freibergera, str. 203, uwolnienie przysłuży także ubikacyom urzędowym Izb handlowych i przemysłowych i zakładów ubezpieczenia robotników od wypadków, o ile należą do powyższych korporacji lub mieszczą się bezpłatnie w innych budynkach. Na równi z lokalami urzędowymi stoją ubikacje oddane służbie powołanej do pilnowania kas bezpłatnie lub in partem salarii rozp. min. sk. z 15 marca i 29 listopada 1896 l. 1, 6069 i 56482. W tym względzie jednak nie ma przepisów ustawy, uwolnienie zależy od uznania władzy, o. tryb. adm. z 19 października 1899 l. 8738. B. 13242.

żdziernika 1836, zb. ust. i rozp. polit. t. 64, nr. 148).

Ta wolność podatkowa odnosi się także do lokali w koszarach wojskowych odstąpionych na traktyernie i kantyny, przeznaczone na zaspokojenie potrzeb wojskowych bez względu na warunki, pod którymi użytkowanie to nastąpiło. (Dk. k. n. z 29 maja 1838 l. 1920, zb. u. i r. p. t. 66 nr. 65 G. 134).

Według ustawy z 11 czerwca 1879 dzpp. nr. 93 (§ 18) są wolne od podatku budynki przeznaczone stale przez gminę, powiat, kraj lub prywatne osoby na cele zakwaterowania wojska za opłatę wynagrodzenia w tej ustawie unormowaną¹⁾, choćby to zakwaterowanie nie było ciągle lecz tylko okresowe²⁾.

¹⁾ § 31 (ust. z 25 czerwca 1895 dz. u. p. 100 zmieniającej ustawę z 11 czerwca 1879 dz. u. p. nr. 93). Za pomieszczenie podoficerów i innych żołnierzy bez stopnia, tudzież koni, płaci administracja wojskowaienne wynagrodzenia ustanowione w pewnych kwotach według kategorii koszar. Np. za pomieszczenie jednego żołnierza w koszarach I kategorii płaci się a) za lokal 3·5 ct., b) za sprzęty 0·2 ct., c) za opalenie i światło 1·3 ct., d) za łożo 1 ct. razem 6 ct. Za pomieszczenie jednego konia w koszarach I kat. a) za stajnię 3 ct., b) za sprzęty 0·4 ct., c) za oświetlenie 0·3 ct. razem 3·7 ct. Najniższe wynagrodzenie za żołnierza 3·5 ct. za konia 2·2 ct. jest w razie umieszczenia w koszarach z konieczności. (Jeszcze niższe jest w razie zakwaterowania rozdzielnego). Jeżeli czynsz inny jest umówiony, nie przysłuży takiemu budynkowi stałe uwolnienie od podatku. o. tryb. adm. z 17 października 1901 l. 7763 B. 503/F. 26 stycznia 1899 l. 612, B. 12439.

²⁾ Rozp. min. skarb. z 23 marca 1898 l. 14834, o. tryb.

O koszarach z konieczności, znajdujących się w budynkach nie przeznaczonych stale na cele kwaterunkowe, traktuje ustawa z 25 czerwca 1895 d. u. p. nr. 100 (§ 5). — (Ustawa ta zmieniła niektóre postanowienia ustawy z 11 czerwca 1879 d. u. p. nr. 93. Rozróżnia trzy kategorie koszar¹⁾, w § 31 normuje wynagrodzenie, o czem wzmianka była wyżej).

2. Prywatne budynki przeznaczone bezpłatnie

adm. z 6 kwietnia 1886 B. 2999. Prawo uwolnienia istnieje, choćby w budynku przeznaczonym dla wojska znajdowały się niektóre ubikacje, które według ust. kwaterunkowej nie mogą być wzięte do zakwaterowania. Budynki mają być całkowicie przeznaczone na zakwaterowanie o. tryb. adm. z 12 lutego 1887 l. 351 B. 3389, 16 czerwca 1888 l. 2001. B. 4169. Osobne wynagrodzenie za utrzymanie w dobrym stanie nie przeszkadza uwolnieniu, o. tryb. adm. z 11 lutego 1890 l. 456. B. 5141. Uwolnienie od podatku (domowo-klasowego) następuje dopiero od następującego roku administracyjnego po wniesieniu podania, o. tryb. adm. z 9 kwietnia 1901 l. 2799, B. 232/F. Obowiązek oddania budynku na koszarę musi być wobec skarbu wojskowego kontraktowo zabezpieczonym, jeśli uwolnienie ma być przyznane, o. tryb. adm. z 31 maja 1901 l. 4266 B. 355/F.

¹⁾ Koszary 1 kategorii są to budynki umyślnie na zakwaterowanie wojska zbudowane i odpowiadające pod względem pomieszczalności i innych własności przepisanywymogom; koszary 2 kategorii odpowiadają pod względem pomieszczalności całkowicie koszarom 1 kategorii, zaś pod innymi względami mniejszymwymogom; koszary z konieczności są to lokalności, które znajdują się w budynkach nie przeznaczonych wyłącznie do kwaterowania, tudzież te, które pod względem pomieszczalności lub właściwości lokali nie odpowiadają całkowiciewymogom żądanym od koszar.

przez ich właścicieli na szpitale, domy ubogich i inne zakłady dobroczynne, jak długo na ten cel są użytkowane (dk. k. z 22 października 1820, zb. u. i roz. pol. t. 48 nr. 122 gal. zb. u. pr. 139 G. 140¹⁾).

Co do zakładów dobroczynnych nie ma ogólnych przepisów ustawowych określających warunki uwolnienia; pozostawione więc jest w każdym wypadku swobodne ocenienie władzy podatkowej, czy zakład dobroczynny ma być uznanym jako wolny od podatku lub nie, (o. tryb. adm. z 3 kwietnia 1883 Budw. 1715).²⁾

Ochronki dla małych dzieci wyraźnie są uwolnione od podatków domowych, jak długo służą swemu przeznaczeniu. (Najw. post. z 11 stycznia 1853 — rozp. min. sk. z 9 lutego 1853 l. 44627).

Zakładów dobroczynnych nie należy łączyć z zakładami ogólnie pożytecznymi.³⁾

3. Budynki (stanowe) krajowe i gminne, o ile są przeznaczone na pomieszczenie kas, urzędów krajowych i gminnych, lub o ile są oddane na pomieszczenia odnośnym urzędnikom lub sługom dla bezpieczeństwa urzędów i kas lub in partem salarii (tytułem częściowej zapłaty). Najw. post.

¹⁾ Bezpłatność zupełna, o. tryb. adm. z 24 listopada 1888 l. 3663 B. 4362.

²⁾ Zakłady dobroczynne, które dają odpowiednie stanowki (szlacheckie zaopatrzenie), nie mogą mieć uwolnienia podatkowego, o. tryb. adm. z 8 marca 1892 l. 801.

³⁾ Freiburger j. w. str. 204 uw. 6.

z 12 października 1820, zb. u. i rozp. polit. tom 48 nr. 121, dekr. k. nadw. z 28 października 1824 l. 2685, G. 139.)¹⁾

Budynkom rad powiatowych w Galicyi przyznano uwolnienie podatkowe tylko dla ubikacyi urzędowych, (kancelarye, kasy etc.) a nie dla pomieszczeń urzędników autonomicznych, choćby bezpłatnie były im udzielone (rozp. min. sk. z 13 września 1890 l. 8838, okóln. 19 września 1890 l. 1711 pr. gal. dod. do dz. rozp. nr. 18.)

Uwolnienie podatkowe przysłuży także budynkom przeznaczonym na składy publiczne (ust. z 9 maja 1894 d. u. p. nr. 74. art. 3 al. 3), krajowym, powiatowym, gminnym domkom mytniczym, o ile nie są wynajęte (dk. k. nadw. z 26 maja 1820, l. 912, G. 124, 13 sierpnia 1821, l. 1422, zb. u. pr. dla Gal. i Lod. 3 rocznik nr. 115, G. 127 i rozp. min. sk. z 21 listopada 1869 l. 36693 i 14 grudnia 1879 l. 29858 G. 128,²⁾ oraz niektórym innym budynkom.

¹⁾ O. tryb. adm. z 13 czerwca 1882 B. 1441, rzeźnie gminne, o ile są użyte na urzędowe ubikacje władz publicznych (także mieszkania dla miejskich urzędników i personelu nadzorczego) o tryb. adm. z 17 maja 1900 l. 3486. B. 14198, ale nie gazownie mlejskie, budynki służące do prowadzenia gazowni, o. tryb. adm. z 10 lipca 1901 l. 5443 B. 430/F. Kancelaryom izraelskich gmin wyznaniowych nie przysłuży uwolnienie podatkowe, orzeczenie trybunału administracyjnego z 9 kwietnia 1889 l. 1357. B. 4622.

²⁾ Okóln. gal. kraj. dyr. sk. z 22 stycznia 1880 l. 63642

4. Budynki parafialne, rezydencye biskupie, budynki klasztorne zakonów żebrzących¹⁾ z wyjątkiem Dominikanów²⁾, o ile swemu przeznaczeniu służą t. j. o ile nie są za czynsz wynajęte³⁾. (Najw. post. z 30 sierpnia 1827, zb. u. polit. t. 55, nr. 106, dk. k. nadw. z 18 września 1827 l. 2942 (G. 144) zb. u. polit. t. 63, nr. 71, dk. k. nadw. z 7 lutego 1837 l. 383, (G. 152), najw. post. z 10 paździer-

Jeżeli kraj, powiat lub gmina pobór myta wydzierżawiają i dzierżawca osobno płaci czynsz za dom mytniczy, to ten ostatni czynsz podlega pod. dom.-czynsz.

¹⁾ Przyznane dekretem kanc. nadw. z 27 października 1829 l. 3930 zb. pr. gal. 178, G. 153, budynkom klasztorным zakonów żebrzących uwolnienie od podatku odnosi się tylko do tych klasztorów, które wówczas istniały i przez rząd są subwencyonowane (OO. Jezuiti tu nie należą) o. tryb. adm. z 12 czerwca 1901 l. 4631 B. 377/F.

²⁾ Dk. k. nadw. z 13 maja 1830 l. 10122, G. 154. W Dalmacyi Dominikanom uwolnienie przysłuża, o. tryb. adm. z 4 marca 1884 B. 2043.

³⁾ Tj. jeżeli służą na pomieszkanie proboszcza, biskupa, zakonników uprzywilejowanych, wikarych, ich służby kościelnej i osobistej i na urzędowe lokale, a więc nie są budynkami przeznaczonymi dla służby czysto gospodarczej — o. tryb. adm. z 10 grudnia 1884 l. 3318. — Organistówki wolne, rozp. min. sk. z 8 stycznia 1872 l. 38644 (dod. do dz. rozp. min. sk. z roku 1872 nr. 12); — pomieszkania zakrystyanów, kościelnych, dzwonników, noszących baldachim, jeśli słu znajdują w budynkach parafialnych probostwa i czynszu za nie się nie płaci, są wolne od podatku, (dk. k. nadw. z 9 grudnia 1829 l. 4547, G. 162, o. tryb. adm. z 24 marca 1888 l. 1005 B. 4010).

nika 1829, zb. u. polit. t. 27/II nr. 129. dk. k. nadw. z 13 maja 1830 l. 10122, G. 154).

Kler niekatolicki sprawujący urząd duchowny, traktowany jest co do swych ubikacyi na równi z duchowieństwem katolickiem (dk. gub. czes. z 14 sierpnia 1828 l. 37432)¹⁾.

Uwolnienie podatkowe odnosi się także do ubikacyi przeznaczonych na pomieszkanie proboszczów, biskupów i ubikacyi urzędowych tychże, choćby te ubikacje mieściły się w budynkach nie umyślnie na ten cel przeznaczonych, jeśli tylko nie są za czynsz wynajęte (i znajdują się np. w zamkach, domach gminnych, fundacyach i klasztorach). dk. k. n. z 24 czerw. 1828 l. 2689, G. 159.

Pałac nuncyatury papieskiej we Wiedniu wolny jest od podatku, dk. k. nadw. z 26 marca 1821 l. 496. Tertila leksykon I str. 466.

5. Budynki przeznaczone na publiczne zakłady naukowe łącznie z pomieszkaniem nauczycieli, jeśli te budynki nie są wynajęte²⁾ i są wy-

¹⁾ Mieszkania pastorów i domy modlitwy, najw. post. z 4 maja 1833, zb. u. polit. t. 61, nr. 82, dk. k. nadw. z 21 maja 1833 l. 1584, zb. u. prow. dla Galicyi, 95, G. 148, pomieszkania rabinów gmin izraelickich rozp. min. sk. z 25 lipca 1866 l. 30632, dod. gal. do dz. rozp. min. sk. nr. 19 str. 93. Pomieszkania kantorów izraelickich nie mają prawa do uwolnienia (o. tryb. adm. z 16 czerwca 1888 l. 2004).

²⁾ Orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 7 grudnia 1876 roku, B. 11, 27 listopada 1894 r., l. 4549 B. 8195. Nawet budynki odrębne (poboczne) obok szkoły publicznej po-

łącznie na ten cel przeznaczone, przyczem zauważa się, że nie należą tu budynki przeznaczone na szkoły prywatne z prawem publiczności (ust. z 14 maja 1869 d. u. p. nr. 62); dalej należą tu budynki przeznaczone na muzea krajowe lub narodowe, jeśli nie są wynajęte, na czas swego przeznaczenia (dk. k. nadw. z 22 lipca 1821 l. 1045 — zb. ust. polit. t. 49 nr. 106 G. 172; orz. tryb. admin. z 16 czerwca 1897 l. 3421. — Najw. post. z 8 sierpnia 1860, rozp. min. sk. z 17 sierpnia 1860 l. 46181 dz. rozp. 43 G. 142/3, orz. tryb. adm. z 7 grudnia 1876 B 11, z 13 marca 1886 Budw. 2964).

Rozstrzygnięcie kwestyi uwolnienia budynku z tytułu przeznaczenia przysłużyła krajowej władzy skarbowej, w dalszym ciągu ministerstwu skarbu.

6. Wolne od podatku czynszowego są także wszystkie budy¹⁾ i kramnice, których użytkowanie

budowane na bezpłatne pomieszkania dla nauczycieli mają prawo do uwolnienia na czas trwania tego swego przeznaczenia, orz. tryb. adm. z 19 września 1901 l. 7012 B. 443/F., pomieszkania nauczycieli dane im *in parte salarii*, a umieszczone w budynkach gminnych nie są wolne od podatku, orz. tryb. adm. z 13 marca 1886 l. 648 B. 2964, 6 kwietnia 1886 l. 876 B. 2964, orz. tryb. adm. z 5 maja 1891 l. 1659 B. 5937, publiczne zakłady naukowe.

¹⁾ *Hütten* — zamknięte przestrzenie pokryte słomą, trzcina, liśćmi, deskami itp. dla schronienia się przed niepogodą, choćby na gruncie właściciela pobudowane, orz. tryb. adm. z 8 maja 1886 l. 1249 B. 3050.

lub wynajęcie właścicielowi tylko czasowo przysłużyć, jeśli on mianowicie nie posiada także własności gruntu, na którym te budynki stoją, lecz owszem jest obowiązany to miejsce opuścić po pewnym czasie lub wskutek poprzedniego wezwania. A więc potrzebne są warunki: budynek nie ma być trwale wybudowanym, grunt z reguły nie ma należeć do właściciela przedmiotu budowlanego, użytkowanie placu jest czasowe. Jeśli te warunki nie zachodzą, to budowle tego rodzaju podlegają podatkowi domowo-czynszowemu¹⁾ (§ 23 dk. k. nadw. z 26 czerwca 1820 l. 918, dk. k. nadw. z 5 marca 1822 l. 364, G. 76 e., dk. k. z 10 września 1833 l. 1817 R. 282, orz. tr. adm. z 11 maja r. 1880 Budw. 769 i z 8 maja 1886 l. 1249 B. 3050).

7. Od podatku domowo-klasowego są wolne także budynki górskie w połoninach i w winnicach, przeznaczone tylko czasowo na mieszkanie personelu gospodarczego właściciela posiadłości grunтовой (ust. z 1 czerwca 1890 r. dz. u. p. nr. 97 art. II) i lokalności przeznaczone na warsztaty, o czym bliżej przy zaklasowaniu domów.

¹⁾ Magazyny, szopy, domki mieszkalne na cudzych gruntach, orz. tryb. adm. z 1 lutego 1899 l. 715 B. 12458 (dotyczy budynków Spółki rolniczej w Tarnopolu).

Dział o podatku domowo-czynszowym i 5-procentowym.

V.

Podatek domowo-czynszowy.

Podatek domowo-czynszowy jest opłacany:

1. od wszystkich budynków położonych
 - a) w miastach objętych spisem A. dołączonym do ustawy z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17; w Galicyi należą do tych miast tylko Kraków i Lwów;
 - b) w miejscowościach, w których wszystkie budynki lub przynajmniej połowa tychże, a oprócz tego połowa części mieszkalnych jest rzeczywiście za czynsz wynajęta;
2. od domów położonych w innych miejscowościach, które całkowicie lub częściowo są za czynsz wynajęte. Wolne jednak od podatku czynszowego są domy przez właścicieli zamieszkałe

a tylko częściowo wynajęte, jeśli mają tylko trzy ubikacje mieszkalne i należą do trzech najniższych klas taryfy domowo-klasowej (14, 15, 16).

VI.

Wysokość podatku domowo-czynszowego.

Podatek domowo-czynszowy pod względem wysokości dzieli się na trzy kategorie (vide V.):

1. od domów położonych w miejscowościach objętych spisem A. dołączonym do noweli o podatkach domowych z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17, do których należą w Galicyi Kraków i Lwów, płaci się od netto czynszu obliczonego po potrąceniu z czynszu brutto 15% na koszt utrzymania i amortyzacji budynku $26\frac{2}{3}\%$, czyli od czynszu brutto $22\cdot67\%$;¹⁾

2. od domów położonych w innych miejscowościach (oprócz Tyrolu i Vorarlbergu) płaci się od netto czynszu, t. j. po potrąceniu z czynszu

¹⁾ Obecnie na podstawie art. VIII i IX ustawy z 5 października 1896 d. u. p. nr. 220 przyznany jest $12\cdot5\%$ opust przy państwowym podatku czynszowym i domowo-klasowym, ale dodatki autonomiczne mają być pobierane od kwoty nieuszczuplonej. Np. ktoś ma płacić rocznie podatku czynszowego 100 K. to zapłaci tylko 87·5 K., ale dodatki na potrzeby autonomiczne od całej kwoty 100 K. Przy 5-procentowym podatku nie ma opustu; rozp. min. sk. z 4 lutego 1903 l. 6746, okóln. kr. dyr. sk. z 12 lutego 1903 l. 19147.

brutto 30⁰/₀ na koszt utrzymania i amortyzacji budynku 20⁰/₀, czyli od brutto czynszu 14⁰/₀ podatku czynszowego;

3. od domów położonych w Tyrolu i Vorarlbergu (prócz Innsbruku z Wilten) płaci się od netto czynszu, pozostałego po potrąceniu 30⁰/₀ na koszt utrzymania i amortyzacji budynku 15⁰/₀, czyli od brutto czynszu 10⁵/₀.

Podatek czynszowy z domów częściowo wynajętych a położonych w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu wymierza się w ten sposób, że od rzeczywiście ugodzonego czynszu, oblicza się podatek jak pod 2 i 3, a od niewynajętych części mieszkalnych wymierza się podatek czynszowy we wysokości, odpowiadającej stopniowi taryfy podatku domowo-klasowego, wypadającemu na niewynajęte części mieszkalne. Np. w pewnej miejscowości w Galicyi, nie podlegającej całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu, posiada ktoś dom złożony z 8 ubikacyj mieszkalnych, z których 4 wynajmuje za 300 K., a drugie cztery sam zamieszkuje. Otóż od czynszu 300 koron zapłaci podatku 14⁰/₀ = 42 koron, zaś od 4 ubikacyj przez siebie zamieszkanych 9 koron 80 h., czyli razem 51 koron 80 h.¹⁾

¹⁾ Przepisy dotyczące wymiaru podatku domowo-czynszowego i 5-procentowego, wydane przez gal. kraj. dyrekcję sk.

VII.

Miejscowości podległe podatkowi domowoczyszowemu.

Ustawa rozróżnia: 1. miejscowości, w których wszystkie budynki podlegają podatkowi domowoczyszowemu¹⁾ i 2. miejscowości, w których temu

po ogłoszeniu ustawy z r. 1882 mieszczą się w dod. do dz. rozp. z r. 1883 nr. 8, 12, 14. Uległy one zmianie wskutek ustawy z 1 czerwca 1890 r. d. u. p. nr. 97 i przepisu wykonawczego z 15 października 1890 r. l. 36700 d. u. p. nr. 190. rozp. min. sk. z 17 listopada 1891 l. 25396 i okóln. kraj. dyr. sk. z 5 grudnia 1891 l. 99417, dod. do dz. rozp. z r. 1891.

¹⁾ Orzeczenie trybunału administracyjnego z d. 10 marca 1886 B. 2954, 27 lutego 1883 B. 1675. Jeżeli dom należący do pewnej miejscowości konskrybowany i opodatkowany był mylnie w innej miejscowości, to z reguły nie może być obłożony po sprostowaniu spisu podatkiem czynszowym za poprzednie lata przy właściwej miejscowości (orz. tryb. admin. z dnia 18 stycznia 1881 B. 989). Policyjne domy gminne, jak gminne hale targowe, stajnie sądowe i rzeźnie podlegają podatkowi domowoczyszowemu (orzeczenie trybunału administr. z 21 marca 1882 B. 1348, 31 października 1882 B. 1542, 25 listopada 1878 B. 58), orz. tr. adm. z 1 marca 1900 l. 1375 B. 13834 (domy fabryczne), 17 maja 1900 l. 3486 B. 14198. młyny, łącznie, gospody, gorzelnie, rozp. min. sk. z 13 grudnia 1850 l. 33474 (zh. norm. skarh. II nr. 296, str. 572) orz. tryb. adm. z 11 lipca 1891 r. l. 2148 B. 6098, opodatkowanie stodoł przez samych właścicieli użytkowanych ma być umiarkowane, rozp. min. sk. z 17 lutego 1893 l. 7141, okóln. kraj. dyr. sk.

podatkowi podlegają tylko całkiem lub częściowo wynajęte budynki (por. V. 2.). W tych ostatnich miejscowościach budynki mieszkalne niewynajęte są opodatkowywane za pomocą klasyfikacji według ilości części mieszkalnych. Budynki niemieszkalne nie podlegają żadnemu podatkowi.

W miejscowościach ad 1. nastaje obowiązek podatkowy, skoro tylko budynek jest użytkowany a mianowicie: *a)* według rzeczywistego przychodu, gdy jest wynajęty i czynsz przynosi i *b)* według możliwego przychodu, gdy właściciel domu budynek lub część tegoż sam użytkuje, lub użytkowanie komu innemu całkowicie lub częściowo za darmo lub za świadczenie usług (administratorowi domu, portyerowi, sekretarzowi, dozorca itd.) w użytkowanie oddaje.

W miejscowościach ad 2. podatkowi domowoczynszowemu podległe są tylko pojedyncze budynki, a mianowicie te, które całkowicie lub częściowo są wynajęte. Zatem domy użytkowane przez samego właściciela lub oddane bezpłatnie do użytkowania krewnym, służbie etc. nie podlegają podatkowi domowo-czynszowemu.

z 14 marca 1893 l. 17730 dod. do dz. rozp. nr. 11. Według dekr. kanc. nadw. z 26 marca 1833 l. 741 IV zb. u. pol. t. 61 nr. 44 domy przeznaczone wyłącznie jako schronisko właściciela prowadzącego gospodarstwo wiejskie mają płacić podatek czynszowy w wysokości klasowego. G. 76 n.

Miejscowości ad 1. podległe całkowiec podatкови domowo-czynszowemu są *a)* bądź umieszczone w spisie A. dodanym do noweli o pod. dom., a do nich należą w Galicyi miasta Kraków i Lwów, *b)* bądź są ogólnikowo określone, a mianowicie należą do nich te miejscowości, w których wszystkie budynki lub przynajmniej ich połowa, a oprócz tego połowa części mieszkalnych jest rzeczywiście za czynsz wynajęta. Orzeczenie, czy jakaś miejscowość tej kategorii podlegać ma w całości podatкови domowo-czynszowemu, przysłuża władzy podatkowej I instancyi (starostwu).

Celem skonstatowania, czy jakaś miejscowość podlega całkowiec podatкови domowo-czynszowemu mają starostwa przy pomocy fasyi czynszowych, tabelarycznych protokołów i spisów domowych zbadać w tej miejscowości ogólną liczbę budynków i części mieszkalnych, a następnie ilość wynajętych budynków i części mieszkalnych w teje miejscowości. Pod rozwagę przychodzi stan faktyczny nie zaś ilość części mieszkalnych, jaka wypadalaby według spisów domowych, w których nie uwidacznia się przeistoczeń wewnętrznych po zaklasowaniu powstałych. Jako części mieszkalne uważa się (§ 22 pat. o pod. budynek. z 23 lutego 1820) tylko izby i komory, które są rzeczywiście zamieszkane lub do zamieszkania przeznaczone bez względu na ich rzeczywiste przeznaczenie. Do nich zaliczają się w tym wypadku także izby

szkolne, warsztaty i urzędowe ubikacye, choć nie mają być uważane przy klasyfikacyi jako części mieszkalne, orz. tryb. admin. z 21 listopada 1882 l. 2204 B. 1562). Natomiast nie uwzględniają się tu budynki postawione przez pracodawców dla robotników korzystające z dobrodziejstw ustawy z dnia 8 lipca 1902 d. u. p. nr. 144 na czas ustawowego przeznaczenia (§ 21 pow. ust.) (rozdział XXXII). Przy ocenie pytania, co należy uważać jako miejscowość mającą znaczenie przy wymiarze podatku czynszowego stanowi podstawę kataster podatku gruntowego, z drugiej zaś strony ustawa z 29 marca 1869 d. u. p. nr. 67 dotycząca spisu ludności, który ma się odbywać według miejscowości. (orzecz. tryb. admin. z 13 lutego 1883 l. 338 B. 1661). Podział jednej miejscowości na części, jak dawniej praktykowano, nie jest dopuszczalny. ¹⁾

Jeżeli więc z dochodzenia wypadnie, że w pewnej miejscowości najmniej połowa wszystkich budynków a prócz tego przynajmniej połowa części mieszkalnych przez wynajęcie czynsz przynosi, to władza podatkowa I. instancyi ma prawo orzec, że dana miejscowość podlega w całości podatkowi domowo-czynszowemu a w takim razie wszystkie budynki w niej położone temu podatkowi podlegają.

¹⁾ Okóln. z 11 września 1883 l. 20827 dod. do dz. rozp. nr. 14.

Orzeczenie, które ma być doręczonem reprezentacji gminnej, powinno zawierać klauzulę, że nie tylko tej reprezentacji ale także pojedynczym właścicielom domów przysłuża prawo rekursu (reskr. min. z 15 lipca 1883 l. 18231, R. 240).¹⁾

Przeciw temu orzeczeniu może więc wnieść rekurs nie tylko reprezentacja gminna, lecz każdy pojedynczy właściciel domu i rekurs ma moc wstrzymującą. Rekursy rozstrzyga krajowa władza skarbowa definitywnie (§ 4 noweli o pod. dom.)

W razie prawomocnego orzeczenia, że jakaś miejscowość podlega podatkowi domowo-czynszowemu, ustaje w urzędzie podatkowym prowadzenie spisów domowych A (katastru podatku domowo-klasowego) dla tej miejscowości. Gdyby warunki zaliczenia jakiejś miejscowości do miejscowości podległych w całości podatkowi domowo-czynszowemu ustały i wyłączenie tejże z tej kategorii miejscowości nastąpiło, ma być przedsięwzięciem ponowne zaklasowanie domów i spisy domów mają być prowadzone ponownie w urzędach podatkowych, według istniejących przepisów.

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 3 czerwca 1901 l. 4409 B. 357/F, (Jarosław). Jeżeli twierdzenie strony jest sprzeczne z aktami urzędowymi, należy je sprawdzić, inaczey postępowanie jest wadliwe.

VIII.

Podstawa wymiaru podatku domowo-czynszowego.

Według stanu ustawodawstwa aż do roku 1897 przyjmowano za podstawę wymiaru podatku domowo-czynszowego na rok następny (rok podatkowy) czynsz netto roku poprzedniego (rok czynszowy, rok fasyonowania). Tylko wówczas, gdy obowiązek podatkowy powstawał w ciągu roku podatkowego, stanowił spodziewany w tym roku czynsz netto podstawę opodatkowania na ten rok.

Wskutek ustawy z 12 lipca 1896 dz. u. p. nr. 120, ma następować wymiar podatku domowo-czynszowego i 5⁰/₀-owego w miejscowościach podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu na okresy dwuletnie. Podstawę wymiaru stanowi przecięcie czynszów netto z ostatnich dwóch lat poprzedzających dwuletni okres wymiaru a to na każdy z tych lat.¹⁾

Dawny sposób wymiaru zatrzymał swą ważność przy domach znajdujących się w miejscowościach niepodlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu; ale i w tych miejscowościach wolno właścicielowi domu żądać nowego

¹⁾ Np. okres wymiaru dwuletni obejmuje lata 1903 i 1904. Podstawą wymiaru podatku domowo-czynszowego na każdy z tych lat jest przeciętny roczny czynsz z lat 1901 i 1902 na przykład $900 + 1100 = 2000 : 2 = 1000$.

sposobu wymiaru, jeżeli odnośny dom jest stale za czynsz wynajęty.

Podstawę wymiaru podatku czynszowego i 5⁰/₀ stanowią z reguły całoroczne czynsze najmu. Tylko dla nowo powstałych budynków stanowi ugodzony czynsz najmu, względnie zbadana wartość czynszowa z krótszego nawet czasu podstawę wymiaru podatku domowo-czynszowego na następne dwulecie. W tym wypadku oblicza się pomieniony wyżej czynsz względnie wartość czynszową z krótszego okresu czasu na okres dwóch lat i połowa tej kwoty stanowi podstawę wymiaru podatku domowo-czynszowego na każdy z lat następujących dwuletniego okresu¹).

W miejscowościach niepodlegających całkowi- cie podatkowi domowo-czynszowemu stanowi całoroczny czynsz netto podstawę wymiaru podatku domowo czynszowego, (o. tryb adm. z 14 kwietnia 1885 B. 2500).

Ponieważ rzeczywiście ugodzone czynsze upłynionych lat czynszowych bez względu na faktyczny przyływ stanowią podstawę wymiaru podatku na następujący okres podatkowy, przeto w celu wymiaru podatku domowo-czynszowego na następujący okres podatkowy muszą być zeznane także

¹) Np. Dom został zamieszkały od 1 października 1902 i przynosi kwartalnie czynszu brutto 250, przeto dwuletni czynsz wyniesie 2000 a roczny 1000, który stanowi podstawę wymiaru podatku na rok 1903 i 1904.

próżnostojące lecz podatkowi czynszowemu podległe lokalności w przypuszczeniu, że będą wynajęte. (§ 25 pouczenia dla właścicieli domów z 26 czerwca 1820). Jeżeli natomiast pomieszkanie w roku podatkowym względnie w okresie podatkowym nie było całkiem wynajęte przez cały ten czas lub część tegoż a o próżnostaniu w przepisany czas doniesiono, to za cały czas próżnostania odpada obowiązek opłacania podatku domowo-czynszowego¹⁾. Z przedstawionych wyżej zasad wynika także, że zmiany w wysokości czynszów w okresie podatkowym nie mają znaczenia na ten okres, lecz dopiero na okres następny²⁾.

W tych wypadkach, w których najem pomieszczeń następuje regularnie tylko w pewnych częściach roku np. w zakładach kąpielowych, uważa się jako czynsz roczny najmu tych pomieszczeń, ten czynsz sezonowy; za to za czas próżnostania

¹⁾ O odpisaniu podatku domowo-czynszowego z powodu nieściągalności czynszu p. rozdz. XXVII.

²⁾ T. zn., że jeżeli np. na okres wymiarowy 1903/4 przyjęto za podstawę podatku domowo-czynszowego kwotę roczną 1000, to choćby w styczniu 1903 właściciel domu wynajął go za kwotę roczną 2000, to już na lata 1903 i 1904 nie nastąpi podwyższenie podatku lecz dopiero na lata 1905 i 1906, jeśli ten czynsz pozostanie dalej w latach 1903 i 1904. Tak samo jest przy obniżeniu czynszów w ciągu okresu podatkowego. Lata czynszowe schodzą się zazwyczaj z latami kalendarzowymi, chyba że są inne ustawowe lub zwyczajne regularne okresy wynajmowania pomieszczeń.

poza sezonem nie należy się już odpisanie podatku. (§ 14 pouczenia dla właścicieli domów z 26 czerwca 1820). Jeżeli najem pomieszkania trwa także poza sezonem, to czynsz odnośny ma być dodatkowo zeznanym i opodatkowanym.

IX.

~~UWAGA~~ **Przedmiot podatku domowo-czynszowego.**

~~UWAGA~~
UMCS

Aby dać dokładniejszą definicję przedmiotu podatku domowo-czynszowego, musimy postąpić do źródła, z którego przychód względnie pożytek podległy podatkowi domowemu-czynszowemu płynie.

Źródłem takim jest budynek z placem podbudowanym i należące do niego podwórze, które jako takie zapisane są w katastrze podatku gruntowego, od nich bowiem nie płaci się podatku gruntowego¹⁾.

¹⁾ Por. *System nauki skarbowej* Dra Leona Billińskiego 1876, 148, — *Handbuch der österr. directen Steuern* v. Gustav Freiburger. Wien 1899 str. 191 i nast. — Według najw. post. z 23 marca 1817 budynki z gruntami podbudowanymi i dziedzicami podlegały podatkowi gruntowemu. Od czasu zaprowadzenia podatku od budynków wskutek najw. post. z 23 stycznia 1820 i 28 sierpnia 1821 wyłączono budynki z pod podatku gruntowego. Ustawa z 24 maja 1869 d. u. p., nr. 88, uwolniła od podatku gruntowego także place podbudowane i dziedzicę. Placem podbudowanym według wspomnianej ustawy (§ 29 ad fin) jest plac zabudowany.

Do budynku i podwórza należą jako integralne części tychże ich przynależności w rozumieniu ustawy cywilnej (§§ 294, 297). Do nich mianowicie należą to wszystko, cokolwiek jest z nimi połączone, należą tu zatem także rzeczy podrzędne, bez których rzecz główna nie mogłaby być użytkowaną, albo które ustawa lub właściciel do rzeczy głównej celem ciągłego używania przeznaczył. Należy tu więc nietylko to wszystko, co jest na trwałe w ziemi osadzone (studnie w podwórzu, słupy), wmurowane, przynitowane i gwoździami przybite, jako to: panwie do warzenia piwa, kotły gorzelniane i szafy w ścianach, ale także i te rzeczy, które do ciągłego użycia całości są przeznaczone np. wiadra do studzien, liny, łańcuchy, narzędzia do gaszenia ognia i tym podobne. A zatem źródłem, z którego płynie przychód stanowiący przedmiot podatku domowo-czynszowego, jest dom z placem podbudowlanym, podwórzem i ich przynależnościami¹⁾.

Tu jednak należy z góry zauważyć, że według przepisów podatkowych zgodnie z naturą rzeczy nie można wszystkich przynależności budynków uważać jako źródło przychodu domowo-czynszo-

¹⁾ Według teorii Adama Smitha renta domowa jest kombinacją renty gruntowej i budowlanej. Stein w dziele *Lehrbuch der Finanzwissenschaft* 1876 t. 2, II. str. 113 określa jako źródło przychodu domowo-czynszowego dom czynszowy tj. tkwiący w nim kapitał zakładowy.

wego (o czym niżej). Wobec tego więc przedmiotem podatku domowo-czynszowego jest rzeczywisty lub możliwy przychód z budynków wraz z podwórzami i przynależnościami tychże, o ile w tym względzie przepisy o podatku domowo-czynszowym inaczej nie postanawiają¹⁾.

Ponieważ zaś przychód objawia się czynszem, który przedmiot najmu (dzierżawy) niesie, przeto przedmiotem podatku domowo-czynszowego jest czynsz najmu rzeczywisty lub możliwy z budynków i ich przynależności, o ile obowiązujące przepisy podatkowe inaczej nie postanawiają²⁾.

¹⁾ § 3 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820, dk. k. nadw. z 9 grudnia 1823 l. 2763 (zb. u. polif. t. 51 N. 136), dk. k. nadw. z 20 kwietnia 1824 l. 912 (zb. u. prow. dla N. Austrii 6 cz. nr. 88), G. 74. f.

²⁾ Por. Stein j. w. i nast. Freiberg j. w. str. 214. Możliwy czynsz jest przedmiotem podatku domowo-czynszowego w miejscowościach podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu. Jest to czynsz, który mógłby być osiągniętym, gdyby odnośne lokalności były za czynsz wynajęte. Zachodzi ten wypadek przy lokalnościach użytkowanych przez samego właściciela, lub oddanych bezpłatnie, za niską cenę, lub za inne świadczenia innej osobie do użytkowania (rozp. z 18 sierpnia 1827 l. 1717, zb. u. pr. dla N. A, cz. 9. N. 235, dk. k. nadw. z 9 grudnia 1823 l. 2763, zb. u. polif. t. 51. N. 136, dekr. gub. z 21 marca 1822 l. 12534, zb. u. pol. dla Czech. t. 4 nr. 83). Ten czynsz bada się przez porównanie odnośnych lokalności z innymi za czynsz wynajętymi (parcyfikacja) (§ 9 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820, § 10 instr. o pod. dom. z 16 czerwca 1820). W miejscowościach nie podległych całkowicie podatkowi

Czynsz najmu przedstawia się jako cena, za którą oddaje się użytkowanie budynku lub części tegoż na pewien oznaczony przeciąg czasu komu innemu ¹⁾).

Puszczający w najem jest obowiązany za umówioną cenę rzecz wynajętą z przynależnościami w stanie zdatnym do właściwego użytkowania oddać, w tym stanie własnym kosztem ją utrzymać i biorącemu ją w najem w użytkowaniu, jakie było umówione, nie przeszkadzać.

Jeżeli najemca poczynił za puszczającego w najem koszta potrzebne i użyteczne na rzecz wy-

domowo-czynszowemu z ubikacji zajętych przez samego właściciela w domu częściowo za czynsz wynajętym wymierza się podatek domowo-czynszowy w kwocie taryfowej podatku domowo-klasowego na odnośne ubikacje wypadające.

¹⁾ § 1090 u. cyw. Kontrakt dzierżawy nazywa się najmem, jeśli przedmiotem jego jest rzecz, która bez dalszego jej obrobienia może być użytkowaną (używaną); jeśli zaś tylko przez pracę i staranie rzecz użytkowaną być może, natenczas nazywa się kontraktem dzierżawy. Jeśli jednym kontraktem dane są w dzierżawę rzeczy jednego i drugiego rodzaju, to kontrakt otrzymuje nazwisko od właściwości rzeczy głównej. Vide *Prawo prywatne austr.* Dra Ernesta Tilla t. IV. Wykład nauki o stosunkach obowiązkowych II. Lwów. 1887 str. 181—188. Zaznacza się, że nazwa kontraktu nie stanowi różnicy pod względem obowiązku opłacania podatku domowo-czynszowego jeśli budynek będący przedmiotem umowy jest położony w miejscowości podległej całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu, lub jest wyraźnie za czynsz wynajęty, o tryb. adm. B. 3676 z r. 1887 i B. 7516 z r. 1893, z 21 stycznia 1901 l. 548. B. 52/F).

jętą, natenczas uważany jest za sprawującego interesu bez zlecenia (§ 1036 u. c.). Puszczający w najem ponosi wszystkie ciężary i podatki (§§ 1096, 1097, 1099 u. c., vide Dr. Ernest Till *Prawo prywatne austr.* t. IV. str. 188—198).

Gdy więc właściciel domu względnie pomieszczenia jest obowiązany oddać je lokatorowi w stanie do właściwego użytku zdatnym, własnym kosztem w tym stanie je utrzymać, ponosić w tym celu koszta napraw wszelakich, utrzymać porządek, płacić podatki i t. d., przeto wszystkie świadczenia lokatorów na pokrycie powyższych potrzeb muszą się uważać za podwyższenie czynszu i do umówionego czynszu się doliczać. Także umówione z powodu najmu świadczenia w naturaliach, podarkach, usługach i t. d. należy doliczać do czynszu¹⁾.

¹⁾ Por. dr. Ernest Till j. w. str. 184—185, o. tryb. adm. Budw. 3098 ex 1886. Według § 15 pouczenia dla właścicieli domów o sporządzaniu i przedkładaniu fasyi czynszowych z 26 czerwca 1820 należy uważać jako czynsz najmu nietylko świadczenie gotówką, które pod tym tytułem rzeczywiście zostało umówione, lecz należy do niego doliczyć także wszystkie z powodu najmu ugodzone świadczenia w pieniądzu, pracy i t. d. Powołany § przytacza następujący przykład: Jeżeli ktoś za pomieszkowanie płaci 200 zł., daje na podatek 20 zł., nadto przyjmuje na siebie obowiązek pobierania czynszu w domu, to nie można przyjąć do podstawy opodatkowania jako przedmiot podatku domowo-czynszowego samej kwoty 200 zł., lecz np. 250 zł. Właściciel domu musi w tych i podobnych wypadkach zapytać:

Natomiast czynsz za przedmioty, które nie będąc przynależnościami rzeczy, zostały dodane do mieszkania lub lokalu wynajętego i dlatego właściciel domu nie był koniecznie zobowiązany je oddać, również wartość świadczeń, do których właściciel domu na rzecz lokatora nie jest z tytułu najmu lokalu obowiązany, mają być strącone z ugodzonego czynszu najmu.

Jakkolwiek dalej przyjąć należy jako zasadę, że czynsz za przedmioty stanowiące przynależność domu w myśl ustawy cywilnej potrzeba doliczyć do czynszu podległego podatkowi domowo-czynszowemu, to jednak należy uczynić wyjątek w tych wypadkach, w których przedmiot świadczenia ze strony wynajmującej będący przynależnością tegoż jest właściwym przedmiotem najmu względnie dzierżawy, dla którego właśnie ten budynek się wynajmuje względnie wdzierżawia. To będzie mianowicie zachodziło przy zakładach przemysłowych z ruchem maszynowym: jak gorzelnie, browary, młyny parowe, czy wodne i t. p., w których to

za jaki czynsz wynająłby pomieszkanie, gdyby tego rodzaju uboczne świadczenia nie istniały i musi według tej kwoty czynsz sam sumiennie zeznać. — Umowy o czynsz w powyższy sposób zawierane, zwłaszcza gdy lokator przyjmuje na siebie obowiązek opłacania podatków (bez podania cyfry) za właściciela, sprowadzają niekiedy wielkie uciążliwości dla tego ostatniego, ponieważ podatek domowo-czynszowy co rok względnie co dwa lata wzrasta. Dk. k. nadw. z 22 listopada 1824 l. 2924 (zb. u. prow. dla Mor. i Szl. t. 7. N. 41. Jolles str. 13—15.

wypadkach właściwie płaci się zwykle za urządzenia przemysłowe, siłę wodną i t. d., podczas gdy czynsz za budynek sam jest mało znaczący. Ten wypadek zachodzi także przy wydzierżawieniu przemysłów radykowanych wraz z budynkami, w którym to wypadku wartość czynszowa uprawnienia przemysłowego przeważa zazwyczaj wartość czynszową budynku. W powyższych wypadkach czynsz za przemysłowe urządzenia, prawa przemysłowe itd. nie podlega podatkowi domowo-czynszowemu¹⁾.

Z tego, co się wyżej powiedziało, wynikają następujące szczegółowe zasady co do przedmiotu podatku domowo-czynszowego²⁾.

¹⁾ Rozp. min. sk. z 10 grudnia 1898 l. 56922, rozp. kr. dyr. sk. z 27 grudnia 1898 l. 142811, gal. dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 17, orz. tryb. adm. z 16 stycznia 1883, B. 1625, 6 lutego 1883 B. 1652, 6 kwietnia 1895 l. 1879, rozp. min. sk. z 6 sierpnia 1898 l. 4171.

²⁾ Freiburger jw. str. 214 powiada: *Als steuerbarer Zins wird nur das behandelt, was sich als unmittelbares Entgelt für den Gebrauch der Gebäude oder Gebäudetheile selbst darstellt.* W uwadze zaś dodaje: *Der Hauseigentümer ist daher nicht verpflichtet jenen Zins zu fatieren, welchen der Vermieter einer Wohnung durch Weitervermietung (bezw. Aftermiete) erzielt* i powołuje się na orz. tryb. adm. z 1 czerwca 1886 r. l. 1599. Na końcową uwagę w całości zgodzić się nie można, albowiem przyczyniałoby się to do mnożenia się pozornych kontraktów najmu w celu częściowego uchylecia się od podatku domowo-czynszowego, por. resk. min. sk. z 5 paźdz.

A. Przedmiotu podatku domowo-czynszowego nie stanowią:

1. Czynsz za ogród lub grunt dodany do domu względnie pomieszkania, jeśli ten nie jest dziedzińcem lub placem podbudowlanym¹⁾.

2. Czynsz za budynki przeznaczone przejściowo na składy, kręgielnie, altany, budy²⁾ itp. znajdujące się na gruntach, od których opłaca się podatek gruntowy.

3. Czynsz za przedmioty, które są wprowadzicie z domem wynajęte, jednak znajdują się po za nim i nie stoją z nim w bezpośrednim związku, jak np. łazienki, czółna itp. Jeżeli wynagrodzenie za takie przedmioty nie przedstawia się samo z siebie jako podległe podatkowi domowo-czynszowemu, nie uwzględnia się go przy opodatkowaniu domowo-czynszowem; może jednak podlegać podatkowi rentowemu, jeśli nie jest obłożone żadnym podatkiem przychodowym (§ 124 l. 4 ust. z 25 paźdz. 1896 dz. u. p. nr. 220).

4. Czynsz za urządzenia fabryczne, przemy-

1883 l. 7435, okóln. gal. kr. dyr. sk. z 18 października 1883 l. 65284 dod. do dz. rozp. nr. 16 z r. 1883.

¹⁾ § 8 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820, § 17 pouc. dla wł. domów z 26 czerwca 1820, dk. k. nadw. z 2 kwietnia 1822 l. 400. G. 77 i.

²⁾ Zamknięte przestrzenie, pokryte słomą, trzciną, deskami itp. dla schronienia się przed niepogodą, orz. tryb. adm. z 8 maja 1886, B. 3050, cegielnie, wapniarnie, orz. tryb. adm. z 5 stycznia 1898, B. 11296.

słowe (maszyny, warsztaty, inwentarz przemysłowy), siłę poruszającą wodną lub inną i t. p. (pod. rent. § 124 j. w.).

5. Czysznz za uprawnienia przemysłowe lub inne, radykowane lub nie z budynkiem wynajęte (pod. rent. § 124 j. w.).

6. Czysznz za urządzenia domowe, sklepowe, hotelowe, restauracyjne, kawiarniane, apteczne itp., a więc za dodane meble, naczynia, bieliznę, chodniki, dywany, magle, sznury do wieszania bielizny, wreszcie urządzenie pralni, story do okien, telegrafy domowe, telefony, o ile te ostatnie nie są trwale z nieruchomością połączone (pod. rent. § 124 j. w.).

7. Czysznz za świadczenia, do których właściciel nie jest z tytułu najmu domu lub pomieszczenia na rzecz wynajmującego obowiązany, jak np.

a) pranie, usługiwanie, stołowanie, stróżowanie, dostarczanie drzewa, furazu, podwód, wody, windowanie itp. (rozp. minist. z 11 listopada 1887 l. 23238), Fr. str. 218;

b) oświetlenie wjazdów, schodów, korytarzy, dziedzińców¹⁾; nie można jednak potrącić odszkodowania za urządzenia gazowe, elektryczne i t. p. trwale z budynkiem, względnie z realnością połączone²⁾;

c) ogrzewanie pomieszczeń i innych lokali.

¹⁾ Rozp. min. z 18 listopada 1855 r. l. 11667, 4 lutego 1856 l. 3099, orz. tryb. adm. z 16 stycznia 1883 B. 1652.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 25 stycznia 1901 l. 637 B. 62/F.

8. Opłata grosza czynszowego, (względnie i dodatku kwaterunkowego) pobieranego na pokrycie potrzeb gminnych od czynszu najmu w wymiarze przez władzę ustanowionym, opłata grosza szkolnego w niektórych miastach (którego jednak nie można mieszać z dodatkiem szkolnym do podatku), opłata podatku wodociągowego wraz z dodatkową opłatą według wodomierza i zwrotu ewentualnych kosztów ruchu¹⁾.

9. Nadwyżka przychodu z domów gościnnych, zajazdów etc., ponad wartość czynszową lokali, jeżeli te prowadzone są we własnym zarządzie przez właścicieli odnośnych domów, ponieważ ta nadwyżka jest obłożona podatkiem powszechnym zarobkowym²⁾.

10. Odszkodowanie dane przez najmującego właścicielowi domu za przedwczesne rozwiązanie kontraktu najmu i za koszta przywrócenia pomieszczenia do dawnego stanu³⁾, tudzież za pierwsze oczyszczenie tegoż (rozporz. min. sk. z 28 lutego 1872 l. 35125 R.).

¹⁾ Według cytowanego wyżej rozp. min. do l. 56922 ex 1898 potrącalne są także procenta od inwestowanego w wodociągi kapitału, jeżeli odnośne urządzenia nie stanowią przynależności domu — dk. k. n. z 22 kwietnia 1823 l. 610, rozp. min. z 21 maja 1891 l. 13412 i 6 lutego 1898 l. 5342. Fr. 217.

²⁾ § 1 ust. z d. 25 grudnia 1896 dz. u. p. nr. 220, art. 1 i nast. przep. wyk. z dnia 28 stycznia 1897 dz. u. p. nr. 35 poz. 23 załączki M.

³⁾ Np. właściciel domu adaptował go na biura jakiegoś

B. Przedmiot podatku domowo-czynszowego stanowią:

1. Czysze za stodoły, stajnie, budynki fabryczne itp., względnie wartość czynszowa tychże (czynsz paryfikowany) w miejscowościach podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu¹⁾. § 4 pat. dom. z dnia 23 lutego 1820 r., orz. tryb. adm. z 22 listopada 1887 l. 2945, rozp. min. sk. z 17 lutego 1893 l. 9442).

2. Obustronnie umówione świadczenia najemcy na rzecz właściciela domu z tytułu najmu,

urzędu własnym kosztem pod warunkiem, że po zgaśnięciu stosunku najmu rząd przywróci dawny stan rzeczy swoim kosztem (orz. tryb. admin. z 7 listopada 1878 l. 1732, B. nr. 355, 23 października 1894 l. 3881, B. nr. 8108). Pod l. 1—10 przytoczyłem przykładowo odnośne wypadki, które z praktyki i ze źródeł były mi znane.

¹⁾ Wolne są od podatku domowo-czynszowego wszystkie nietrwale budy i kramnice, których użytkowanie lub wynajęcie właścicielowi tychże tylko czasowo przysłuży, jeśli on mianowicie nie posiada także własności gruntu, na którym te budynki stoją, lecz owszem jest obowiązany to miejsce opuścić po pewnym czasie, lub wskutek poprzedniego wezwania (§ 23 dk. k. nadw. z d. 26 czerwca 1820 l. 918, orz. tryb. adm. z 11 maja 1880 B. 769). Jeśli te warunki nie zachodzą, lub budowle są trwałe, to podlegają podatkowi domowo-czynszowemu, np. magazyny, szopy, domy mieszkalne, wybudowane na cudzem terytorium (orz. tryb. admin. z 1 lutego 1899 l. 715, B. 12458; dotyczy ono budynków wystawionych na terytorium kolejowem w Tarnopolu; dk. k. nadw. z 5 marca 1822 l. 364, orz. tryb. adm. z 8 maja 1886 l. 1249).

jak: opłacanie podatków, świadczenia w naturaliach, usługi, podarki, dopłaty za reperacje i adaptacje, czyszczenie kominów, wywóz śmieci, śniegu, popiołu, odpadków, czyszczenie kanałów¹⁾.

3. Czynsze opłacane osobno właścicielom domów przez lokatorów za portale, piece, ogniska, klucze, wmurowane szafy, łazienki, architektoniczne ozdoby sufitu, ścian, lamperye, szyby lustrzane, lustra dodane do dekoracyi ścian (np. w kawiarniach), za używanie i naprawę studzien w podwórzach²⁾.

4. Wynagrodzenia płacone za skrapianie ulic i chodników publicznych, o ile wynagrodzenia te nie są wpłacane do kasy miejskiej, koszta czyszczenia schodów, korytarzy, o ile lokator nie płaci tego wynagrodzenia do rąk i dla stróża realności³⁾.

5. Przychody uzyskiwane za odpłatne oddawanie części składowych domu, które nie są czę-

¹⁾ § 15 pouc. dla właścicieli domów z 26 czerwca 1820, orz. tryb. adm. z 28 września 1880 B. 870, 11 stycznia 1888 B. 982, 21 czerwca 1881 B. 1125, 6 listopada 1883 B. 1896, 8 czerwca 1886 B. 3097, 3098, 7 listopada 1878 B. 355, 2 czerwca 1884 B. 1968, dk. k. n. z 22 listopada 1824 l. 2924 zb. u. prow. dla Morawii i Śląska. G. 80.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 28 września 1880 l. 1852, 16 stycz. 1883 l. 73, B. nr. 8642 i 8593 z r. 1895, 25 stycznia 1901 l. 637 B. 62/F.

³⁾ Orz. tryb. admin. z 17 lutego 1880 B. 700, 6 grudnia 1881 B. 1227, 24 stycznia 1882 B. 1276. Joll. str. 14.

ściami mieszkalnemi, na plakatowanie¹⁾, opłata za prawo przejścia przez kamienicę, przez dziedziniec.

6. Czysze za dziedzińce podlegają podatkowi domowo-czynszowemu, ponieważ dziedzińce są po myśli § 2 ust. z 24 maja 1869 dz. u. p. nr. 88 wolne od podatku gruntowego, jako integralne części budynków. Zachodzi ten wypadek, gdy ktoś wypuszcza dziedziniec na składy, na ogrody restauracyjne itp. Jeżeli z odnośnej parceli gruntowej płaci się podatek gruntowy, to podatek domowo-czynszowy nie może być wymierzonym za wdzierżawienie takiej parceli²⁾.

C. Wydatki, które nie mogą być potrącone z czynszu:

1. Podatki z dodatkami, koszta reparacyi i adaptacyi budynku, czyszczenia kominów, kanałów, wywozu śmieci, śniegu, popiołu, odpadków, czyszczenia i reparacyi studzien w dziedzińcu, skrapiania ulic, czyszczenia korytarzy i schodów (v. B. 2, 3, 4), premie asekuracyjne, ponieważ wydatki te są objęte już potrąceniami 15⁰/₀, względnie 30⁰/₀ od czynszu brutto³⁾.

¹⁾ Orz. tryb. admin. z 12 listopada 1887 l. 2945, rozp. min. sk. z 21 maja 1889 l. 16003. Fr. str. 217. B. 3776/87.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 18 października 1881 B. 1182, 6 lutego 1883 B. 1652, 16 kwietnia 1899 l. 1285 B. 4637.

Powyższe wypadki pod B. przytoczone także są wyliczone tylko przykładowo.

³⁾ Reskr. min. sk. l. 56922/98, orz. tryb. adm. Budw. nr. 11498 z r. 1898, § 6 ust. z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17.

2. Obniżki czynszów przyznane przez właścicieli domów lokatorom tytułem odszkodowania za poniesione przez nich własnym kosztem adaptacje i reparacje budynku, względnie pomieszczenia¹⁾.

3. Czynsz za obcy grunt, na którym stoi budynek czynszowy, ponieważ w takim razie za grunt nie ma się opłacać podatku gruntowego, a czynsz najmu jest skombinowaną rentą z gruntu i budowli²⁾.

4. Tangety ryczałtu ugodzonego czynszu za te przedmioty, które są przynależnością domu lub pomieszczenia będącego głównym przedmiotem najmu (o czym wyżej była mowa pod B. 2, 3).

. Jeżeli za wydatki i świadczenia potrącalne ugodzone jest osobne wynagrodzenie, to nie wlicza się go do czynszu; jeżeli zaś te wydatki i świadczenia objęte są ogólnym czynszem, to wówczas należy odpowiednią kwotę z czynszu najmu wyłączyć³⁾.

Jeśliby właściciel domu strącał sobie zdaniem

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 16 stycznia 1883 B. 1625, 2 stycznia 1884 B. 1968, 8 czerwca 1886 B. 3097, 2 kwietnia 1892 l. 990.

²⁾ Rozp. min. sk. l. 56922/98 j. w.

³⁾ We fasyli domowo-czynszowej podać należy czynsz wraz ze świadczeniami ubocznymi w ogólnej cyfrze, a oprócz tego osobno w rubryce »uwaga« kwoty potrącalne za świadczenia uboczne według kategorii tychże poszczególnie.

władzy podatkowej zbyt wielkie kwoty z czynszu najmu tytułem potrącalnych wypadków, to należy dążyć do tego, aby przez porozumienie się z nim osiągnąć redukcję potrąceń; w razie ujemnego zdaniem władzy podatkowej wyniku trzeba przystąpić do zbadania wartości czynszowej odnośnego budynku (paryfikacja).

Z reguły szacuje się zawsze wartość czynszową budynków, względnie pomieszkań, a nie świadczeń ubocznych¹⁾.

W ten sposób uzyskany czynsz najmu jest przedmiotem podatku domowo-czynszowego. Potrąca się jednak z niego jeszcze na koszt utrzymania i amortyzację budynku 15⁰/₀ (w Krakowie i we Lwowie) względnie 30⁰/₀ (w innych miejscowościach kraju)²⁾ i od tak otrzymanego czystego czynszu wymierza się podatek domowo-czynszowy 26 prc. względnie 20 prc.

¹⁾ Ors. tryb. adm. z dnia 13 stycznia 1894 l. 4472/93 B. 7653, 13 lutego 1894 l. 341 B. 7720, rozp. min. l. 56922 z r. 1898.

²⁾ Od domów położonych w Tyrolu i Ziemi przedarulańskiej (prócz Insbruku z Wilten) potrąca się na koszt utrzymania i amortyzację 30⁰/₀, a podatek wynosi 15⁰/₀ od netto czynszu.

X.

Obliczenie podatku domowo-czynszowego w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu.

Po myśli § 1 lit. b. ustawy z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17 w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu dotyka ten podatek tylko te domy, które w całości lub w części są wynajęte, te ostatnie tylko wówczas, gdy należą przynajmniej do 13 klasy taryfowej podatku domowo-klasowego. tj. są z czterema częściami mieszkalnemi zakatastrowane.

Jeżeli budynek jest całkowicie wynajęty, to jednoroczny czynsz najmu po odjęciu ustawowych kosztów utrzymania i amortyzacji budynku (30%) stanowi podstawę obliczenia podatku domowo-czynszowego.

Jeżeli budynek jest częściowo wynajęty, nateczas z części mieszkalnych wynajętych bierze się do opodatkowania czynsz ugodzony, zaś z innych części mieszkalnych niewynajętych podatek domowo-klasowy wypadający na te właśnie części mieszkalne. Np. dom zawiera sześć części mieszkalnych. Za trzy z nich płaci lokator 120 koron, od których podatek domowo-czynszowy $14\% = 16 \text{ K. } 80 \text{ h.}$, od reszty trzech niewynajętych wypada według taryfy podatku domowo-klasowego 4 kor. 20 h., zatem z tego domu płacić się będzie podatku domowo-czynszowego 21 kor. Podatek

domowo-czynszowy z domu może wynosić mniej niż podatek domowo-klasowy.¹⁾

Jeśli budynek tej kategorii został w ciągu roku podatkowego za pewien czynsz wynajęty, na pewien oznaczony lub nieoznaczony okres czasu, właściciel domu jest obowiązany w przeciągu dni 14 po wynajęciu, donieść o tem władzy podatkowej, podając umówiony czynsz, czas najmu i ilość ubikacyi wynajętych i niewynajętych w domu.

Od wynajętych ubikacyi wymierza się wówczas na odnośną część roku podatek domowo-czynszowy według naprzód umówionego czynszu, po odtrąceniu kosztów utrzymania i amortyzacyi budynku (30%), zaś od ubikacyi mieszkalnych niewynajętych według rzeczywistej ilości tychże podług odpowiedniej taryfy domowo-klasowej *pro rata temporis*. Podatek domowo-klasowy za ten czas, za który przypisano podatek domowo-czynszowy, odpisuje się.²⁾

¹⁾ Ustawa z 1 czerwca 1890 r. d. u. p. nr. 97, rozp. wykon. z 15 października 1890 r. l. 36700 d. u. p. nr. 190.

²⁾ N. p. jeżeli w domu mającym 8 części mieszkalnych wynajęto 4 od 1 czerwca, to od niewynajętych części podatku domowo-czynszowego przypisuje się za czas od 1 września do 31 grudnia z taryfowej kwoty 4 zł. 90 ct. — 1 zł. 63 ct., a prócz tego pod. czynsz. od umówionego czynszu najmu. rozp. min. sk. z 17 listopada 1901 r. l. 25396, okóln. z 5 grudnia 1891 r. l. 99417 (gal. dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 27) rozp. min. sk. z 11 lutego 1892 l. 4297, okóln. 27 lutego 1892 r. l. 14571 (gal. dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 3).

Jeżeli budynek był już w poprzednim roku podatkiem domowo-czynszowym obłożony, to roczny umówiony czynsz stanowi podstawę wymiaru na rok następny.

W razie ustania stosunku najmu, należy zgłosić je w przeciągu dni 14 w celu odpisania podatku domowo-czynszowego. Jeżeli dom lub pomieszkanie odnośnie zamieszkuje nadal sam właściciel domu lub jego rodzice, służba i t. p., odpis podatku domowo-czynszowego nie może nastąpić¹⁾.

W miejscowościach niepodległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu, spisy domów (kataster podatku domowo-klasowego) prowadzi się bez przerwy, lecz przypis podatku domowo-klasowego nie ma miejsca w tych latach, za które wymierzono podatek domowo-czynszowy; jeśli zaś ten podatek mylnie przypisano, należy go odpisać.

XI.

Wymlar 5-procentowego podatku.

Według § 7 ust. z 9 lutego 1882 r. d. u. p. nr. 17, ma opłacać się od budynków, które w całości lub częściowo wolne są z tytułu nowej bu-

¹⁾ Rozp. min. sk. z 17 listop. 1891 l. 25396, okóln. z 5 grudnia 1891 l. 99417 gal. dod. do dz. rozp. min. sk. z r. 1891.

dowy, przebudowy, przybudowy, dobudowy i nadbudowy od podatku domowo-czynszowego, 5⁰/₀ od czystego przychodu z tych budynków, podczas tak zwanego okresu czasowej swobody podatkowej.

Jako czysty przychód uważać należy tę kwotę zbadaną w myśl przepisów o podatku domowo-czynszowym, która pozostaje z brutto czynszu po odciążeniu ustawowych procentów na utrzymanie i amortyzację budynków (15 względnie 30⁰/₀).

5-procentowy podatek (oprócz sposobu wymiaru) postawiony jest na równi z podatkiem domowo-czynszowym we wszystkich kierunkach¹⁾. Wskutek tego wymierza go się także od paryfikowanego czynszu tam, gdzie podatek domowo-czynszowy w braku swobody podatkowej byłby płacony, n. p. w miejscowościach podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu z własnego pomieszkania właściciela (orz. tryb. admin. z 26 listopada 1878 r. l. 1837, 22 maja 1883 r. l. 1166). Przy częściowo wynajętych budynkach, położonych w miejscowościach niepodlegających podatkowi domowo-czynszowemu przyjmuje się z części niewynajętych również odpowiedni paryfikowany czynsz do podstawy wymiaru po myśli

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 22 maja 1883 B. 1773, 26 czerwca 1883 B. 1811, 30 października 1883 B. 1886, 4 grudnia 1883 B. 1932, 1933, 1934, 23 grudnia 1884 B. 2340, rozp. min. sk. z 10 lipca 1883 l. 13364 (dz. rozp. nr. 24 z r. 1883), Jolles 10, 11, Frelb. 222.

§ 9 ces. pat. z 23 lutego 1820 i § 16 pouczenia dla właścicieli domów o sporządzaniu i przekładaniu fasyi czynszowych z 26 czerwca 1820 r. względnie § 6 rozp. z 9 sierpnia 1850 r. nr. 333, który odpowiada powołanym poprzednio przepisom¹⁾, podczas gdy przy wymiarze podatku domowo-czynszowego od ubikacyi mieszkalnych, niewynajętych w takich budynkach, oblicza się podatek domowo-czynszowy według taryfy podatku domowo-klasowego. Np. wynajmując częściowo dom złożony z 6 ubikacyi mieszkalnych, a mianowicie: wynajmując trzy ubikacje za 200 kor., a trzy sam zamieszkuje. Wartość czynszowa tych ostatnich wynosi 200 koron, zatem ogólny czynsz brutto 400 kor., od którego potrąca się 30⁰/₀, tj. 120 kor. Pozostaje przeto do opodatkowania 280, od których 5⁰/₀ wynosi 14 kor.

5⁰/₀-owy podatek wolny jest od dodatków; dodatek krajowy opłaca się tylko od domów położonych w niektórych miejscowościach, w których idealny podatek domowo-czynszowy wolny jest od dodatku krajowego (rozd. XXXI).

Jak już powiedziano, 5-procentowy podatek postawiony jest na równi z podatkiem domowo-

¹⁾ Rozp. min. sk. z 14 maja 1882 l. 14083, okóln. gal. kraj. dyr. sk. z 10 września 1883 l. 18855, dod. do dz. rozp. nr. 14 z r. 1883, rozp. min. skar. z 27 marca 1883 l. 8888 R. 241/c., orz. tr. ad. z 28 grudnia 1892 B. 6972. Freib. 223.

czynszowym, przeto mają do niego zastosowanie przepisy odnoszące się do tegoż podatku, a w szczególności przepisy o próżnostaniach pomieszkań, zatajeniach czynszowych (rozp. min. sk. z 10 lipca 1883 l. 13364 dz. rozp. 24), terminach płatności, przywilejach podatków realnych itd.

XII.

Fasye domowo-czynszowe i protokoły tabelaryczne.

Punkt wyjścia do postępowania w celu wymiaru podatku domowo-czynszowego stanowią fasye pisemne. Właściciele, trwali użytkownicy, ich pełnomocnicy, opiekunowie lub kuratorzy¹⁾ mają składać je co roku lub co dwa lata w przepisany terminie u władz podatkowych I instancyi (starostw, administracyi podatkowych). Termin ten ogłaszają władze corocznie i trwa on wogóle do końca sierpnia roku poprzedzającego rok podatkowy (rozp. min.

¹⁾ Administratorzy domów, którzy się wylegitymowali poprzednio, jako upoważnieni do przedkładania fasyi, mogą być od ponownego przedkładania takiej legitymacyi specjalnej zwolnieni (rozp. min. sk. z 23 listopada 1894 r. l. 51475). Jeżeli mąż za żonę fasyjonuje, można odstąpić od żądania legitymacyi (rozp. min. sk. z 27 lutego 1894 l. 9246). Freib. 228.

sk. z 8 października 1864 l. 43507, dz. rozp. 48). Fasye mogą być także składane u zwierzchności miejscowej upoważnionej do zbierania fasyi, o czem poniżej. Freib. 223.

Wszystkie zmiany w rozkładzie pomieszkań, w umówionych czynszach itd., które nastąpią po wniesieniu fasyi do końca roku czynszowego, mają być dodatkowo władzy podatkowej oznajmione. Zaniedbanie tego uważa się jako zatajenie czynszu. Przy nowych budowach, przebudowach itd. mają być fasye przedkładane (o ile to nie mogło nastąpić w terminie ogólnym) w przeciągu dni 14 po nastaniu stosunku uzasadniającego obowiązek podatkowy.

Wpływające fasye bywają zaopatrzone datą prezentowania i są utrzymywane w ewidencji gminami, w porządku numerów konskrypcyjnych zapomocą spisów zaprowadzonych na podstawie §§ 13 i 14 instr. z 26 czerwca 1820. Na powiatach sporządzają takie spisy corocznie zwierzchności gminne na polecenie starostw.

Według ustawy z 12 lipca 1896 r. dz. u. p. nr. 120 fasye domowo-czynszowe z domów położonych w miejscowościach, podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu, mają być przedkładane co dwa lata i przedstawiać stosunki czynszowe z ostatnich dwóch lat poprzedzających okres podatkowy, np. na okres 1903/1904 czynsze z lat 1901 i 1902. W innych miejscowościach mają być

przedkładane fasye czynszowe co roku i przedstawiać stosunki czynszowe z roku poprzedzającego rok podatkowy, tj. na r. 1903 czynsze z r. 1902, ale jeśli dom jest stale za czynsz wynajęty, można zeznawać czynsz z ostatnich dwóch lat.

Jeśli termin do wniesienia fasyi upłynął, to do przedłożenia brakujących fasyi czynszowych ponagla się z ustanowieniem trzechdniowego terminu, z tym dodatkiem, że jeśli fasye nie będą przedłożone w powyższym terminie, ma się zapłacić grzywnę 10 złr., a po upływie dalszych dni 8, czyli przy zwłoce dni 11 po doręczeniu ponaglenia będzie fasya sporządzona przez delegata władzy podatkowej na koszt osoby obowiązanej do przedłożenia fasyi; delegat otrzymuje wynagrodzenieienne 3 złr. 15 ct.¹⁾ W szczególnych wypadkach, zwłaszcza, gdy chodzi o budynki wielkie, może władza podatkowa przedłużyć termin do wniesienia fasyi, jednak nie ponad 4 tygodnie (§ 31 instr. z d. 26 czerwca 1820, rozp. ces. z 1 sierpnia 1858 d. u. p. nr. 115). Przeciw ponagleniu niedopuszczalny jest środek prawny; przeciw nałożeniu kary można wnieść rekurs w przeciągu dni 8, licząc od dnia następującego po doręczeniu. Freib. 225.

¹⁾ Dekret kanc. nadw. z dnia 19 września 1820 l. 1599 zbiór ustaw prow. dla Moraw i Ślązka, tom 2 nr. 175. G. 76/K. najwyższe postanowienie z dnia 1 sierpnia 1858 r. dz. ust. p. nr. 115.

Oprócz miast Krakowa i Lwowa w Galicyi wolno w innych miejscowościach z domów należących do dawnej 9 klasy taryfowej podatku domowo-klasowego¹⁾ i do klas niższych co do podatku, zeznawać przychód czynszowy z domów ustnie w urzędach gminnych, a te mają je wciągać do protokołów tabelarycznych czynszowych, (rozp. min. sk. z 9 sierpnia 1850 d. u. p. nr. 333, z 26 czerwca 1882 l. 19253 i 27 marca 1883 l. 8888 R. 241/c o. kr. dyr. sk. z 23 czerwca 1882 l. 32149 gal. dod. do dz. rozp. nr. 12 z r. 1883).

Naczelnik gminy lub odnośny funkcjonaryusz ma wciągnąć do tabelarycznego protokołu imię i nazwisko każdego przesłuchanego właściciela domu, użytkowane przez niego lokalności, a następnie w taki sam sposób imiona i nazwiska pojedynczych lokatorów i części budynku tymże wynajęte, ma wypełnić dalsze rubryki tabeli i spowodować podpisanie powyższych dat przez właściciela domu.

Do tabelarycznego protokołu dołączyć należy także przedłożone przez właścicieli domów pisemne fasye. Numery domów i nazwiska właścicieli domów przedkładających fasye mają być uwidocznione w protokole tabelarycznym z tym dodatkiem, że odnośne fasye domowo-czynszowe są

¹⁾ Według ustawy z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17 odnosiłoby to się do domów 11 klasy taryfowej i klas niższych pod względem kwoty podatkowej.

dołączone. Następnie naczelnik gminy ma protokół tabelaryczny sam własnoręcznie podpisać i potwierdzić, że zawiera on pisemne fasye i ustne zeznania wszystkich właścicieli domów w gminie położonych, wynajętych całkowicie lub częściowo, a w miejscowościach podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu także przez samych właścicieli użytkowanych. Taki protokół ma być przedłożony władzy podatkowej w przeciągu 6 dni po upływie terminu przepisanego do wniesienia fasyi (zest. przepisów o pod. dom. Wiedeń 1881 str. 104 i 105).

XIII.

Formalność fasyi domowo-czynszowych.

(Pouczenie dla właścicieli domów z 26 czerwca 1820, dodatek do § 28 instr. o pod. domow.).

Fasya czynszowa rozpada się na szczegółowe opisanie części składowych domu i podanie czynszu, który pobierany jest za rzeczywiste wynajęcie każdego pomieszczenia, każdej części składowej domu lub wreszcie całego domu, lub czynszu, który byłby pobierany, gdyby pomienione przedmioty były w roku składania fasyi rzeczywiście za czynsz wynajęte. Ostatni wypadek zachodzi w razie niewynajęcia, bezpłatnego użytkowania przez właścici-

ciela lub na wypadek bezpłatnego oddania do użytkowania budynku podległego podatkowi domowoczynszowemu lub części tegoż komu innemu.

Fasye muszą być składane na przepisanych, fatentom bezpłatnie dostarczanych drukach. Na karcie tytułowej fasyi podane są: numer domu, nazwa gminy podatkowej, imię i nazwisko właściciela, ewentualnie także imiona i nazwiska współwłaścicieli i okres podatkowy. Wewnątrz podane jest na osobnym arkuszu opisanie topograficzne domu a na właściwym druku, na fasyę przeznaczonym zeznanie czynszu.

Opisanie domu obejmuje:

1. Bieżący (topograficzny) numer każdej znajdującej się w domu części składowej, oddzielonej od innych osobnemi ścianami np. izby, komory, kuchnie i t. d. Piwnice, strych, stajnie, szopy i t. p., które wynajmowane są rozmaitym partyom jedynie według pewnego wymiaru, otrzymują tyle osobnych numerów, ile jest partyi w posiadaniu tychże. Numerowanie części składowych zaczyna się od najniższej części domu i postępuje w tym porządku aż do najwyższej, od piwnicy aż do części składowych na strychu.

2. Numer dziedzińca, w którym każda część składowa jest położona, jeśli dom ma więcej dziedzińców.

3. Numer schodów, jeżeli dom ma więcej schodów.

4. Położenie każdej części składowej, przez oznaczenie: pod ziemią, w parterze, na pierwszym piętrze i t. d.

5. Przeznaczenie każdej części składowej przez podanie sposobu użytkowania np. piwnica, drewnia, izba, komora, strych, sklep i t. d.

6. Numer mieszkania, do którego pewna część składowa domu należy, zgodnie z tabelą ze-znanego czynszu.

Właściwa tabela przychodu czynszowego zawiera:

1. Bieżący numer mieszkania lub osobno wynajętych części składowych domu (np. osobno wynajętego sklepu, magazynu i t. p.). Właściciele domów są obowiązani te numery u wchodu do mieszkania w sposób wyraźny umieścić.¹⁾

2. Położenie mieszkania, które oznacza się według położenia jego głównych części składowych. Jeżeli główne części składowe mieszkania znajdują się na pierwszym piętrze, oznacza się całe odnośne mieszkanie jako położone na pierwszym piętrze, choćby kuchnia i dwie części znajdowały się gdzieindziej (piwnica, strych).

3. Części składowe, z których mieszkanie składa się, przez powołanie odnośnych części skła-

¹⁾ Numerowanie ma bardzo ważne znaczenie przy odpisywaniu podatków z tytułu próżnostania, czasowej swobody podatkowej, nieściągalności czynszów i t. d. Numery powinny być umieszczone u wchodu.

dowych z opisanie domu, np. 1, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 20, 40.

4. Imię, nazwisko i zawód każdej partyi mieszkającej. Przy pomieszkaniach próżnostojących należy zaznaczyć próżnostanie i czas próżnostania.

5. Przychód czynszowy za pojedyncze okresy najmu i za cały rok z każdego pomieszkania (choćby próżno stojącego) a w ogólnej sumie z całego domu.

Dla okresów najmu otwarte są cztery kolumny na cztery kwartały roku. W rubryce »suma« podaje się całkowity roczny przychód z każdego pomieszkania.

Przychody czynszowe podawać należy w miejscowościach podległych całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu zawsze z ostatnich dwóch lat poprzedzających rok podatkowy, w innych miejscowościach z reguły podaje się czynsz tylko z ostatniego roku poprzedzającego rok podatkowy.

Przychód czynszowy względnie wartość czynszową¹⁾ należy podać bez potrąceń na koszta

¹⁾ Orz. tryb. adm. 21 listopada 1891 l. 3720 B. 6260
Należy podać czynsze, które rzeczywiście realność niesie, a więc jeżeli właściciel domu wdzierzawia go komu za pewien czynsz z prawem dalszego wynajmowania pomieszkań, winien zeznać czynsz, jaki dzierżawca rzeczywiście za pomieszkanie użytkuje od stałych lokatorów. Umowy bowiem o taką dzierżawę mogą być pozorne. Inna jest rzecz, jeżeli ktoś wdzierzawia cały dom komuś na hotel, jako przedsiębiorstwo. Przy pozornych umowach, jeśli przez przesłuchanie lokatorów nie da się czynsz

utrzymania i amortyzacji, (te potrącenia uwzględnia się bowiem z urzędu), wraz z wartością czynszową świadczeń i dodatków ubocznych jako czynsz brutto. Na końcu fasyi dokonane zliczenie przychodu czynszowego wszystkich pomieszczeń i części składowych domu daje przychód czynszowy całego domu.

6. Potwierdzenie prawdziwości zeznanego czynszu przy każdym pomieszkaniu w rubryce umyślnie na to otwartej za pomocą własnoręcznego podpisu partyi wynajmujących, które jeśli potwierdzą nieprawdziwe zeznania jako prawdziwe, podlegają stosownej karze. Właściciel domu jest obowiązany każdej partyi udzielić fasyę czynszową do przejrzenia i podpisania. Jeżeli tenże nie może uzyskać podpisu partyi, ponieważ ta tymczasem wyprowadziła się, natenczas winien uwidocznic to w rubryce »uwaga«.

7. W rubryce »uwaga« podać należy ilość lamp i płomieni gazowych, elektrycznych itd., użytych do oświetlenia schodów, korytarzy domu, podwórza i odnośne kosztą, dalej czynsz za meble, użytkowanie ogrodu, prawo wykonywania przemysłu i tp. kwoty, które miałyby być wyjęte z pod opodatkowania podatkiem czynszowym, w końcu

z badać, należy przystąpić do paryfikacji. r. min. sk. z 5 października 1883 l. 7435, okóln. z 18 października 1883 l. 63284 gal, dod. do dz. rozp. nr. 16 z r. 1883.

wszelkie swoje roszczenia co do uwolnienia od podatku i inne uwagi.

Fasycy czynszowe, za których rzetelność właściciele domów, względnie stali użytkownicy (a współwłaściciele solidarnie) są odpowiedzialni, mają być podpisane przez nich¹⁾ lub przez ich pełnomocnika przy dołączeniu pełnomocnictwa z następującym dodatkiem: »Podpisany oświadczam niniejszem, że powyższe przychody czynszowe podałem zgodnie z prawdą i sumiennie, opis domu sporządziłem dokładnie i miałem przytem na uwadze postanowienia § 11 okól. z 1 marca 1820; w dowód czego mój własny podpis« (§ 27 pat. o pod. dom. z 28 lutego 1820 — zbiór ustaw i rozporządzeń politycznych t. 48 nr. 28, t. 47 str. 699²⁾).

¹⁾ Współwłaściciel jest obowiązany do podpisania fasyci, choćby na zarząd domu nie wywierał wpływu (orzeczenie trybunału admin. z dnia 7 listopada 1882 r. B. 1549). Jolles 15. Podpis zapomocą stampilii jest niedopuszczalny (rozp. min. sk. z 8 lipca 1893 l. 20147). Freib. 228.

²⁾ Odpisy fasyci domowo-czynszowych mogą być wydawane właścicielom domów po dostarczeniu przepisanych stempli. (Odpisy urzędowe podlegają stempelowi 50 ct. od arkusza, urzędownie widymowane odpisy stempelowi na 1 złr. od arkusza, widymowania nieurzędowych odpisów stempelowi 50 ct. od ark., ekstrakty czynszowe stempelowi na 1 złr. za każdoroczny wykaz czynszowy.)

XIV.

Sprawdzanie fasyi czynszowych i kontrola tychże.

Sprawdzanie fasyi czynszowych jest podwójne: formalne i materyalne. Przy pierwszym sprawdza się przestrzeganie przepisanych formalności, przy drugim dokładność i prawdziwość fasyi.

Jeżeli fasya ma istotne braki formalne, należy ją zwrócić fatentowi natychmiast celem uzupełnienia, z tym dodatkiem, że ma ją w przeciągu 8 dni tem pewniej uzupełnić, ile że w przeciwnym razie fasya z urzędu i na koszt kontrybuenta będzie sporządzona. Jeśli braki formalne są mniej istotne, lub jeśli uzupełnienie może nastąpić przez władzę, to w takim razie nie zważa się na nie, lub przedsięwzięcie się poprawienie z urzędu. Błędy rachunkowe należy zawsze sprostować z urzędu, chyba, że wyjaśnienie jest koniecznie potrzebne, a w takim razie należy go zażądać w najkrótszej drodze od fatenta.¹⁾

Zeznane czynsze można z urzędu sprostować i to albo w drodze porozumienia z właścicielem domu, albo, jeżeli do porozumienia dojść nie można

¹⁾ Z powodu niedokładności w topograficznem opisanii nie należy zwracać fasyi do sprostowania, jeżeli fasya czynszowa w istotnych punktach jest formalna (rozp. min. sk. z 14 grndnia 1896 l. 54630). Frelb. 229.

i ze zeznań fatenta lub przedłożonych przez niego dokumentów nie można usunąć wątpliwości i usterek — zapomocą dochodzenia lokalnego.¹⁾ Jeżeli zaś z urzędu lub na podstawie doniesienia spostrzeże się, że właściciel domu w przedłożonej fasyi czynszowej, umyślnie czynsze z lokatorami umówione lub rzeczywiście pobierane w niższej kwocie podaje, lub podległe podatkowi przedmioty zataja, a zatem fałszywie zeznaje, to należy wdrożyć dochodzenie z powodu zatajenia czynszów.²⁾

Sprostowanie zeznanych czynszów z urzędu za zgodą fatenta można spisać zaraz na fasyi lub w dodatku do protokołu tabelarycznego.

Przy zmianach fasyi przedsięwziętych z urzędu należy postępować z całą słusznością i przede wszystkim uważać na to:

1. jeśli powód niskiego fasyonowania leży w tem, że właściciel domu notorycznie za niski czynsz pomieszkania wynajmuje, to w takim razie nie ma powodu czynszu podwyższać, choćby pewnem było, że właściciel w danym razie mógłby większy czynsz uzyskać;

¹⁾ Orz. tryb. admin. z 8 lutego 1879 B. 419, 1 kwietnia 1879 B. 464, 28 października 1879 B. 599, 14 kwietnia 1885 B. 2501, 29 kwietnia 1878 B. 42, 13 stycznia 1894 l. 4472/93 B. 7653. Jolles 14, 15.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 13 kwietnia 1880 B. 748, 23 października 1888 B. 4297. Nusko str. 83.

2. jeżeli przemysłowcy niższej klasy lub rolnicy, którzy grunt sami uprawiają, podają czynsz ze swych pomieszczeń stosunkowo za nisko, należy go przyjąć, jeżeli po potrąceniu z tegoż 15⁰/₀ dwie piąte równają się podatkowi domowo-klasowemu na odnośne ubikacje mieszkalne. Np. czynsz 100 kor.—15⁰/₀ = 85 kor., z czego $\frac{2}{5}$ = 34 kor. Podatek ten wypadłby na dom mający 7—8 ubikacji mieszkalnych (§ 43 instrukcyi z 26 czerwca 1820).

Kontrolę fasyi czynszowych może wykonywać każdy, wolno mu bowiem w nie wglądać (§ 10 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820 — zb. ust. i rozp. polit. t. 48).

XV.

Dochodzenia lokalne.¹⁾

Dochodzenie lokalne w celu sprawdzenia względnie zmiany zeznanych czynszów może nastąpić wskutek zarządzenia władzy podatkowej I instancyi w następujących wypadkach:

¹⁾ Por. okól kr. dyr. sk. z 9 maja 1894 r. l. 31596, 11 kwietnia 1895 l. 35790 (rozporz. minist. sk. z 31 marca 1895 l. 11853).

1. W celu sprostowania zeznanej wartości czynszowej własnego pomieszkania właściciela domu lub takich pomieszkań i lokalności, które właściciel domu oddaje do użytkowania bezpłatnie za stosunkowo niskie wynagrodzenie lub za świadczenie usług, krewnym, służbie i t. d., dalej przy sprostowaniu zeznanej wartości czynszowej pomieszkań w roku fasyonowania próżno stojących.¹⁾

2. Przy rozdziale czynszu najmu pomiędzy części składowe budynku wolne od podatku czynszowego i nieuwolnione;

3. Przy oznaczeniu wartości czynszowej domów gościnnych, które są wynajęte na dzień, tygodnie lub miesiące lub jedynie na gospody są użytkowane, lokalności wydzierżawionych wraz z prawami przemysłowemi, fabryk, warsztatów wydzierżawionych wraz ze znajdującymi się tam maszynami, przyrządami itd.

4. Przy podaniu niestosunkowo wysokiego wynagrodzenia za użytkowanie ogrodu, urządzenie pomieszkania, pranie i t. p.

5. Wreszcie przy niskiem wogóle fasyonowaniu pomieszkań wynajętych, które uderza wobec istniejących w pewnej miejscowości stosunków najmu²⁾.

¹⁾ Orz. tryb. adm. 13 grudnia 1900 l. 8751 B. 14924, jeżeli powód niskiego fasyonowania leży w szczególnym stosunku między właścicielem domu a najującym (np. są współnikami przedsiębiorstwa umieszczonego w odnośnym lokalu).

²⁾ Orz. tryb. adm. 23 maja 1901 l. 4075 B. 338/F. 20

W tych i tym podobnych wypadkach należy wysledzić wartość czynszową, względnie podległą podatkowi kwotę czynszu za pomocą lokalnego dochodzenia jedynie przy uwzględnieniu odnośnych lokalności przez porównanie z czynszami najmu podobnych lokalności, przy których wynajęcie wolne jest od osobistych względów, warunków ubocznych i t.p. To jest t. zw. paryfikacya¹⁾.

Przepisane przy takim dochodzeniu postępowanie określają §§ 38—41 instr. z 26 czerwca 1820 por. o tryb. 10 kwietnia 1894 l. 1244 B. 7827. B. 12135 z r. 1898.

Do dochodzenia lokalnego należy delegować prawego i taktownego urzędnika, który ma je przeprowadzić przy współdziale uwiadomionego o tem naprzód właściciela domu lub wykazanego pełnomocnika²⁾ i dwóch innych przez władzę podatkową

listopada 1901 l. 8573 B. 594/F. (nie potrzeba dowodu, że fasya jest nierzetelna), B. 11182 z r. 1897, B. 7168 z r. 1893.

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 25 stycznia 1900 l. 539 B. 13677, z 8 kwietnia 1895 B. 8561 § 9 pat. 23 lutego 1820. Sprostowanie wartości czynszowej w drodze paryfikacyi dopuszczalne jest także o ile nie zachodzi zadawnienie za czas ubiegły, orz. tryb. adm. z 17 listopada 1886, B. 3252, 10 maja 1887 l. 1351 B. 3523, 20 listopada 1894 l. 3814 B. 8175, 14 listopada 1893 l. 3787 B. 7515, 13 grudnia 1900 l. 8751, B. 14924 23 maja 1901 l. 4075. B. 338/F, § 3 ust. z 18 marca 1878 d. u. p. nr. 31.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 27 października 1885 B. 2742, 3 stycznia 1894 B. 7629. (§ 38 instr. o zb. czynszów dom. z 26 czerwca 1820, gal. zb. ust. prow. nr. 95); jeżeli miejsce za-

w tym celu przeznaczonych właścicieli domów z tej miejscowości, w której budynek się znajduje (niekoniecznie z odnośnego obwodu miasta, jak pierwotnie, orzekł tryb. adm. Budw. 7168 i 7515 z r. 1893, o. z 16 lutego 1898 l. 683 B. 11422, o. z 10 marca 1898 l. 1297 B. 11498. Władza podatkowa nie jest związana opinią przybranych do dochodzenia właścicieli domów, którzy mogą ją objawić także w nieobecności fatenta (orz. tryb. adm. z 14 kwietnia 1885 l. 946 B. 2501, B. 8564 z 1895. B. 11422 z r. 1898). Freib. 232.

Komisarz przeprowadzający dochodzenie spisuje wyniki tegoż na przepisany druk A. (rozp. min. sk. z 28 czerwca 1876 l. 9443). Przedewszystkiem ma on przedstawić fatentowi wątpliwość zachodzącą przeciw jego fasyi i spowodować go do stosownego podwyższenia zbyt nisko podanego czynszu (wartości czynszowej).¹⁾ W wypadkach zatajenia czynszowego ten sposób postępowania nie jest dozwolony.

Jeżeli fatent upiera się przy swych zeznaniach, to wówczas należy je sprawdzić przez przesłuchanie zwierzchności miejscowej, lokatorów, wła-

mieszkania właściciela nieznane, kuratora ad actum ustanowić się mającego o. tryb. adm. 14 lutego 1901 l. 1176 B. 104/F.

¹⁾ O. tryb. adm. z 10 marca 1898 l. 1297 B. 11498, wezwanie do podwyższenia nie musi zawierać w sobie cyfrowego postulat, do którego czynsz ma być podwyższonym, o. tr. adm. z 13 grudnia 1900 l. 8751 B. 14924.

ścicieli domów, dalej oględziny budynku¹⁾ i przesłuchanie rzeczoznawców. Nie ma obowiązku przedstawić fatentowi opinię rzeczoznawców²⁾.

Protokół, o którym mowa, ma zatem przedstawić krótko i jasno wątpliwości zachodzące co do fasyi, oświadczenie fatenta, okoliczności, które istniejące wątpliwości uzasadniają lub obalają, oświadczenie przesłuchanych osobistości na pytanie, czy kwoty zeznane do opodatkowania mogą być słusznie przyjęte lub do jakiej kwoty podwyższone, w końcu umotywowane zdanie komisarza przeprowadzającego dochodzenie co do kwoty, do której w danym razie czynsz w całości lub w pewnych częściach należałoby podwyższyć³⁾. W protokole nie jest koniecznem podawać numery wziętych do porównania domów (o. tryb. adm. Budw. 8561 z r. 1895). Freib. 232.

Protokół dochodzenia należy przedłożyć władzy podatkowej, która na podstawie wyniku tegoż, według swobodnego ocenienia, wydaje stoso-

¹⁾ Nie mogą być pominięte o. tr. adm. z 3 czerwca 1901 l. 4401 B. 358/F, szacowanie każdego pomieszkanie, o. tr. adm. z 19 stycznia 1891 l. 3380 B. 5684.

²⁾ O. tr. adm. z 13 lutego 1894 l. 341. 17 października 1900 l. 7352 B. 14648. 14 lutego 1901 l. 1177 B. 105/F.

³⁾ O. tryb. adm. Budw. 8730 z r. 1895 i 9400 z r. 1896 o. z 10 marca 1898 l. 1297 B. 11498, 3 czerwca 1901 l. 4401 B. 358/F. 1 grudnia 1896 l. 6088 kr. dyr. sk. 12 maja 1897 l. 44784.

wne zarządzenie¹⁾, nie może jednak zarządzić ponownego dochodzenia lokalnego, chyba że poprzednie było wadliwe. (o. tr. adm. z 28 marca 1893 B. 7168, 13 grudnia 1900 l. 8751 B. 14924).

XIV.

Uskutecznienie wymiaru podatku domowo-czynszowego i środki prawne przeciw temuż.

Po sprawdzeniu i sprostowaniu fasyi czynszowych przenosi władza podatkowa sprostowane czynsze względnie daty miarodajne dla wymiaru podatku czynszowego indywidualnie do tabel wymiarowych założonych dla każdej gminy. (Wzór E dla budynków omówionych w § 1 lit. a., wzór F dla budynków omówionych w § 1 lit. b. noweli

¹⁾ Powołanie ostatniego wyniku dochodzenia przeprowadzonego przy współudziale interesowanego wł. domu lub jego pełnomocnika, o. tr. adm. z 25 stycznia 1900 l. 539 B. 13677, swobodne ocenienie, orzeczenie tryb. admin. z 17 października 1900 l. 7352 B. 14648. Stosowność zbadanej wartości czynszowej uchyla się od ocenienia tryb. adm. o. z 3 czerwca 1901 l. 4401. B. 358. Władza podatkowa nie jest skrepowana opinią mężów zaufania, lecz może wziąć za podstawę swego orzeczenia opinię komisarza przeprowadzającego dochodzenie (orz. tr. adm. 31 października 1901 l. 8173 B. 543/F. B. 8564 z r. 1895 Trybunał adm. nie jest powołany do ocenienia stosowności zbadanego czynszu (wartości czynszowej) lecz tylko do ocenienia legalności postępowania przedsięwziętego do zbadania tej wartości (o. tr. adm. 23 lutego 1886 l. 294 B. 2934).

o pod. dom., rozp. min. skarb. z 27 lutego 1882 l. 6279, sprost. wskutek ustawy z 12 lipca 1896 dz. u. p. nr. 120). Po powiatach, gdzie w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu jest zwykle mało domów podlegających podatkowi domowo-czynszowemu, zestawia się tabele czynszowe według okręgów urzędów podatkowych w alfabetycznym porządku gmin, a dla miejscowości podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu sporządza się osobne tabele czynszowe. Dla tych miejscowości zawiera tabela czynszowa osobne kolumny do wstawienia zeznanego i sprostowanego czynszu tak za pierwszy, jak i za drugi rok czynszowy i do obliczenia przecięcia. Następnie wymierza się podatek czynszowy w wysokości odpowiadającej odnośnym kategoriom miejscowości i sporządza się dla stron nakazy płatnicze podatku czynszowego, w których na podstawie tabel wymiarowych uwidacznia się zeznany i sprostowany czynsz, wypadającą od niego kwotę na koszt utrzymania i amortyzacji budynku, wymiar podatku i sposób obliczenia tegoż.

Przy domach czasowo od podatku czynszowego całkowicie wolnych uwidacznia się odnośne cyfry czynszu, potrącenia i podatku atramentem czerwonym; przy budynkach częściowo od podatku czynszowego wolnych, uwidacznia się poniżej cyfr powyższych, odpowiednie cyfry, wypa-

dające na części domu nieuwolnione od podatku czynszowego, atramentem czarnym; podatek tu uwidoczniiony ma być płaconym. Podatek uwidoczniiony czerwonym atramentem nie ma być płaconym i nazywa się dlatego idealnym lub niepłatnym. Oblicza się od niego tylko płatne dodatki na potrzeby autonomiczne, z wyjątkiem dodatku krajowego w pewnych miejscowościach.¹⁾ Natomiast ten dodatek oblicza się przy podatku czynszowym płatnym, uwidoczniionym na drugiej linii czarnym atramentem. Innych dodatków, jak powiatowe, szkolne, gminne, drogowe itd. od tego płatnego podatku czynszowego już się nie oblicza, ponieważ są one już obliczone przy idealnym podatku domowo-czynszowym. W tej samej tabeli, przy tej samej pozycji podatku (czynszowego) uwidacznia się także wymiar 5⁰/₀-owego podatku dla odnośnego budynku, względnie uwolnionych czasowo od podatku czynszowego części tegoż. Od podatku 5⁰/₀-owego oblicza się także dodatek krajowy, jeśli nie ma on być obliczonym i pobranym już przy idealnym podatku czynszowym.¹⁾ Pięć-procentowy podatek oblicza się od czynszu wolnego od podatku czynszowego po odliczeniu ustawowych potrąceń na koszt utrzymania i amortyzacji budynku (15 i 30⁰/₀).²⁾

¹⁾ Patrz rozdział XXXI.

²⁾ Jeżeli się mylnie zamiast płatnego podatku czynszowego przypisze 5⁰/₀ podatek, to sprostowanie przypisu nie przedstawia

Nakazy płatnicze doręcza władza podatkowa stronom za potwierdzeniami, które mają być przechowane w aktach urzędowych. Doręczenie w siedzibie władz podatkowych skuteczniają organa tych władz, w innych miejscowościach zwierzchności gminne. Równocześnie udziela się urzędom podatkowym tabele wymiaru podatku domowo-czynszowego i 5-procent. wraz z odpowiednimi rozporządzeniami celem wciągnięcia wymierzonych kwot podatkowych do ksiąg kontowych (likwidacyjnych) i obliczenia przypadających dodatków. Nad wymiarem podatku domowo-czynsz. czuwa kraj. dyr. sk., której o postępie w wymiarze tego podatku przedkładać należy raporty z końcem października i grudnia; z miejscowości podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu każdego drugiego roku na druku K/1, z innych miejscowości co roku na druku K/2 (rozp. min. sk. z 21 lutego 1897 l. 65583, okóln. z 3 czerwca 1897 l. 20775). Po skutecznieniu wymiaru podatku przedkłada się sumarysz.

Przeciw nakazowi płatniczemu można wnieść po myśli ustawy z 19 marca 1876 d. u. p. nr. 28 rekurs w przeciągu dni 30, licząc od dnia następnego po doręczeniu, u właściwej władzy podatkowej do krajowej władzy skarbowej,¹⁾ która się jako nowy wymiar podatku, § 3 ust. z 18 marca 1878 d. u. p. nr. 31, orz. tryb. adm. z 15 marca 1899 l. 1753 B. 12620.

¹⁾ W tym terminie można także żądać sprostowania po-

go po myśli § 44 dekr. kanc. nadw. z 26 czerwca 1820 l. 918 (zb. pol. ust. i rozp. t. 47) ostatecznie rozstrzyga.¹⁾ Rekurs nie wstrzymuje egzekucyi (dekr. kanc. nadw. z 22 maja 1821 l. 882 i 883, R611 300).

datku domowo-czynszowego, wymierzonego mylnie z powodu mylnego fasyonowania (orz. tryb. adm. z 19 grudnia 1885 B. 2836, 22 stycznia 1877 B. 2, 31 stycznia 1901 l. 810 B 82/F.).

¹⁾ Orz. tryb. admin. z 13 marca 1894 l. 1043 B. 7783.

W sprawach podatków domowych kończy się tok instancyi w min. skarbu, chyba, że chodzi o zmianę zeznanego czynszu i wymiar podatku czynszowego (orz. tryb. admin. z 7 stycznia 1891 l. 86 B. 5654). Tok instancyi kończy się u kraj. władzy skarbowej we wszystkich wypadkach objętych ust. V. instr. o badaniu czynszów.

Dział o podatku domowo-klasowym.

XVII.

Podatek domowo-klasowy. Wysokość tego podatku.

Od r. 1882 wszystkie budynki podległe podatkowi domowo-klasowemu opodatkowuje się po myśli przepisu § 8 noweli z dnia 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17 według ilości części mieszkalnych w 16 klasach.

Taryfa:

klasa	części mieszk.	złr.	kor.
1	40 do 36	220.—	440.—
2	35 » 30	180.—	360.—
3	29 » 28	150.—	300.—
4	27 » 25	125.—	250.—
5	24 » 22	100.—	200.—
6	21 » 19	75.—	150.—
7	18 » 15	50.—	100.—
8	14 » 10	30.—	60.—
9	9 » 8	20.—	40.—
10	7	15.—	30.—

klasa:	części mieszk.	złr.	kor.
11	6	10—	20—
12	5	5·50	11—
13	4	4·90	9·80
14	3	2·10	4·20
15	2	1·70	3·40
16	1	1·50	3—
		—·75	1·50

Przy tych domach, które mieszczą więcej niż 40 części składowych, mieszkalnych, należy doliczyć do kwoty najwyższej klasy taryfowej za każdą dalszą część składową mieszkalną 5 złr. aw., t. j. 10 kor. Zniżoną kwotę taryfową 75 ct., t. j. 1 kor. 50 h. można zastosować do tych domów 16 klasy, które leżą pojedynczo, bez związku z osadą. Późniejsze zabudowanie miejscowości nie zmienia skutecznego już raz zaklasowania. Ta niższa kwota taryfowa może być też zastosowana dla chat wybudowanych z trzciny, z ziemi, plecionek, należących do klasy 16.

XVIII.

Przedmiot podatku domowo-klasowego.

Podatek domowo-klasowy ma być opłacanym tylko od tych budynków, które są położone poza miejscowościami podległymi podatkowi domowo-

czynszowemu i nie są całkowicie lub częściowo wynajęte.

Wyjątkowo jednak nie podlegają podatkowi domowo-czynszowemu budynki, które są przez właściciela domu częściowo zamieszkałe, a tylko częściowo wynajęte¹⁾, które nie zawierają więcej niż trzy części mieszkalne i należą do trzech najniższych klas taryfy podatku domowo-klasowego.

Celem orzeczenia, czy budynek położony poza miejscowością podległą podatkowi domowo-czynszowemu podlega wogóle klasyfikacyi i do której klasy należy, musi się przedewszystkiem stwierdzić, czy budynek jest mieszkalny, a potem ile zawiera części mieszkalnych (§ 5 instr. o podatku domowo-klasowym z 29 lutego 1820 l. 351). Materiał, z którego dom jest postawiony i zaludnienie miejscowości, w której jest położony, dalej stosunki własności i posiadania nie wpływają na klasyfikację;²⁾ również nie wchodzi tu w rachubę okoliczność, czy dom jest parterowy, czy piętrowy, co dawniej sprawiało różnicę.

¹⁾ To postanowienie miałyby to znaczenie, że choćby dom miał więcej niż trzy ubikacje mieszkalne, ale to zwiększenie nastąpiło przez wewnętrzne przeistoczenie domu już po zakładaniu i opodatkowaniu tegoż podatkiem domowo-klasowym. to w wypadku częściowego wynajęcia nie podlegałyby podatkowi czynszowemu. — Ważny jest także warunek, że dom ma być częściowo zamieszkały przez samego właściciela.

²⁾ Orz. tr. adm. z 14 grudnia 1880 B. 950 i 30 września 1878 B. 49. Jok. 17.

XIX.

Budynki mieszkalne i części mieszkalne.

Jako budynki mieszkalne uważa się budynki obejmujące w sobie części, które na mieszkania rzeczywiście są użytkowane lub do takiego użytkowania przeznaczone¹⁾ (§§ 18 i 19 pat. o pod. dom., z 23 lutego 1820, §§ 6 i 7 instr. o klasyfikacji domów z 29 lutego 1820). Budynki nie mające w sobie części mieszkalnych nie są przedmiotem klasyfikacji, np. stodoły, stajnie, spichlerze itp. z zastrzeżeniem, że te budynki są na ten cel zbudowane i użytkowane i nie są na mieszkania użyte, ani do zamieszkania przydatne. Jeżeli jednak są samoistnie bez gruntów wynajmowane, podlegają podatkowi domowo-czynszowemu. Przejściowe użytkowanie budynku jako schroniska (na nocleg) nie kwalifikuje go jeszcze na budynek mieszkalny. Tu należą domki myśliwskie, bacówki, chaty wyrębywaczy lasów itp. (dkr. kanc. nadw. z 17 grudnia 1841 l. 36506 G. 112 f. zb. ust. o pod. domow. Wiedeń 1881, str. 132 i 133). Co do chat alpejskich i w winnicach (ust. z 1 czerwca 1890 d. u. p. nr. 97, rozp. min. sk. z 15 października 1890 r.), to te mogą być uwolnione od podatku domowo-klasowego, jeśli tylko czasowo służą na

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 25 listopada 1879 B. 625.

mieszkania dla personelu gospodarczego właściciela dóbr.

Jako części mieszkalne w celach klasyfikacyjnych uważa się jedynie izby i komory, które są rzeczywiście zamieszkane lub do zamieszkania przeznaczone¹⁾ bez względu na czas, przez który i w którym i bez względu na sposób, w jaki są użytkowane. Zatem izby i komory budynku, który całkiem lub częściowo jest niezamieszkały, przyjmuje się jako części mieszkalne, choć nie wiadomo, czy i kiedy będą zamieszkane. Odnosi się to do tych wypadków, gdy dom został całkowicie wykończony a częściowo zamieszkały. Gdy zaś dom został tylko częściowo mieszkalnie wykończony i częściowo zamieszkały, to do opodatkowania podaje się tylko ubikacje rzeczywiście mieszkalnie wykończone i zamieszkane; w tym celu z pomiędzy wszystkich ubikacji, z jakich dom ma się składać, zapisuje się, które z nich są mieszkalne i zamieszkane, a które nie. Po ukończeniu zdatnem do zamieszkania wszystkich ubikacji zarządza się zaklasowanie całego domu i opodatkowanie od właściwego czasu, a przypisany dotychczas podatek odpisuje się.

Przedpokoje, sale, salony, kancelarye, gabi-

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 25 listopada 1879 B. 625, 28 kwietnia 1894 l. 1499, B. 7874, 19 października 1899 l. 9362. B. 13241 29 września 1891 l. 3051 B. 6139.

nety i t. p. zaliczają się także do części mieszkalnych. Natomiast nie wciąga się do klasyfikacji kuchni (chyba, że są mieszkalne i jako takie użytkowane¹⁾), piwnic, strychów i t. d. Jeśli piwnice są urządzone jako lokale gospodnie i na ten cel są użytkowane, a na poddaszu znajdują się lokale mieszkalne, winne być jako takie klasyfikowane²⁾).

¹⁾ Okólnik krajowej dyrekcji skarbu z 11 lutego 1885 l. 20135 ex 1884 zaznacza z powołaniem się na §§ 18 i 22 ces. pat. z 23 lutego 1820 (zb. ust. prow. nr. 52), § 9 instr. z 1 marca 1820, § 9 rozp. kr. dyr. sk. z 26 listopada 1855 l. 43931 (dod. do dz. rozp. sk. nr. 69), dalej reskryptów min. sk. z 18 maja 1868 l. 15108 i 8 września 1883 l. 20247, że jako niemieszkalne mają być uważane tylko te kuchnie, które tak ze względu na swe urządzenie, jako też ze względu na swe rozmiary ani zamieszkałe być nie mogą, ani do zamieszkania nie są przydatne i wyłącznie tylko jako kuchnie mogą być użytkowane. Kuchnie, które czy to przez służbę, czy też przez członków rodziny właściciela, czy też przez niego samego lub jego czynszowników stale, lub tylko chwilowo są zamieszkałe lub do zamieszkania przydatne, mają być jako mieszkalne uważane i klasyfikowane jako części opodatkowaniu podległe. W takim razie tak w dochodzeniu lit. K jak i w opisanu topogr. Q należy takie kuchnie oznaczać jako części mieszkalne i w odnośnej rubryce dochodzenia, jako też w rubryce „Uwaga“ opisanu topograficznego oznaczyć bliżej przeznaczenie i użytkowanie tychże i uzasadnić, na jakich podstawach, jako mieszkalne uznane zostały. Küchenzimmer orz. tryb. adm. z 12 maja 1885 B. 2556, 16 marca 1886 B. 2966, 13 lutego 1894 l. 340 B. 7719. Właścicielowi należy przedstawić motywa, z powodu których klasyfikuje się kuchnię jako ubikację mieszkalną.

²⁾ § 22 pat. dom. z 23 lutego 1820 i § 9 instr. dom.

Wyjątkowo nie uwzględnia się w celu zaklasyfikowania: izb szkolnych, warsztatów¹⁾, urzędowych ubikacji, o ile są one użytkowane do właściwego celu²⁾ Jeżeli są wynajęte, opłaca się z nich podatek czynszowy i uwzględnia się je przy wydaniu orzeczenia, czy jakaś miejscowość ma podlegać całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu.

Na podstawie ustawowych i późniejszych, rozlicznych i bardzo szczegółowych rozporządzeń dają się postawić następujące ogólne prawidła co do mieszkalności części składowych budynków.

1. Wszystkie oddzielone przestrzenie budynku, które są zamieszkane lub według swej budowy do zamieszkania zdatne, należy przy klasyfikacji uwzględnić, czy są one zaopatrzone w urządzenia domowe, w piece i okna, czy też nie, jeśli tylko bez istotnego przekształcenia mogą być na mieszkanie użyte, (orz. tryb. adm. z 25 listopada 1879 l. 2252 B. 625).

kl. z 29 lutego 1820, dk. k. nadw. z 27 września 1847 l. 33260 G. 112/q.

¹⁾ Dk. k. nadw. z 10 października 1820 l. 1768 G. 112/e i dk. rząd. z 2 grudnia 1836 l. 36881, zb. u. prow. wyż. austr. por. rozdz. IV, Freib. 239.

²⁾ Według rozp. min. sk. z 16 lipca 1900 l. 21293, okóln. kr. dyr. sk. z 22 sierpnia 1900 l. 81837 dod. do dz. rozp. nr. 13, należy w topograficznym opisanu Q w rubryce „przeznaczenie“ oznaczyć przeznaczenie tych ubikacji, a rubryki „mieszkalne“ i „niemieszkalne“ pozostaną niewypełnione.

2. Sienie i korytarze, służące jedynie jako wchody do innych lokalności a tem samym nie przeznaczone do zamieszkania, nie są uważane jako części mieszkalne; podobnie sklepy, jeśli są stale przeznaczone na skład towarów i żywności i nie są zdatne do zamieszkania¹⁾.

3. Co do warsztatów rozstrzyga urządzenie tychże. Jeśli mianowicie urządzenie jest tego rodzaju, że gdyby lokal miał być zamieszkanym, konieczne jest przekształcenie budowy, jak przy warsztatach ślusarskich, kuśnierskich, hamerniach, garbarniach, młynach, farbiarniach, browarach, izbach fabrycznych, w których są ustawione maszyny, w mydlarniach i t. d., to takiego lokalu nie można uważać jako mieszkalny.

Natomiast warsztaty krawców, szewców, tkaczy, stolarzy i t. p., sklepy kupieckie, pracownie apteczne, chirurgiczne i t. d. będą uważane przy klasyfikacji jako części mieszkalne, ponieważ ich użytkowanie na cele przemysłowe jest tylko przypadkowe i przejściowe i ponieważ nie wymagają do mieszkalności żadnych istotnych przeistoczeń, albo co najwięcej nieznacznych.

4. W budynkach fabrycznych i w ogóle w budynkach większych przedsiębiorstw technicznych

¹⁾ Sklepy użytkowane przez właścicieli domów uważa się jako ubikacje klasyfikacji podległe (dekr. gub. moraw. z 24 grudnia 1841 l. 51253 — zb. u. prow. t. 23 nr. 130).

należą tylko lokalności przeznaczone do bezpośredniego ruchu, w których ustawione maszyny w ruch są puszczane, do kategorii warsztatów, o ile są użytkowane do swego właściwego celu. Przeciwnie izby mieszkalne, kantory, izby zapasowe i t. d. w takich budynkach liczą się do części mieszkalnych, jeśli ich mieszkalności ze względu na sposób budowy nic nie stoi na przeszkodzie.

5. Pokoje i komory łaźienne w publicznych zakładach kąpielowych są wolne od klasyfikowania, o ile wyłącznie na ten cel są przeznaczone, a zatem zwykle zamieszkanie tychże nastąpić nie może. Także łaźienki w domach prywatnych nie mają być uważane jako części mieszkalne, jeśli to przeznaczenie wyklucza ich mieszkalność (dk. k. nadw. z 22 września 1835 l. 2356, 28 marca 1843 l. 9131 G. 112/p).

6. Pod nomenklaturą »ubikacye urzędowe« rozumieć należy przy klasyfikacji domów jedynie te części składowe budynku, które są wyłącznie przeznaczone do załatwiania publicznych czynności, względnie do celów urzędowych i nie są wynajmowane. Te ubikacye są wyłączone od klasyfikacji. Jako urzędowe ubikacye uważa się wszystkie pokoje kancelaryjne, poczekalnie, pokoje audyencyjonalne, lokale archiwalne, areszty z izbami dla chorych, dla służby sądowej i pomocniczej. Lokalności służące w tych budynkach na mieszkania

urzędników lub innych osób mają podlegać klasyfikacji¹⁾.

O odrębnem zaklasowaniu budynków decydują odrębne dachy na budynkach, choćby wchód był jeden, (orz. tryb. adm. z 14 grudnia 1880 B. 950; 30 września 1878 B. 49, 29 grudnia 1879 B. 105). Do budowę jednak, choćby była pod osobnym dachem, klasyfikuje się razem z budynkiem głównym, (orz. tryb. adm. z 12 marca 1889 l. 823 B. 4564, 8 marca 1892 l. 666, 25 kwietnia 1901, l. 3423 B. 279/F.) Późniejsze nadanie kilku numerów konskrypcyjnych budynkowi już raz konskrybowanemu i zaklasowanemu nie zmienia nic w klasyfikacji, (o. tryb. adm. 21 listopada 1891 l. 3721 B. 6259).

Budynki poboczne tem bardziej mają być klasyfikowane osobno, choćby nie miały odrębnego numeru konskrypcyjnego, jeśli stoją odrębnie pod osobnym dachem. Np. przy zamku dom ogrodnika, służby zamkowej, pomieszkania urzędników i t. d. W tym wypadku, jeśli zamek jest oznaczony numerem konskrypcyjnym 1, to wymienione budynki będą oznaczone numerami 1/a, 1/b, 1/c i t. d.

Jeżeli domy stoją pod jednym dachem, decy-

¹⁾ Dk. gubern. z 4 sierpnia 1820 l. 39260 zb. u. prow. dla Czech, t. 2. N. 136, rozp. prow. kom. dla zaprowadzenia prowiz. grunt. z 15 maja 1820 l. 1487, zb. ust. pr. dla Niższej Austrii 2 część nr. 135. Röll 244.

duje o odrębnem zaklasowaniu tychże, mur ogniochronny, dzielący domy na strychach na odrębne całości¹⁾.

XX.

Postępowanie przy klasyfikacyi

Postępowanie przy klasyfikacyi określają głównie §§ 13—26 instr. z 29 lutego 1820.

Klasyfikacyę budynków przeprowadza się jedynie w miejscowościach nie podlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu. Przeprowadzają je władze podatkowe I instancyi (Starostwa) pod kontrolą krajowych władz skarbowych (rozp. min. skarb. z 25 marca 1851 p. 2, 3 i 4 d. u. p. nr. 74 i najw. post. z 28 kwietnia 1869 d. u. p. nr. 158).

Spisy domów założone pierwotnie dla okręgu każdej gminy podatkowej (katastralnej) stanowiły kataster podatku domowo-klasowego (f. A do § 7

¹⁾ Dk. k. nadw. z 23 listopada 1824 l. 1925, reskr. min. z 12 maja 1874 l. 1174. L. 21760 kr. dyr. skarb. Jeżeli ten stan istniał podczas klasyfikacyi domów, to domy takie zaklasowane jako jeden, mogą być reklasyfikowane, (o ile zaklasowanie nie jest prawomocne) od następnego roku po wniesieniu podania (dk. k. nadw. z 8 stycznia 1839 l. 432). Jeśli strychy dzieli tylko drewniana ściana, budynki razem klasyfikuje się (dobudowa), o. tryb. adm. 25 kwietnia 1901 l. 3243 B. 279/F.

instr. o ewid. pod. dom. kl. z 25 maja 1841, zest. przepisów o pod. dom. Wiedeń str. 178 i 179). W spisach tych uwidoczniło wszystkie budynki podległe podatkowi domowo-klasowemu i uwolnione od niego, czy to stale z powodu przeznaczenia, czy czasowo z powodu stałej swobody podatkowej. Przy uwolnionych stale od podatku budynkach nie wypełniano rubryk: »klasa i podatek«, przy domach używających czasowej swobody podatkowej zaznaczano w uwadze »czas trwania swobody podatkowej«. Do spisu domowego każdej gminy katastralnej prowadzono także sumaryusz, (form. B. do § 5 instr. o ew. dom. z 25 maja 1841). Sumaryusze utrzymywano w ciągłej ewidencji tak, że przedstawiały one każdorazowy stan katastralny danej gminy; prowadzono także alfabetyczne spisy właścicieli domów z powołaniem przy nich odnośnych pozycji katastru.

Na podstawie § 9 ustawy z 9 lutego 1882 dz. ust. państw. nr. 17 zarządzono sporządzenie nowych spisów domowych według nowych klas taryfowych, w ten sposób, że za podstawę klasyfikacji brano wykazaną dotychczas w katastrze ilość części mieszkalnych¹⁾. Tak sporządzone spisy stanowiły podstawę dalszej ewidencji (orz. tryb. adm. z 30

¹⁾ Odnośne rozporządzenia gal. kraj. dyr. skarbu, które częściowo dotyczą także podatku czynszowego i 5⁰/₀-owego, zawarte są w dod. do dz. rozp. min. sk. z r. 1883 nr. 8, 12, 14, por. rozdz. VI. uw.

września 1884 B. 2230, 19 grudnia 1885 B. 2835, 13 lutego 1886 B. 2919).

Rozporządzeniami z dnia 27 lutego 1897 l. 3488/pr. i 27 lutego 1898 l. 12419 (g. kraj. dyr. sk.) zarządzono rzeczywiście bardzo potrzebne, ogólne sprostowanie spisów domowych w Galicyi z zastosowaniem się do obowiązujących przepisów, jednak z pominięciem spisywania protokołów K i opisań topogr. Q, które zastąpiły wykazy sumaryczne.

Obecnie ewidencja co do każdego nowego domu, który ma być wciągnięty do spisów domowych, polega na tem, że delegat władzy podatkowej I instancyi (Starostwa), którym jest referent podatkowy lub jego zastępca, ewentualnie naczelnik gminy, spisuje przy współudziale trzech członków reprezentacyi gminnej i właściciela domu, protokół K i opisanie topograficzne Q, (rozp. min. sk. z 28 czerwca 1876 l. 9443), które podpisują właściciel domu i wszyscy członkowie komisji, a naczelnik gminy zaopatruje je pieczęcią gminną. Protokoły K i opisanie topograficzne Q udzielają się następnie właściwemu urzędowi podatkowemu, z poleceniem wciągnięcia odnośnych domów do wykazów zmian (rejstry ewidencyjne), które władza podatkowa I instancyi przedkłada krajowej władzy skarbowej do sprawdzenia. Po nadejściu zakluzulowanych wykazów zarządza władza podatkowa I instancyi przeprowadzenie zmian w spi-

sach domowych, prowadzonych w urzędach podatkowych, uwidacznia w swym zapisku L i zawiadamia właścicieli domów o zaklasowaniu. Przeciw tym zawiadomieniom przysłuża właścicielom domów rekurs do krajowej władzy skarbowej w terminie dni 30 licząc od dnia następującego po doręczeniu uwiadomienia, a w dalszym toku do min. skarbu. Przeciw orzeczeniu minist. skarbu można wnieść zażalenie do trybunału administracyjnego.

Dla opłaty podatku domowo-klasowego nie wydaje się corocznie osobnych nakazów płatniczych; o zaklasowaniu bowiem bywa zawiadomiony w swoim czasie każdy właściciel (stały użytkowca) domu, a coroczny przypis podatku domowo-klasowego wraz z dodatkami uskutecznia się corocznie w książeczkach podatkowych. Na tych książeczkach powinien urząd podatkowy uwidocznic także ilość zakatastrowanych części mieszkalnych domu, za które podatek domowo-klasowy się opłaca i odpowiednią klasę (rozp. min. skarbu z 29 grudnia 1884 l. 11838).

Na podatek domowo-klasowy prowadzą się osobne księgi kontowe (likwidacyjne) w urzędach podatkowych.

Ponieważ domy wynajęte i na pewien rok podatkowy czynszowym podatkiem obłożone nie podlegają podatkowi domowo-klasowemu, przeto urzędy podatkowe mają te domy na podstawie

tabel wymiarowych podatku domowo-czynszowego udzielanych im na początku roku podatkowego przez władze podatkowe I instancyi (starostwa), od podatku domowo-klasowego na odnośny rok podatkowy wyłączyć. Podobnie dzieje się, jeśli w ciągu roku podatkowego następuje przypis podatku domowo-czynszowego; w takim razie podatek domowo-klasowy już przypisany należy za odpowiedni czas odpisać (patrz rozdz. X).

Także niepłatny (idealny) podatek domowo-klasowy ma być prowadzonym w księgach i wykazach a to w celu obliczenia i przypisania dodatków autonomicznych. Jeżeli domy są częściowo wolne od podatku, wówczas stopę taryfową podatku domowo-klasowego przypadającą od budynku, rozdziela się stosunkowo według części mieszkalnych uwolnionych i niewolnionych od podatku, na płatny i niepłatny podatek (rozp. min. sk. z 13 listopada 1882 l. 34620, 28 stycznia i 15 marca 1883 l. 2584 i 8367 Röll str. 172/b).

Władze podatkowe I instancyi mają corocznie sporządzać sumaryusze podatku domowo-klasowego według wzoru D. (rozporządzenie minist. skarb. z 27 lutego 1882 l. 6279)¹⁾ i przedkładać je krajowej władzy skarbowej, która na ich podstawie sporządza zestawienie dla całego kraju i przedkłada je minist. skarbu z odpowiedniami wyjaśnieniami.

¹⁾ Okóln. gal. kraj. dyr. sk. z 16 maja 1882 l. 12500 gal. dod. do dz. rozp. nr. 12 z r. 1883.

XXI.

Ewidencya katastru podatku domowo-klasowego¹⁾.

Pod ewidencją podatku domowo-klasowego rozumie się przeprowadzenie w katastrze podatku domowo-klasowego wszelkich zmian w osobie posiadaczy i przedmiotach podatku. Postępowanie w tym względzie przepisane jest głównie pouczeniem dla powiatowych władz podatkowych w celu prowadzenia prow. katastru podatkowego (dk. k. nadw. z 12 sierpnia 1824 l. 1464, 2993 i 3313, zb. ust. i rozp. polit. t. 52 nr. 103, zb. ust. prow. gal. 5, 9, 163), pouczeniem o ewidencji podatku dom. w powsz. kat. (instrukcja ewidencyjna dk. k. nadw. z 25 maja 1841 l. 14077 G. 164) i pouczeniem o postępowaniu przy wykonaniu przepisów o ewid. pod. domowo-klas. (dk. k. nad. z 10 maja 1842 l. 1607, G. 166), p. zestawienie przepisów o pod. dom. Wiedeń 1881 str. 149 i nast.

Zmiany stanowiące przedmiot ewidencji podatku domowo-klasowego są następujące:

1. Zmiany w osobie właściciela, względnie stałego użytkowcy budynku podległego podatkowi

¹⁾ Reskr. kr. dyr. sk. z 29 listopada 1887 l. 84217 (dod. do dz. rozp. m. sk. nr. 35 z r. 1887) zawiera postanowienia w celu osiągnięcia regularnej ewidencji i dokładności w utrzymywaniu tejże. Rejestry ewidencyjne dojrzałych spraw mają być przedkładane co miesiąc do 10-ego. względnie mają być w tym samym terminie doniesienia negatywne zrobione.

domowo-klasowemu. Przeprowadzenie tych zmian jest potrzebne, aby można wiedzieć, do kogo należy wystosować żądanie zapłacenia podatku. Ewidencja jednak nie decyduje o odpowiedzialności, za podatek zaległy (p. rozdział III.).

2. Zmiany w obszarze gminy podatkowej (katastralnej), jeśli pojedyncze budynki będą wydzielone zarządzeniem administracyjnym z jednej gminy i przydzielone do drugiej.

3. Zmiany co do obowiązku podatkowego przedmiotu:

a) Wskutek zmiany przeznaczenia, jeśli np. budynek został przeznaczony¹⁾ na cele dobroczynne, lub odwrotnie, jeśli stracił tę cechę.

b) wskutek zmiany przeznaczenia budynku w inny sposób; np. jeśli budynek mieszkalny w całej swej rozciągłości zostanie przeistoczony na budynek niemieszkalny (stajnie), lub też budynek niemieszkalny zostanie całkowicie, lub częściowo przekształcony na dom mieszkalny (rozp. min. sk. z 19 sierpnia 1862 l. 45293 i z 26 grudnia 1873 l. 32188, zest. przep. o pod. dom. str. 170. Wiedeń 1881)²⁾.

c) Przez przeniesienie miejscowości podlega-

¹⁾ W całości lub części, reskr. min. sk. 16 lipca 1900 l. 21293.

²⁾ Jeśli dom został stale zamknięty z powodu grożącego zawalenia lub ze względów sanitarnych orz. z 9 grudnia 1902 l. 148116.

jącej podatkowi domowo-klasowemu do kategorii miejscowości podległych podatkowi domowo-czynszowemu (§ 1 ust. z 9 lutego 1882), wskutek czego ustaje prowadzenie katastru podatku domowo-klasowego dla odnośnej miejscowości, lub odwrotnie, w którym to wypadku wszystkie domy w takich miejscowościach trzeba na nowo klasyfikować.

4. Powstanie nowych budynków mieszkalnych (nowe budowle) lub zniknięcie istniejących, jeśli wskutek usunięcia się ziemi, trzęsienia, lawin, powodzi, ognia, zostaną budynki mieszkalne całkowicie zniszczone lub dobrowolnie zniesione i nie będą na nowo odbudowane. Odbudowy podlegają nowemu zaklasowaniu, gdyż oprócz zmiany w ilości ubikacyi mieszkalnych, ma to znaczenie przy uzyskaniu czasowej swobody podatkowej.

5. Zmiany w rozciągłości istniejących domów mieszkalnych, jeśli np. zostaną one rozszerzone (przybudowy i nadbudowy)¹⁾ lub częściowo zostaną zniszczone lub zniesione (uszczuplone), przez co nowa ilość części mieszkalnych nie odpowiada dotychczasowej klasie taryfowej²⁾.

Uszczuplenie rozciągłości pewnego budynku ma być uwzględnionem wówczas, gdy rozciągłość

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 25 kwietnia 1885 B. 2525, 23 maja 1885 B. 2576, orz. 30 listopada 1898 l. 6536 B. 12213.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 25 kwietnia 1885 l. 2525, 8 lutego 1881 B. 1007, dk. k. nadw. z 13 grudnia 1836 l. 4192, 25 sierpnia 1835 l. 2871. G. 164 l. k.

budynku i liczba części mieszkalnych zmniejszy się przez zburzenie zewnętrznego muru, zewnętrznych ścian budynku, (odjęcie części mieszkalnych z zewnątrz). Same zmiany wewnątrz budynku po prawomocnem zakatastrowaniu tegoż, nie są przedmiotem ewidencji, np. jeśli przez postawienie ścian wewnętrznych w budynku już zaklasowanym, ilość części mieszkalnych, powiększy się, lub jeśli części budynku nie będące przedmiotem zaklasowania (stajnie, warsztaty itp.) zamieni się na części mieszkalne, albo odwrotnie części mieszkalne przemieni się na niemieszkalne, lub przez usunięcie ścian wewnętrznych rozszerzy się pojedyncze ubikacje mieszkalne, a przez to zmniejszy się ich liczbę¹⁾; okóln. kr. dyr. sk. L. 81837 dod. dz. rozp. nr. 13 z 1900. Według ogłoszonego tamże reskr. min. sk. z 16 lipca 1900 l. 21293 zmiana przeznaczenia izb szkolnych, warsztatów, ubikacji urzędowych na podległe zaklasowaniu stanowi wypadek ewidencji podatku.

Oczywiście ewidencya w powyższych wypadkach przeprowadza się tylko w tych miejscowościach. które nie podlegają całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu.

¹⁾ Dk. nadw. z 27 kwietnia 1830 l. 1338 G. 164/h, 13 stycznia 1831 l. 88 G. 163/a, 13 grudnia 1836 l. 4192 G. 164/l, o. tryb. adm. z 28 grudnia 1886 B. 3320.

XXII.

Postępowanie ewidencyjne.

Z pomiędzy podanych niżej wypadków mają odnośne strony o niektórych z nich donieść władzy podatkowej I instancyi, niektóre inne wypadki będą z urzędu uwzględnione.

1. Przy zmianie osoby właściciela domu ma tak poprzedni jak i następny właściciel donieść o tem władzy ustnie lub pisemnie. Ten ostatni ma przedłożyć dokument, na którym opiera się jego tytuł nabycia, lub stawić się ze swoim poprzednikiem przed władzą podatkową i prosić o przeprowadzenie zmiany posiadania¹⁾.

2. O wybudowaniu nowych budynków lub rozszerzeniu już istniejących donieść należy władzy podatkowej I instancyi w przeciągu czterech tygodni po ukończeniu budynku i udzieleniu konsensu na zamieszkanie. Zaniedbanie doniesienia w powyższym terminie stanowi po myśli najw. postan. z 29 maja 1835 (Röll str. 260 i 261) przekroczenia przepisów podatkowych, które oprócz zapłaty dodatkowego podatku pociąga za sobą karę w pojedynczej kwocie ukróconego podatku domowo-klasowego.

3. Co się tyczy ubytków, to wolno stronom,

¹⁾ Co do odpowiedzialności podatkowej por. rozdz. III. Celem ułatwienia zrealizowania odpowiedzialności podatkowej przestrzeganie przepisów ewidencyjnych leży w interesie samych właścicieli domów.

kiedy chcą, o nich władzy podatkowej donosić i żądać zmniejszenia, lub odpisania podatku;¹⁾ uwzględnienie z urzędu nie ma miejsca, chyba, że doniesie o tem zwierzchność gminna. W tym wypadku fakt nieistnienia budynku ma być stwierdzony podpisami trzech członków reprezentacji gminnej i pieczęcią gminną (okóln. 31 maja 1887 l. 36111, dod. do dz. rozp. min. skarb. nr. 17).

Zmiany ewidencyjne podatku domowo-klasowego mają być uwzględnione wogóle dopiero od następnego roku podatkowego po doniesieniu o zmianie²⁾ lub spostrzeżeniu z urzędu, wyjąwszy wypadki nowej budowy lub rozszerzenia budowli, te bowiem bierze się pod rozważę od roku następującego po dokonanej fakcie. Zmiany zaszłe w ciągu roku podatkowego wskutek klęsk elementarnych bywają uwzględniane jeszcze w tym samym roku, jeśli doniesienie w terminie wniesiono³⁾. Odpis i przypis podatku domowo-klasowego w drodze ewidencji następuje w całorocznych kwotach.

Wypadki ewidencyjne konstatuje władza podatkowa I instancyi przez referenta podatkowego lub innego urzędnika podatkowego (skarbowego),

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 7 stycznia 1879 B. 393.

²⁾ Przeto w wypadku wspomnianym pod 3) podatkujący winni pamiętać o tem, że z powodu spóźnienia, mogą być narażeni na zapłacenie podatku, który mógł być dawno odpisanym.

³⁾ Krajowe władze skarbowe są uprawnione darować przekroczenie terminu, jeżeli szkoda da się jeszcze zbadać.

wyjątkowo także przez organa gminne (naczelnika gminy), zapomocą dochodzenia na miejscu przy współdziałaniu właściciela domu i trzech członków reprezentacji gminnej¹⁾, którzy odnośny protokół dochodzenia podpisują i pieczęcią gminną zaopatrują. Protokół dochodzenia przedkłada się władzy podatkowej (Starostwu), która ewentualnie dalsze dochodzenia zarządza, lub przedłożony akt do urzędu podat. celem wciągnięcia do wykazu zmian przesyła.

Urząd podatkowy przedkłada Starostwu wykazy zmian w dwóch egzemplarzach, dołączając odnośne akta dochodzeń, miesięcznie a Starostwo przedkłada je kraj. władzy skarb. (p. rozdz. XX. uw.).

Ta sprawdza te wykazy i zarządza przypis względnie odpis podatku w urzędzie podatkowym przez Starostwo, które następnie jeden egzemplarz wykazu ewidencyjnego zwraca departamentowi rachunkowemu krajowej władzy skarbowej. Równocześnie zawiadamia się strony o uskutecznionych zarządzeniach (wzór L. rozp. min. skarb. z 28 czerwca 1876 l. 9443²⁾).

Przeprowadzenie ewidencji w katastrze domowo-klasowym odbywa się w ten sposób, że wpis poprzedni przekreśla się we wszystkich rubry-

¹⁾ Orz. tryb. adm. 30 września 1878 B. 49, 9 grudnia 1878 B. 60 (istotna forma postępowania administracyjnego). J. 17.

²⁾ Odnośne zawładomienia wydaje Starostwo we własnym imieniu, jakkolwiek rejestry ewidencyjne sprawdza i klauzuluje depart. rach. kraj. dyr. skarbu, wskutek czego rekursy stron

kach, a nowy wpis uwidacznia się w dodatku do spisu domów za odnośny rok podatkowy bieżącą liczbą porządkową. Zapomocą wzajemnego powołania odnośnych pozycji utrzymuje się związek między nowym i starym wpisem.

Wykazy zmian mają być przechowane w urzędzie podatkowym według gmin i lat, lub też mają być zwrócone Starostwu do przechowania.

Przeciw uwiadomieniu władzy podatkowej I-ej instancyi można wnieść rekurs po myśli ustawy z 19 marca 1876 dz. u. p. nr. 28 w przeciągu dni 30, licząc od dnia następnego po doręczeniu, u tejże władzy; rekurs rozstrzyga w II instancyi krajowa władza skarbowa, a w III instancyi ministerstwo skarbu¹⁾.

mają być wnoszone na ręce Starostwa do kraj. dyr. skarbu, rozp. min. sk. z 9 maja 1887 l. 199, okóln. kr. dyr. sk. z 31 maja 1887 l. 36111 (dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 17).

¹⁾ Jeśli niema dowodów, że wymiar podatku domowo-klasowego stał się prawomocnym, to prośba o sprostowanie klasyfikacji ma być traktowana jako środek prawny, przeciw uskutecznionemu zaklasowaniu w toku instancyi, orz. tryb. adu. z 2 maja 1901 l. 3440 B. 293/F, 2 listopada 1901 l. 519, B. 544/F, r. min. sk. 26 stycznia 1898 l. 65628, ok. g. kr. dyr. sk. 15 lutego 1898 l. 12420. W razie podwójnego lub mylnego opodatkowania domów, postępowanie dawniejsze normował okóln. gal. kraj. dyr. sk. 19 października 1888 l. 70414, według którego trzeba było sprawy takie przedkładać osobnymi sprawozdaniami kraj. dyr. sk., w razie prawomocności wymiarów w języku niemieckim dla użytku min. skarbu; obecnie prawo rozstrzygnięcia przyznano kraj. dyr. sk. ok. 9 grudnia 1902 l. 148116.

Dział o opustach podatkowych.

XXIII.

Opusty podatkowe.

Opust podatku domowo-czynszowego (odpisanie) z tytułu próżnostania pomieszczeń.

Jeżeli pomieszkanie zeznane z dochodem czynszowym, względnie budynek podległy podatkowi domowo-czynszowemu lub część budynku w roku podatkowym nie były ani wynajęte ani w inny sposób przez właściciela domu użytkowane¹⁾, to nabywa tenże prawa do stosunkowego odpisania względnie zwrotu podatku domowo-czynszowego za czas, przez który pomieszkanie próżno stało, a więc i podległy podatkowi czynszowemu przy-

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 22 lutego 1887 l. 354 B. 3405. Uwzględnienie próżnostania przy hotelach wynajętych za ryczałtową kwotę a opodatkowanych na podstawie paryfikowanego czynszu niedopuszczalne, orz. tryb. adm. z 10 maja 1887 l. 1351 B. 3523.

chód nie był osiągnięty (§ 12 pat. o pod dom. z 23 lutego 1820, zb. ust. i rozp. polit. 48 t. nr. 28).

Wykonując tę zasadę postanawia dekret kanc. nadw. z 18 czerwca 1821 l. 1058 (zb. u. pol. 49 t. nr. 88), że w tym wypadku należy wnieść do odnośnej komisji podatkowej (dziś do odnośnej władzy podatkowej I instancyi) doniesienie najdalej w 14 dniach licząc od dnia, od którego pomieszkowanie próżno stoi i czynsz za nie pobierany nie jest. W tem doniesieniu należy oznaczyć próżno stojące pomieszkowanie lub część składową tegoż przez podanie liczb topograficznych, pod którymi w opisanu domu przychodzą (p. rozdz. XIII. uw.).

Przekroczenie 14 dniowego terminu pociąga za sobą tę niekorzyść, że odpisanie względnie zwrot podatku następuje od dnia, w którym doniesienie takie weszło do władzy podatkowej I instancyi, a zatem za wcześniejszy czas odpisanie względnie zwrot podatku nie mają być udzielone, choćby próżnostanie za ten czas było rzeczywiście udowodnionem (orz. tryb. admin. z 4 lutego 1880 l. 230. Budw. 688) Jeżeli zatem doniesienie wejdzie do zwierzchności gminnej lub do urzędu podatkowego, to liczy się termin wniesienia dopiero od dnia wejścia podania do władzy podatkowej I instancyi (dk. k. nadw. z 14 stycznia 1823 l. 2436, zb. ust. pol. t. 51 nr. 10).

Nadto zważać należy na następujące okoliczności:

1. Okoliczność, że w fasyach czynszowych nadmienia się o próżnostaniach, nie może zastąpić przepisanego odrębnego pisemnego doniesienia o próżnostaniu (orz. tryb. adm. z 4 lipca 1882 B. 1468). Wyjątkowo zezwolono rozp. min. skarb. z 17 stycznia 1877 l. 224, (zb. przep. o pod. dom. str. 70. Wiedeń 1881), ażeby we fasyach wnieść się mających w ciągu roku podatkowego, co do domów lub części tychże dopiero w ciągu tego roku ukończonych i do opodatkowania przychodzących, poczynione w rubryce »uwaga« dopiski o próżnostaniu pomieszkań i części tychże, jeszcze nie wynajętych lub nieużytkowanych, były traktowane na równi z odrębnymi doniesieniami.

2. Mieszkanie zgłoszone jako próżnostojące należy uważać za użytkowane, jeżeli jest zastawione sprzętami jakiegokolwiek rodzaju, a mianowicie także wówczas, gdy tylko pojedyncze części składowe mieszkania fasyonowanego jedną ogólną kwotą czynszu np. przez przechowanie mebli są użytkowane¹⁾, chyba, że z fasyi czynszowej wynika, lub jest notorycznem, że pomieszkanie tylko

¹⁾ Orz. tr. adm. z 30 września 1879 l. 1793, z dnia 23 czerwca 1879 B. 83, 3 stycznia 1894 l. 4475/93 B. 7630, 28 marca 1894 B. 7798 i 7799. Celem uniknięcia pomyłek zbadać należy czas wprowadzenia mebli do pomieszkania. Jeżeli pomieszkanie jest zeznane jedną ogólną kwotą, to próżnostanie pojedynczych części składowych tegoż nie może być uwzględnieniem.

w sposób właśnie znaleziony, z meblami, z przedmiotami fundi instructi i t. d. jest wynajmowane (orz. tryb. admin. z 7 września 1880 l. 1738 B. 848). G. str. 158. Joll. 16.

3. Obowiązek podania numerów w doniesieniach o próżnostaniu odnosi się tak do numerów próżnostojących pomieszczeń, jakoteż ich części składowych (liczby topograficzne), które mają być podane zgodnie z fasyami czynszowemi pod rygorem utraty odpisania podatku co do tangent czynszowych, wypadających od tych pomieszczeń lub części składowych¹⁾, których liczby nie są przytoczone w doniesieniach (§ 10 pouc. dla właśc. dom. z 26 czerwca 1820, rozp. N. Austr. kr. dyr. sk. z 13 grudnia 1875 l. 31185. orz. tryb. adm. z 30 września 1879 B. 572). Freib. d. 246.

4. Za podstawę do odpisania podatku domowo-czynszowego bierze się tę samą miarę co do przypisu tegoż na odnośny rok podatkowy, a za tem czynsz z roku poprzedniego (czynszowego), bez względu na to, czy odnośne pomieszkanie było rzeczywiście wynajęte, czy próżno stało, lub przez właściciela było użytkowane i stosownie do tego na rok bieżący (podatkowy) było opodatkowane według rzeczywistego czynszu najmu, lub

¹⁾ Odrębnie fasonowanych. Jeżeli części składowe jakiegoś pomieszkania nie są odrębnie fasonowane, lecz łącznie z całym pomieszkaniem, natenczas doniesienie o częściowem opróżnieniu tegoż pozostaje bez skutku.

według wartości czynszowej paryfikowanej¹⁾. Tylko tam, gdzie rok czynszowy schodzi się z rokiem podatkowym, stanowi netto czynsz zeznany w bieżącym roku podstawę przypisu i odpisu podatku.

5. Prawo do odpisania podatku z tytułu próżnostania kończy się z dniem, w którym próżno stojące pomieszkanie zostanie znowu wynajęte lub przez właściciela domu w użytkowanie wzięte. O tem ma właściciel domu donieść w przeciągu 14 dni władzy podatkowej I instancyi podając w danym razie nowo ugodzony czynsz. Zaniedbanie tego doniesienia traktuje się jako usiłowane zatajenie czynszu i pociąga za sobą kary.

6. W miejscowościach niepodlegających całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu od ubikacyi zamieszkałych przez samego właściciela domu, częściowo wynajętego płaci się podatek czynszowy w wysokości podatku klasowego od tych ubikacyi wypadającego. Gdy dom taki jako wynajęty częściowo na pewien rok podatkowy został obłożony podatkiem domowo-czynszowym i w ciągu tego roku przestał być wynajmowanym a został zamieszkały całkowicie przez właściciela, podatek czynszowy nie może być na ten rok odpisanym; natomiast byłby odpisany całkowicie w razie całkowitego lub częściowego nieużytkowania, (orzecz. tryb. adm. z 7 grudnia 1898 l. 6756 B. 12242,

¹⁾ Rozp. min. sk. z 27 lutego 1854 l. 39715 — dz. rozp. m. sk. ur. 17, G. 105/3.

9 kwietnia 1901 l. 2800 B. 233/F, rozp. min. sk. z 17 listopada 1891 l. 25396, okóln. z 5 grudnia 1891 l. 99417 (gal. dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 27).

XXIV.

Postępowanie w sprawie doniesień o próżnostaniach.

Doniesienia o próżnostaniach wpływające do władzy podatkowej I instancyi są wciągane do zapisku odpowiedniego; do tego zapisku wciąga się także doniesienia o ponownem wynajęciu.

W celu skonstatowania próżnostania zarządza się oględziny na miejscu przez delegata władzy podatkowej lub przez odnośną zwierzchność gminną (p. 3, dk. k. nadw. z 18 czerwca 1821 l. 1058, zb. ust. i rozp. pol. t. 49). Wynik dochodzenia miejscowego uwidacznia się na doniesieniu.

Po upływie każdego kwartału przyzwalają władze podatkowe I instancyi odpis podatku domowo-czynszowego we własnym zakresie i sporządzają w tym celu wykazy odpisów według okręgów urzędów podatkowych i gmin a następnie zawiadamiają właścicieli interesowanych o odpisie lub o odmownem załatwieniu podania. Uwiadomienia odnośne sporządzone na drukach wzór G. (w razie przyzwolenia), H (w razie odmowy)

zaopatrzone są klauzulą rekursową tej treści, że stronom wolno wnieść rekurs w przeciągu dni 30 licząc od dnia następującego po doręczeniu. Ewentualne rekursy rozstrzyga krajowa dyrekcyja skarbu ostatecznie, (§ 44 dk. k. n. z 26 czerwca 1820 l. 918, zb. u. i rozp. pol. t. 47, dod. 6). Daty i treść załatwienia doniesień o próznotaniach zapisuje się w zapisku próznotai.

Zwroty gotówką mogą nastąpić na żądanie stron tylko mocą wyraźnego zezwolenia krajowej władzy skarbowej, jeżeli mający prawo do zwrotu nie zalega z żadnymi podatkami i należnościami skarbowymi (rozp. min. sk. z 21 października 1874 l. 25268, p. 7., dz. rozp. nr. 31); w przeciwnym razie zarachowuje się je na bieżące należności podatkowe¹⁾. O zwrot nadpłaty trzeba wnieść podanie.

Wykazy wspomnianych odpisów doręczają władze podatkowe I instancyi urzędom podatkowym z poleceniem obliczenia dodatków autonomicznych i celem zrealizowania odpisów w księgach kontowych (likwidacyjnych.²⁾

Doniesienia o próznotaniach, które z końcem

¹⁾ Reskr. min. sk. z 10 czerwca 1898 l. 29720, ok. kr. dyr. skarb. z 19 września 1898 l. 96354 dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 14.

²⁾ Oprócz tego urząd podatkowy zapisuje je w zapiskach przypisanych i odpisanych podatków, które co kwartału są przedkładane.

kwartału lub roku nie zostały odwołane, wciąga się ponownie do nowego zapisku na próżnostania i załatwia jak poprzednio; doniesienia zaś już odwołane przechowuje się w aktach według gmin i numerów domów.

Podobnie do doniesień o próżnostaniach należy przy domach podległych podatkowi domowo-czynszowemu traktować także doniesienia o zniesieniu domów.

Od domów wynajmowanych tylko sezonowo np. podczas wiosny i lata wolno nie zeznawać czynszu najmu za miesiące, za które czynszu się nie płaci, a w takim razie odpada potrzeba odpisywania podatku domowo-czynszowego z tytułu próżnostania, (rozp. min. skarb. z 17 lutego 1861 l. 30186, zb. przepis. o pod. dom. str. 67, 68. Wiedeń 1881).¹⁾

XXV.

Odpisanie podatku domowo-klasowego z tytułu nieużytkowania domów²⁾.

Na podstawie art. III. ustawy z dnia 1 czerwca 1890 d. u. p. nr. 97, należy się opust poda-

¹⁾ Przepisy dotyczące odpisywania podatku domowo-czynszowego z tytułu próżnostań mają także zastosowanie do podatku 5-procentowego.

²⁾ W dawniejszych czasach, dk. k. nadw. z 20 paździer-

tkowy domom podległym podatkowi domowo-klasowemu, nie zawierającym więcej jak dziewięć części mieszkalnych, jeśli przez rok bez przerwy zupełnie stały nieużytkowane. Odpis podatku należy się od najbliższego terminu płatności, następującego po rozpoczęciu się nieużytkowania domu. Przechowywanie w domu mebli i innych przedmiotów potrzebnych do urządzenia domu nie stanowi przeszkody do odpisania podatku (rozp. wykon. z 15 października 1890 d. u. p. nr. 190, art. III). Odpis podatku zarządza władza podatkowa I instancyi (Starostwo).

Doniesienie o nieużytkowaniu domu¹⁾ jakoteż o ponownem użytkowaniu należy wniesć do władzy podatkowej I instancyi w przeciągu dni 30 po zajściu odnośnego zdarzenia. W razie przekroczenia terminu uważa się jako dzień rozpoczęcia nieużytkowania, dzień wniesienia doniesienia. Władza podatkowa I instancyi zarządza dochodzenie lokalne przez naczelnika gminy lub delegowanego urzędnika²⁾; wynik dochodzenia uwidacznia się na doniesieniu.

nika 1835 l. 3720, zb. u. pr. dla Gal. rocz. 17, nr. 247, zezwalał na uwolnienie od podatku domowo-klasowego domów wiejskich (chłopskich) z powodu nieużytkowania budynków.

¹⁾ Doniesienie (bez stempla) ma zawierać numer konskrypcyjny budynku, nazwę gminy i czas rozpoczęcia nieużytkowania, to samo przy rozpoczęciu użytkowania.

²⁾ Dochodzenie ma się odbywać w pierwszym roku najmniej dwa razy, następnie co kwartału.

Na wypadek całkowitego lub częściowego ponownego wzięcia domu w użytkowanie, przypisuje się podatek domowo-klasowy od ostatniego terminu płatności, poprzedzającego ponowne użytkowanie. Ponownego odpisania podatku z tytułu nieużytkowania domu można w takim razie domagać się dopiero po całorocznem nieużytkowaniu, licząc od czasu przerwy. Fałszywe doniesienia o nieużytkowaniu i spóźnione doniesienia o ponownem użytkowaniu są zagrożone karami r. XXXVIII.

XXIV.

Odpisanie podatku z tytułu szkód elementarnych.

Odpisanie podatków domowych z tytułu szkód elementarnych, dotykających domy podległe tym podatkom, następuje na ten rok, w którym wydarzenie zaszło.

Przy domach opłacających podatek domowoczynszowy lub 5⁰/₀-owy odpis następuje w miarę ubytku czynszu z powodu klęski elementarnej straconego¹⁾.

¹⁾ Najw. post. z 28 listopada 1821, dk. k. nadw. z 4 grudnia 1821 l. 2212 zb. u. pol. t. 49 nr. 175, zb. u. gal. 8, G. 118). Dk. k. z 3 października 1846 l. 26897, G. 120, rozp. min. sk. z 27 stycznia 1862 l. 63548, G. 118—120, 14 maja 1880 l. 19453. kr. dyr. skarb. l. 26299/80.

Przy domach opłacających podatek domowo-klasowy odpisuje się ten podatek za cały rok, w którym klęska się wydarzyła. Najwyższe postanowienie z dnia 13 maja 1843 (dk. k. nadw. z 6 listopada 1843, l. 15642, zb. u. prow. dla Niższej Austrii)¹⁾ stanowi, że jeżeli budynek mieszkalny zostanie zniszczony wodą lub ogniem, należy się odpisanie podatku za ten rok, w którym to nastąpiło, choćby dom w ciągu tego samego roku był znowu przywrócony do stanu mieszkalnego. Według rozp. min. z 27 stycznia 1862 l. 63548, (zest. przep. o pod. dom. str. 200. Wiedeń 1881) odpisanie podatku następuje za cały odnośny rok podatkowy i nie potrzebuje być zniszczonym cały budynek, wystarczy, jeżeli został dotknięty klęską elementarną np. przez zniszczenie dachu.

Za zniszczenie budynków, od których nie opłaca się podatków np. budynków gospodarskich, nie należy się żaden opust podatkowy.

Celem uzyskania odpisania podatkowego należy pod rygorem utraty tegoż wniesć w wypadku klęski ogniowej, doniesienie do władzy podatkowej I instancyi, w ciągu dni 8, zaś w wypadku klęski przez wodę zrządzonej, w ciągu dni 14. Wyjątkowo krajowa władza skarbowa może darować przekroczenie terminu, jeżeli szkoda da się jeszcze zbadać (§ 22, p. 11 zakres dział. kraj.

¹⁾ G. 70 Obwieszczenie kraj. dyr. skarbu gal. z 19 października 1881 l. 45084, dz. u. kraj. nr. 62.

władz. skarb. z r. 1874). Doniesienie ma wnieść poszkodowany, a jeśli jest ich więcej, dwaj z pomiędzy nich.

Władza podatkowa I instancyi zarządza lokalne zbadanie szkody na miejscu. Ma ono nastąpić przy klęskach ogniowych w ciągu dni 8, przy innych klęskach w ciągu trzech tygodni. Delegat władzy, którego zastąpić może także naczelnik odnośnej gminy, przeprowadza dochodzenia przy współudziale dwóch członków gminy, spisuje protokół i podpisuje go wraz z pomienionymi członkami (dk. k. nadw. z 26 sierpnia 1844 l. 17391, zb. u. prow. dla W. Austr., G. 71. rozp. min. skarb. z 7 kwietnia 1890, dz. rozp. 18 ex 1890).

Jeżeli doniesienie jest dokładne i potwierdzone przez naczelnika gminy i dwóch członków gminy, można odstąpić od komisyjnego dochodzenia.

Oдноśne wykazy A i B uzupełnia urząd podatkowy datami podatku, poczem cały operat przedkłada się krajowej władzy skarbowej do przyzwolenia odpisu podatkowego.

XXVII.

Odpisanie podatku domowo-czynszowego z powodu nieściągalności czynszu najmu.

Ustawa z 24 października 1896 dz. u. p. nr. 223 zaprowadziła odpisanie podatku domowo-czyn-

szowego i 5-procentowego z tytułu nieściągalności czynszu. Odpisanie następuje w miarę ubytku czynszu najmu. Nieściągalność musi być udowodnioną egzekucją sądową, względnie sądownym orzeczeniem, że przeprowadzenie egzekucji jest niemożliwe lub niedopuszczalne (§ 4 ust. z 10 czerwca 1887 d. u. p. nr. 74). Wyjątkowo może krajowa władza skarbowa zezwolić na odpisanie podatku na podstawie wszelkich innych środków dowodowych »według swego uznania«, jeśli bezskuteczność sądowej egzekucji jest przewidziana.

Od odpisania są wyłączone te czynsze, które mają płacić krewni lub powinowaci właściciela domu (do czwartego stopnia) lub służy jego (nawet dawniejsi). Odpisanie podatku żądać należy pod rygorem utraty tegoż w terminie sześciomiesięcznym po upływie okresu czasu, za który czynsz najmu stał się nieściągalnym. Podanie bez stempla zaopatrzone w dowody nieściągalności wnosi się do władzy podatkowej I instancji.

W razie wniesienia takiego podania winien właściciel domu wszystkie późniejsze wpłaty na rachunek tego czynszu, (gotówką lub w innej formie) podać w przeciągu dni 14 po ich otrzymaniu władzy podatkowej I instancji.

Ustawa (§ 6) nakłada specjalne kary na tych, którzy nie donieśli w czas o zapłacie czynszu podanego jako nieściągalny, albo którzy w sposób podstępny uzyskali odpis podatku lub uzyskać go

usiłowali. Jako karę wymierza się całą kwotę czynszu podanego podstępnie jako nieściągalny (kara czynszowa) i 2—10 krotny podatek czynszowy jako karę podatkową. Kara czynszowa przypada donosicielowi, kara podatkowa skarbowi państwa.

Rekursy przeciw orzeczeniom na podstawie powyższej ustawy rozstrzyga krajowa władza skarbowa ostatecznie. (§ 8 ust. z 24 października 1896 d. u. p. nr. 223).

Dział o czasowych uwolnieniach podatkowych.

XXVIII.

Czasowe uwolnienia od podatków domowych.

Czasowe uwolnienia od podatków domowych są przyznawane z tytułu nowej budowy, aby budowanie nowych domów ułatwiać, a to bądź w celu zapobieżenia brakowi pomieszczeń, bądź w celu popierania ruchu budowlanego w ogóle. Uwolnienia te są ograniczone na pewien okres czasu z góry i tem różnią się od uwolnień stałych, które nie są z góry czasowo ograniczone i zależą od istnienia pewnych ustawowych warunków, a zatem trwają tak długo, jak długo te warunki istnieją. (p. rozdz. IV).

Czasowe uwolnienia reguluje A) ustawa z 25 marca 1880 d. u. p. nr. 39 i rozp. wyk. z 1 grudnia 1880 dz. u. p. nr. 140, B) dalej specjalne ustawy wydane dla niektórych miejscowości, w Ga-

licy dla Lwowa z 5 kwietnia 1893 d. u. p. nr. 45, dla Przemyśla z 8 sierpnia 1895 d. u. p. nr. 127. C) wreszcie ustawy z 9 lutego 1892 d. u. p. nr. 37 i z 8 lipca 1902 d. u. p. nr. 144 o nowych budowlach z mieszkaniami dla robotników¹⁾ r. XXXII.

A) Według § 1 ustawy z 25 marca 1880 d. u. p. nr. 39 czasowe uwolnienie od podatku domowo-czynszowego i domowo-klasowego należy się, jeżeli

a) budynek na gruncie przedtem niezabudowanym został wybudowany (nowa budowa),

b) istniejący budynek został do powierzchni ziemi zburzony i na nowo wybudowany (przebudowa)²⁾,

c) istniejący budynek został rozszerzony przez budowę wzniesioną na niezabudowanej przedtem powierzchni, lub przez budowę nieistniejącego przedtem piętra w ten sposób, że powstał nowy przedmiot podatkowy (dobudowa, lub nadbudowa)³⁾,

d) całe do samoistnego użytkowania zdadne części budynku zostały do powierzchni zniesione

¹⁾ Ostatnie ustawy mają na celu łagodzenie stosunków socjalnych. Według najnowszej ustawy, domy robotników nie będą opłacać także podatku klasowego.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 21 lutego 1877 B. 43, 5 maja 1877 B. 76, 14 stycznia 1879 B. 397, 5 kwietnia 1881 B. 1063, 14 lutego 1885 B. 2408.

³⁾ Orz. tryb. adm. z 7 marca 1882 B. 1331, 14 marca 1882 B. 1339 29 maja 1888 B. 4132, 29 grudnia 1888 B. 4430, 19 marca 1889 B. 4578.

lub pojedyncze piętra w całej rozciągłości usunięte i na nowo odbudowane (częściowa przebudowa).¹⁾

Co do wypadku pod *b)* zauważa się, że mogą być użyte do budowli stare mury piwniczne, co do *c)* i *d)* że nowe części budowli mają być zdane do samoistnego użytkowania (zamieszkania lub wynajęcia), nadto, co się piętr tyczy, uwzględnia się tylko całe piętra nie zaś pojedyncze części tychże (orz. tryb. adm. z 2 listopada 1892 B. 6847, 30 września 1895 B. 8857, B. 1331 ex 1882 i 8748 ex 1895). Freib. 259.

Reperacye budynku lub zmiany wewnętrzne²⁾, z usunięciem dachu lub bez tegoż, z podwyższeniem muru lub bez tego, urządzenie ubikacyi mieszkalnych na poddaszu, nie nadają jeszcze prawa do uwolnienia, podobnie jak i rozszerzenie części składowych budowli. Użytkowanie wspólnych murów stykających się budynków nie odbiera jednak jeszcze przebudowanemu czy nowemu domowi charakteru przebudowy; użycie jednak wewnętrznych starych murów stanowi przeszkodę w uwolnieniu odnośnych ubikacyi (orz. tryb. adm. 23 października 1901 l. 8045. B. 521/F.)

O uwolnieniu decyduje faktyczny stan rzeczy, który władza przez dochodzenie na miejscu ma

¹⁾ Orzeczenie tryb. admin. z 30 listopada 1898 r. l. 6537 B. 12212.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 31 maja 1898 l. 2594 B. 11771.

zbadać (orz. tryb. adm. z 10 marca 1898 l. 1301 B. 11499).

Ustawa powyższa przyznaje powyższym budowlom 12 letnie uwolnienie od podatku. Uzyskane już czasowe uwolnienia na mocy dawniejszych ustaw pozostają ewentualnie w swej mocy.

B) Czasowa swoboda podatkowa została rozszerzona specjalnymi ustawami dla nowych budowli i przebudów uskuteczniionych w pewnych miejscowościach w celach asanacyjnych, regulacyjnych, z powodu klęsk żywiołowych (trzęsienie ziemi) i t. d. Do uzyskania tych specjalnych uwolnień trzeba wykazać spełnienie pewnych specjalnych warunków, których nie wymaga się dla czasowej swobody podatkowej według ustawy z 25 marca 1880 r. dz. ust. państw. nr. 39. Tak np. ukończenie budowy musi nastąpić w przeciągu pewnego czasu (5, 10 lat), ustawa krajowa musi zapewnić takim budynkom uwolnienie od dodatków na cele autonomiczne. Uwolnienia takie rozciągają się na większą ilość lat niż według ogólnej ustawy z r. 1880, (od 18—30 lat). W Wiedniu przyznano specjalne uwolnienie (18-0 letnie) ust. z 5 kwietnia 1893 d. u. p. nr. 54 tylko tym budynkom, względnie częściom tychże, które są wybudowane na gruntach w ustawie wymienionych (1263 domów) i leżą w obrębie 25 metrów od nowej linii regulacyjnej ustanowionej dla da-

wniejszych parcel budowlanych (bez ogrodów) tj. od linii budowlanej¹⁾.

Z pomiędzy innych miejscowości przyznano ustawą z 5 kwietnia 1893 d. u. p. nr. 45 podobne uwolnienie 161 budynkom we Lwowie na przeciąg lat 20, jeśli w ciągu lat 10 od czasu obowiązywania tej ustawy były rozpoczęte i całkowicie wybudowane, zaś ustawą z dnia 8 sierpnia 1895 d. u. p. nr. 127 niektórym budynkom (przebudowom) w Przemyśle również na lat 20.

Dla budynków tego rodzaju, jeżeli mają uzyskać swobodę podatkową, należy wykazać oprócz wymogów ustawy z r. 1880, jeszcze wymogi odnośnych specjalnych ustaw.

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 20 października 1897 l. 5345. 5 stycznia 1898 l. 5721, B. 11295, rozp. min. sk. z 3 lutego 1898 l. 52117, o. tryb. adm. z 23 maja 1901 l. 4045 B. 339/F. 18-letnie uwolnienie przysłużyła budowlanej, jeśli znajduje się ona wewnątrz linii budowlanej dotyczącej, przecinającej lub odcinającej powierzchnię budowlaną jednego lub więcej domów w spisie ustawy uwidocznionych, przy czym jest to bez znaczenia, czy nowa budowa cała stoi na dawnym placu budowlanym, czy też częściowo na należącym do niego ogrodzie o. tryb. adm. z 2 maja 1901 l. 3426 B. 292/F. Freib. 261.

XXIX.

Czas trwania swobody podatkowej i określenie tegoż.

Uwolnienie od podatku domowo-czynszowego i domowo-klasowego ma być przyzwołaniem na cały przeciąg lat 12, względnie więcej tylko wówczas, gdy w terminie wniesiono podanie. W tym wypadku bieg i koniec okresu swobody podatkowej należy oznaczyć od czasu użytkowania. Jeżeli podanie nie zostało wczas wniesione, to bieg okresu swobody podatkowej rozpoczyna się nie od dnia użytkowania budowli, lecz dopiero od najbliższego terminu płatności podatku następującego po wniesieniu podania i kończy się z tym dniem, w którym licząc od czasu ukończenia budowli upływa okres lat 12. W tym wypadku nie obejmuje zatem okres swobody podatkowej całych lat 12 (względnie więcej), a swoboda może być przyznana jedynie pod tym warunkiem, gdy wymagane do rozstrzygnięcia faktu i okoliczności jeszcze skonstatować się dadzą.

Podania o czasowe uwolnienia podatkowe mają być wniesione do kompetentnej władzy podatkowej I instancji (Starostwo, administracja podatkowa) najpóźniej w przeciągu dni 45 po ukończeniu budowy domu lub części budynku zdatnej do samostnego użytkowania, a na każdy sposób przed użytkowaniem¹⁾ przedmiotu, dla którego żąda się

¹⁾ Użytkowanie odpowiednie przeznaczeniu budynku orz. tryb. adm. z 25 stycznia 1887 l. 276 B. 3357. N. str. 81 —

swobody podatkowej. Jeżeli nie zachodzą oba wymienione wyżej momenty tj. jeżeli podanie zostanie wniesionem po upływie dni 45 po ukończeniu budowy, lub wprawdzie w oznaczonym terminie, lecz po wzięciu w użytkowanie odnośnego przedmiotu budowy, to zachodzi zaniedbanie terminu, które spowoduje niekorzystne skutki prawne tak co do obliczenia czasu trwania, jakoteż co do oznaczenia początku i końca okresu swobody podatkowej. Jeżeli decydujące momenty nie dadzą się wskutek spóźnionego wniesienia podania skonstatować, wcale nie udziela się swobody podatkowej.

Jak już z poprzedniego wynika, odgrywa rolę w ustawie o czasowej swobodzie podatkowej dla budowli tak termin ukończenia jako też użytkowania przedmiotu budowy, a to tak ze względu na ocenienie terminowego wniesienia podania o wolne lata, jakoteż ze względu na oznaczenie okresu swobody podatkowej. Terminy powyższe należy przeto dokładnie oznaczyć.

Termin ukończenia budowy wykazuje się za pomocą świadectwa tego organu, który w myśl istniejących przepisów jest kompetentny do udzie-

termin 45-dniowy do wniesienia prośby o uwolnienie podatkowe liczy się od czasu urzędowego potwierdzenia ukończenia budynku orz. tryb. adm. z 4 grudnia 1888 l. 3717 B. 4381 N. str. 83. Termin nie koniecznie ma się zacząć najwcześniej od dnia wystawienia konsensu na zamieszkanie i użytkowanie, orzeczenie z 16 czerwca 1891 l. 2140 B. 6031. N. str. 86).

lania konsensu na budowę. Jeżeli w świadectwie o ukończeniu budowy jest dzień ukończenia budowy dokładnie oznaczony, to data ta decyduje stanowczo. Jeśli jednak w świadectwie podany jest dłuższy czasokres, wśród którego ukończenie budowy nastąpiło, to czasokres ukończenia odnieść należy do początku tego okresu, a starający się o wolne lata może pewien oznaczony dzień ukończenia budowy udowodnić. (rozp. min. sk. z 12 listopada 1881 l. 34406. Freib. str. 264).

Jako termin użytkowania przedmiotu budowy, należy przyjąć urzędownie przyzwolony lub wcześniejszy, rzeczywisty czas użytkowania.

Jako termin, urzędownie przyzwolonego użytkowania uważać należy dzień zawarty w konsensie zamieszkania lub użytkowania, w którym zamieszkanie lub użytkowanie może nastąpić; w braku wyraźnego podania tego dnia, początek ustawowego lub zwyczajnego miejscowego okresu czasu, wśród którego dozwolone jest zamieszkanie lub użytkowanie; w braku zaś podania takiego okresu w konsensie na zamieszkanie lub użytkowanie, dzień wystawienia konsensu.

Jako termin rzeczywistego użytkowania przyjmuje się dzień, w którym odnośny przedmiot został wzięty do użytkowania, albo został wynajęty, względnie od którego zaczęła się ważność odnośnego kontraktu najmu.

Przy oznaczeniu początku i końca czasowej

swobody podatkowej nie uwzględnia się przepisów istniejących dla podatku domowo-klasowego. Ma to mianowicie znaczenie, że gdy domy podlegające podatkowi domowo-klasowemu zaklasowuje się od następnego roku po ukończeniu tego roku, w którym zamieszkanie domu nastąpiło — (jeśli np. zamieszkanie domu nastąpiło w lutym 1902, to przypisanie podatku domowo-klasowego następuje dopiero od r. 1903) — to swobodę podatkową przyznaje się dla tych domów tak jak dla domów czynszowych.

Przykład: Ma się uzyskać czasową swobodę podatkową dla nowych części składowych budowy (l. topogr. 53—65). Skonstatowano: dzień ukończenia budowy 11 maja 1886, dzień urzędownie zezwolonego użytkowania, 1 czerwca 1886, dzień faktycznego użytkowania 1—15 czerwca 1886, dzień wniesienia podania — 27 maja 1886.

W tym wypadku należałoby przyznać wolne lata za czas od 1 czerwca 1886 do włącznie 31 maja 1898.

Gdyby podanie wniesiono dopiero 2 czerwca 1886 (tj. po rozpoczęciu użytkowania), natenczas uwolnienie podatkowe możnaby przyzwolić dopiero od 1 sierpnia 1886 (termin płatności 31 lipca), do 10 maja 1898 z uwagi na termin ukończenia budowy. (Freib. str. 265).

XXX.

Postępowanie w sprawach o czasowe uwolnienie podatkowe.

Podania o czasowe uwolnienie od podatków domo-czynszowego i domowo-klasowego należy wносить do tej władzy podatkowej I instancji, (administracja podatkowa, Starostwo), w której okręgu znajduje się odnośny przedmiot podatkowy, tj. budynek. Dla każdego ukończonego przedmiotu tj. budynku, lub części tegoż zdatnej do samoistnego użytkowania należy wносить podanie osobno¹⁾. Przy sukcesywnej budowie należy o czasowe uwolnienie wносить podania dla każdej do samoistnego użytkowania zdatnej części budowy, co jednak nie wyklucza równoczesnego rozstrzygnięcia o swobodzie podatkowej przysługującej pojedynczym częściom budowli po ukończeniu całej budowy²⁾. Przedłużenie 45-dniowego terminu, w które wliczają się dni biegu pocztowego, jakoteż niedziele i dni świąteczne, nie jest dopuszczalne.

Do podań dołączyć należy: a) świadectwo tego organu, który jest kompetentny do udzielenia konsensu na budowę, co do czasu mieszkalnego

¹⁾ Orz. tryb. adm. z 14 lutego 1885 B. 2408. Joll. str. 10.

²⁾ Jeśli pod tym samym numerem znajduje się więcej budowl nowych, to każda stanowi osobny przedmiot podatkowy (5% pod.), (orz. tryb. adm. z 8 kwietnia 1884 B. 2087 J. str. 9.

ukończenia budowy, według zatwierdzonego planu¹⁾ b) konsens budowy, c) urzędownie zatwierdzony plan budowy, d) konsens na zamieszkanie lub użytkowanie²⁾, e) topograficzne opisanie budynku sporządzone przez wnoszącego podanie.

Topograficzne opisanie ma być sporządzonym tak, jak przy podatku domowo-czynszowym do fasyi czynszowej i ma zawierać wszystkie ubikacje po porządku, idąc od piwnic aż na strych. Opisanie topograficzne musi być zgodne z planem, na którym uwidocznione cyfry mają odpowiadać odnośnym ubikacyom w opisanu topograficznym. Stare części budynku należy w opisanu jako takie zgodnie z planem oznaczyć.

Jeżeli podaniom brak załączników, należy oznaczyć wyraźnie brakujące lub wadliwe dokumenty i wyznaczając stosowny termin (30-dniowy), we-

¹⁾ Z zachowaniem istniejących przepisów budowniczych (orz. tryb. adm. z 11 listopada 1879 B. 652. Mieszkalne ukończenie budowy, względnie odpowiadające celowi (orz. tryb. adm. z 11 maja 1880 B. 770, 28 września 1880 B. 869, 28 listopada 1882 B. 1572, 19 kwietnia 1880 B. 113, 6 czerwca 1882 B. 1432 Joll. str. 9, 10.

²⁾ Wszystkie powyższe dokumenty wystawiają władze policyjno-budownicze t. j. zwierzchności gminne i magistraty. Przy budowlach na obszarach wyłączonych ze związku gminnego (w Galicyi), potrzebne dokumenty ma wystawić przełożony obszaru dworskiego (o- tryb. adm. z 23 grudnia 1879 B. 652). Na dokument ad a) potrzeba stempla na I K. Podania o udzielenie czasowej swobody podatkowej nie potrzebują być stempiowane.

zwać strony do uzupełnienia podania¹⁾. Jeśli strona w tym terminie lub dłuższym, udzielonym jej na wyraźną prośbę, podanie uzupełni, uważa się termin pierwotnego wniesienia podania jako miarodajny przy obliczeniu czasu trwania swobody podatkowej. W razie, jeśli termin nie będzie dotrzymany, przedkłada się sprawę przy dołączeniu referatu i rewersu na doręczenie rezolucyi, krajowej dyrekcyi skarbu.²⁾

Choć budynek używa uwolnienia podatkowego z tytułu stałego przeznaczenia, to właściciel jego we własnym interesie powinien się postarać w swoim czasie o czasową swobodę podatkową dla niego na wypadek, gdyby przed upływem terminu czasowej swobody podatkowej budynek stracił uwolnienie podatkowe z tytułu przeznaczenia.

Władza podatkowa I-szej instancyi przeprowadza na podanie właściciela domu dochodzenie na miejscu przez swego delegata, który z czynności urzędowej przedkłada wynik. Sposób przeprowa-

¹⁾ Rozp. min. sk. z 2 lipca 1892 l. 18603, okóln, kr. dyr. sk. z 25 lutego 1903 l. 1198, dod. do dz. rozp. nr. 6 r. 1903).

²⁾ Jeżeli uzupełnienie podania nastąpi w terminie późniejszym, to wolne lata przyznaje się, o ile okoliczności decydujące jeszcze sprawdzić się dadzą, za pozostałą resztę czasu trwania ustawowej swobody podatkowej; jeśli podanie nie zostanie wcale uzupełnione, to oczywiście o przyznaniu swobody podatkowej nie ma mowy.

dzenia dochodzenia wskazuje formularz P (rozp. min. sk. z 28 czerwca 1876 l. 9443)¹⁾.

Podania o czasową swobodę podatkową rozstrzyga krajowa władza skarbowa, której władze podatkowe I instancyi mają przedkładać odnośne operaty z odpowiednimi wnioskami, a w dalszym ciągu ministerstwo skarbu. O rozstrzygnięciu mają być strony zawiadomione przez władze podatkowe I instancyi.

Aby niezamożnej ludności wiejskiej ułatwić uzyskanie czasowej swobody podatkowej przyznało min. skarbu rozp. z dnia 2 lipca 1892 l. 18603²⁾ pewne ulgi a mianowicie: 1) prośby o wolne lata można wnosić nietylko pisemnie, ale i ustnie, 2) protokolarne prośby można spisywać nietylko u władzy podatkowej I instancyi, lecz także w odnośnym urzędzie podatkowym, 3) podanie takie może wnosić naczelnik gminy zamiast właściciela domu jako jego pełnomocnik, 4) na wypadek braku alegatów podania ma się przyzwolić odpowiedni termin do ich przedłożenia, o czem była wyżej mowa.

Władze podatkowe I instancyi mają prowadzić zapisek na budynki używające czasowej swobody

¹⁾ Freib. str. 268. Do dochodzenia nie potrzeba przyzywać rzeczoznawcy (budowniczego); ale wzywa się zazwyczaj dwóch sąsiednich właścicieli domów (orz. tryb. adm. z 23 października 1901 l. 8045 B. 521/F.

²⁾ Gal. dod. do dz. rozp. z 1892 nr. 14, okóln. 9 września 1892 l. 55900. ok. z 9 marca 1903 l. 9115. kr. dyr. sk.

podatkowej¹⁾; wykazy takich budynków przedkłada się corocznie ministerstwu skarbu.

Co się tyczy uwolnień z tytułu stałego przeznaczenia, to niema osobnych przepisów o postępowaniu w celu uzyskania tychże wyjąwszy przepisy ewidencyjne co do przedmiotów podlegających podatkowi domowo-klasowemu. Orzeczenie w tych wypadkach należy do krajowej władzy skarbowej a w dalszym ciągu do ministerstwa skarbu, zaś władza podatkowa I instancyi ma zbadać potrzebne do orzeczenia fakta i stosunki i zebrać potrzebne dokumenta (por. § 55 dk. k. nadw. z 26 czerwca 1820 l. 918, zb. ust. i rozp. polit. t. 47, § 15 pouc. dla utr. ewid. kat. domowo-klas. z 25 maja 1841 l. 14077 G. 164, orz. tryb. adm. z 12 stycznia 1885 l. 2949, z 21 kwietnia 1891 Fr. 267. l. 1468 B. 5902. (Nusko str. 85).

¹⁾ F. M. rozp. m. sk. z 15 lipca 1882 l. 18231. g. kr. dyr. sk. l. 38772. Wyciągi N. dotyczące uwolnionych domów mają być skrupulatnie przechowywane w aktach, mają one bowiem służyć urzędom pod. za podstawę do wypośrodkowania kwoty podatku domowo-klasowego, jaka z początkiem roku ma być strąconą od ogólnej sumy podatku klasowego z powodu doczesnego uwolnienia, okóln. gal. kr. dyr. sk. z 11 sierpnia 1891 l. 99624/90. rozp. 20 lipca 1882 l. 38972 dod. do dz. rozp. nr. 12 ex 1883.

XXXI.

Skutki swobody podatkowej.¹⁾

Według § 3 ustawy z 25 marca 1880 d. u. p. nr. 39 nie uzasadnia czasowe uwolnienie od podatku domowego prawa żądania uwolnienia od innych ciężarów publicznych, które mają ponosić właściciele domów ze swych posiadłości domowych²⁾. Przez to autonomiczne ciała zyskują prawo uwolnienia od dodatków, co mianowicie zachodzi przy dodatkach krajowych w Galicyi. W szczególności według uchwały sejmu krajowego z 28 września 1868 (dz. ust. i rozp. kraj. VII nr. 20) przysłuża budynkom w miastach położonym i podatkowi domowo-czynszowemu podlegającym, uwolnienie od dodatku krajowego na czas trwania czasowego uwolnienia od podatków rządowych. Na mocy późniejszej uchwały sejmowej z 18 października 1883 (rozp. kraj. dyr. skarb. z 20 grudnia 1884 l. 1945 pr., dod. do dz. rozp. min. skarb. nr. 32)

¹⁾ Uwolnienie przyznane na prośbę właściciela domu i na podstawie przeprowadzonego prawidłowo dochodzenia nie może być cofnięciem wskutek podania tego samego właściciela sprzecznego z poprzednią prośbą i dochodzeniem (orz. tryb. adm. z 5 grudnia 1885 B. 2808). J str., 9. orz. z 30 listopada 1898 l. 6537 B. 12212. Jeśli wyjdą na jaw fakta stwierdzające, że w danym wydadku nie było wymogów do udzielenia swobody podatkowej, następuje cofnięcie tejże.

²⁾ Wyjątki co do domów, o których mowa w rozdz. XXVIII. B. i XXXII.

należy jednak do wymierzonego z budynków rzeczonych 5⁰/₀-owego podatku obliczać i ściągać dodatek krajowy; jakkolwiek 5⁰/₀-owy podatek wolny jest zresztą od wszystkich innych dodatków (powiatowy, gminny, szkolny, drogowy). Miejscowości zaliczone do rzędu miast wymienione są w dodatku do okóln. kraj. dyr. skarbu z 16 października 1887 l. 71397, (dod. do dz. rozp. min. sk. nr. 31)¹⁾ Do tych miejscowości zaliczono na-

¹⁾ Biała, Kęty, Oświęcim (Biała), Bochnia, (Bochnia), Sołotwina (Bohorodczany), Jezierzany, Mielnica (Borszczów), Bóhrka, (Bóhrka), Brody, Brzeżany, Brzozów, Dynów, (Brzozów), Buczacz, Lubaczów, (Cieszanów), Chrzanów, Czortków, Bircza, Dobromil, Nowe Miasto, Rybotycze (Dobromil), Drohobycz, Biecz, Gorlice, Gródek, Ciężkowice, (Grybów), Husiatyn, Jarosław, Osiek, (Jasło), Jaworów, Busk, Kamionka (Kamionka), Kołomyja, Kutty, (Kossów), Kraków, Krosno, Lisko, Jaryczów, Lwów, Szczezec (Lwów), Mościska, Sądowa Wisznia, (Mościska), Jordanów, Myślenice, (Myślenice), Nowy Sącz, Stary Sącz, (Nowy Sącz), Nowy Targ, Brzostek, Pilzno, (Pilzno), Przemyśl, Dubiecko (Przemyśl), Rohatyn, Ropczyce, Komarno, (Rudki), Rzeszów, Sambor, Bukowsko, Jaćmirz, Jaśliśka, Mrzyglód, Nowotaniec, Rymanów, Sanok, Zarszyn, (Sanok), Śniatyn, Belz, Sokal (Sokal), Halicz, Maryampol, (Stanisławów), Stare miasto, Stara sól, (Stare miasto — Stary Sambor), Stryj, Mikulińce, Tarnopol, Tarnów, Trembowla, Tyśmienica, (Tłumacz), Lanckorona, Wadowice, Zator (Wadowice), Dobczyce, Wieliczka, Skawina, Podgórze (Podgórze), Zaleszczyki, Zbaraż, Olesko, Pomorzany, Złoczów, (Złoczów), Żółkiew, Mikołajów, Żydaczów, (Żydaczów), Żywiec. (Nazwiska objęte nawiasem, obejmują siedziby Starostw powiatowych, w których naprzód najbliższ wymienione miejscowości leżą).

stępnie Grybów (okóln. z 27 stycznia 1888 l. 9609, dod. do dz. rozp. nr. 2) i Jasło pierwotnie przez pomyłkę ze spisu wypuszczone (okólnik z 6 maja 1889 l. 10051, dodatek do dziennika rozporządzeń nr. 8).

Uwolnienie od podatku domowo-czynszowego i klasowego odnosi się tylko do tych części składowych domu, dla których zostało przyzwolone. Obliczenie opustu przy całkiem uwolnionych budynkach jest proste i łatwe, tak samo przy budynkach podległych podatkowi domowo-czynszowemu, choć nie całkiem uwolnionych. Przy domach używających częściowo czasowej swobody podatkowej a podlegających podatkowi domowo-klasowemu oblicza się opust podatkowy proporcjonalnie do podatku i części mieszkalnych. Np. dom mieszkalny z trzema częściami mieszkalnymi został rozszerzony na dom z 12 częściami mieszkalnymi przez przebudowę i uzyskał dla 9 części mieszkalnych uwolnienie. Wówczas na trzy ubikacje podatkowi domowo-klasowemu podlegające, nie uwolnione, przypada nie 4 koron 20 h. ale 15 K. według proporcji $X : 60 = 3 : 12$, zaś na części uwolnione 45 K według proporcji $X : 60 = 9 : 12$. (Freib. str. 269).

XXXII.

Ulgi podatkowe dla domów ze zdrowymi i tanimi pomieszkaniem dla robotników.

Ustawodawstwo austriackie pierwszy krok w kwestyi domów dla robotników zrobiło ustawą z dnia 9 lutego 1892 d. u. p. nr. 37.

Ustawa ta przyznała 24 letnie uwolnienie od podatku domowo-czynszowego i 5⁰/₀-owego dla nowych budowli z mieszkaniem dla robotników, licząc od czasu ukończenia budowy, o ile domy te zostały w celu wynajmowania dla robotników zbudowane. Ustawa żąda wyraźnie wynajęcia z oznaczeniem czynszu najmu (§§ 1090 i 1091 ust. cyw.). Bezpłatne udzielenie prawa zamieszkania lub oddanie pomieszczeń robotnikom in partem salarii (za odciążenie części płacy i t. p.) uchyla przywileje ustawy, orz. tryb. adm. z 1 lipca 1895 Budw. 8784, 17 października 1897 l. 4963. Freib. str. 262).

Warunki dalsze przyznania uwolnienia podatkowego są:

1. Budowa domów musi być skuteczną przez *a*) gminy, związki dobroczynne i zakłady dla robotników, lub *b*) przez stowarzyszenia robotników dla własnych członków, lub wreszcie *c*) przez pracodawców dla własnych robotników.

2. Uwolnienie podatkowe wchodzi w życie tylko w tych królestwach i krajach, w których dla

odnośnych nowych budynków przyznano równo długie uwolnienie od dodatków krajowych i powiatowych jakoteż zniżkę dodatków gminnych do podatku państwowego¹⁾.

3. Roczny czynsz nie może przekraczać pewnej miary, mianowicie za metr kwadratowy przestrzeni do zamieszkania przeznaczonej (mieszkalnej) może wynosić najwyżej *a*) w Wiedniu 1 złr. 75 ct., *b*) w innych miejscowościach mających wyżej 10000 ludności 1 złr. 15 ct., *c*) we wszystkich innych miejscowościach 80 ct.

4. Odnośne budynki muszą być zbudowane w ciągu lat 10 po wejściu w życie ustawy.

5. Pomieszkanie robotników w takich domach nie mogą się znajdować niżej poziomu ulicy.

6. Każde pojedyncze pomieszkanie musi mieć pewną oznaczoną powierzchnię podłogi (jeśli składa się z 1 ubikacji 15 do 30 metrów², jeśli z kilku 40 do 75 m²). Od ostatnich dwóch warunków może jednak minister skarbu uwolnić, jeżeli odpowiedni celowi i dobroczynny charakter budowli w inny sposób jest zabezpieczony; np. jeśli według orzeczenia politycznej władzy powiatowej przepelnienie

¹⁾ Ustawa krajowa galicyjska z 31 lipca 1892 (dz. ust. p. i rozp. kraj. nr. 54 XIV), przyznała tym budynkom uwolnienie od wszystkich dodatków krajowych, powiatowych i gminnych do tych podatków państwowych, co do których ustawa państwowa przyznała im uwolnienie podatkowe (§ 1) i na czas trwania uwolnienia od podatków państwowych (§ 2).

pomieszkań jest wykluczone. Uwolnienie podatkowe gaśnie wówczas z chwilą stwierdzonego przez tę władzę przepelnienia pomieszkań (rozp. min. skarb. z 28 kwietnia 1897 l. 16229).

Uwolnienie podatkowe gaśnie w myśl przepisów ustawy, jeżeli dom odnośny przechodzi nie w drodze spadku na osoby, które nie mają według tej ustawy kwalifikacyi do budowy domów z roszczeniami do tego uwolnienia.

Jeżeli właściciel domu przekroczy dozwolony czynsz najmu, natenczas za udowodnione jednorazowe i powtarne przekroczenie płaci karę w wysokości 10 krotnej nadwyżki czynszu na rzecz miejscowego funduszu ubogich. W razie trzekrotnego przekroczenia traci się prawo uwolnienia podatkowego dla budowli¹⁾.

Ponieważ realny wynik powyższej ustawy okazał się w praktyce minimalnym²⁾, a nadto moc obowiązująca tejże kończyła się z początkiem roku 1903, widział się rząd spowodowanym wnieść projekt nowej ustawy. Wnosząc nowy projekt zdał

¹⁾ Na sprawy odnoszące się do domów robotniczych mają władze podatkowe I instancyi prowadzić zapiski i przedkładać corocznie wykazy o stanie tychże kraj. władzom skarbowym, a te min. sk. (rozp. min. sk. z 13 marca 1893 l. 14824), Freib. 262.

²⁾ Do końca r. 1901 wybudowano 319 domów dla robotników, odpowiadających ustawie z r. 1892; budowy te powstały prawie wyłącznie z prywatnej inicjatywy, spraw. kom. pod. 1339 dodatek do stenogr. prot. Izby posłów XVII ses. 1902 str. 1.

sobie dokładną sprawę z wadliwości dotychczasowej ustawy i z wymogów nowego projektu. W motywach swych podaje następujące wadliwości ustawy z r. 1892¹⁾.

1. Uprzywilejowany jest właściciel domu, a nie pracująca ludność, z kąd pochodzi, że domy tego rodzaju muszą być wybudowane przez uprzywilejowane osoby (§ 1 lit. *a* do *c*), podczas gdy dla ustawodawcy każdy powinien być pożądanym, ktoby chciał i mógł dla uboższej ludności dostarczyć pomieszczeń tanich i zdrowych. Ztąd poszło także, że według § 6 ust. przekroczenie przepisów przez właścicieli domów jakoteż przejście domów nie w drodze spadku na osoby nieuprzywilejowane po myśli § 1 lit. *a* do *c*, powodowały zgaśnięcie ustawowego przywileju a z niem także przeznaczenia domu na cele robotnicze, co wśród okoliczności więcej mogło dotknąć najemcę niż właściciela domu, który mógł sobie życzyć zniesienia tego stosunku, (motyw. rząd. j. w. str. 13, 20, 21).

2. Praktyczny skutek ustawy był sparaliżowany ustanowieniem maksymalnych czynszów najmu (§ 5), wskutek czego za kapitały tym czynszom odpowiednie nie można było budować domów odpowiadających wymogom budowlanym i higienicznym.

3. Między robotnikiem a właścicielem domu musiał istnieć kontrakt najmu, wskutek czego w li-

¹⁾ Motywa rządowe 1046 dod. do stenogr. prot. Izby posłów XVII sesya 1901 str. 13 i następne.

cznych wypadkach bezpłatnego lub in partem salarii udzielonego pomieszkania nie przyznawano uwolnienia podatkowego, a zatem poszło, że uwolnienie odnosiło się tylko do podatku domowo-czynszowego i 5-procentowego, a już nie domowo-klasowego.

4. Niedostateczne także było postanowienie (§ 3), według którego podłoga pomieszkania nie mogła się znajdować niżej poziomu ulicy, aby zapewnić klasom robotniczym rzeczywiście zdrowe pomieszkania.

Nowa ustawa ma dać robotnikom pomieszkania zdrowe tak pod względem fizycznym jak moralnym, ze względu na suchość, przestronność, światło, powietrze, pomieszczenie osób różnej płci i stopnie wieku. Pomieszkania te, mają być tanie, a wreszcie powinny być jak najliczniejsze ze względów socjalno-politycznych. Ustawa ma w tym kierunku działać, aby zachęcić jak najwięcej kapitałów do zaangażowania się w tego rodzaju budowy.

Izba posłów poddała przedłożony projekt rządowy dokładnym badaniom w łonie swej komisji a ta przedłożyła go z poprawkami i sprawozdaniem pełnej izbie, która nową ustawę według tekstu ogłoszonego w dzienniku ustaw państwa nr. 144 z r. 1902 uchwaliła. Przepis wykonawczy z 7 stycznia 1903 ogłoszono w d. u. p. nr. 6.

Ustawa powyższa przyznaje 24 letnie uwolnienie od podatku domowo-klasowego, czynszo-

wego i 5-procentowego budynkom mieszkalnym, które na przestrzeniach dotychczas niezabudowanych lub na placach uzyskanych przez zupełne zburzenie starych domów aż do powierzchni (nowe budowy, przebudowy i dobudowy do nich) zbudowane będą w tym celu, aby robotnicy mogli mieć w nich zdrowe i tanie mieszkania, o ile mieszkania w odnośnych budynkach będą robotnikom rzeczywiście wynajęte lub odstąpione bezpłatnie, lub też jako część wynagrodzenia w kontrakcie służbowym liczebnie nieoznaczona, (§ 1 ust. 1). Takie samo dobrodziejstwa przysługiwać będzie także budynkom mieszkalnym (domom z pomieszczeniami dla rodzin)¹⁾, zbudowanym w sposób powyżej wskazany i w celu tamże określonym, przez osoby fizyczne lub prawne (związki powiatowe, gminy, towarzystwa humanitarne, fundacje, spółki, stowarzyszenia robotnicze, zakłady lub przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, które w powyższym celu są związane § 24), jeśli będą sprzedane robotnikom w ten sposób, że cena kupna albo połowa tejże będzie spłacona najmniej w 15 ratach rocznych i to bez względu na to, czy według zawartej umowy dotyczący budynek przechodzi natychmiast na własność robotników, czy też dopiero w chwili późniejszej, (§ 1, u. 2).

¹⁾ Domy te mają być urządzone najwięcej dla dwóch rodzin (§ 5, ust. 2), w razie wynajmowania mogą być wynajęte tylko robotnikom (§ 5, u. 5).

O ile budynki tego rodzaju podlegają ekwiwalentowi należności, to tenże na czas ich ustawowego przeznaczenia wynosić będzie razem z podatkiem tylko półtora od sta ich wartości (§ 1 u. 3, § 42 p. w.).

Następnie wszystkie podania, dokumenty i in-tabulacye ustawowego przeznaczenia budynku, jakie będą wygotowane z okazji stawiania domów dla robotników, są wolne od należności (§ 1 u. 4, §§ 43 i 44 p. w.).

W końcu przedsiębiorstwa podlegające obowiązki publicznego składania rachunków, których zadaniem w myśl statutów jest stawianie i wynajmowanie budynków tego rodzaju i którym kapitały w te budynki włożone nie przynoszą wyższych procentów, jak ustawą dozwolone, postawione są co do podatku zarobkowego od tej gałęzi zarobku na równi ze spółkami zarobkowemi i gospodarzemi, którym przysługują ulgi w myśl § 85 ustawy z dnia 25 października 1896 d. u. p. nr. 220 (§ 24, por. motywa rząd. j. w. str. 26 i 27).

Ustawa rozróżnia: *a*) domy mieszkalne dla rodzin, *b*) domy dla osób stanu wolnego, *c*) domy dla noclegu i przytułku (zajezdne), wreszcie *d*) domy służące do podniesienia dobrobytu robotników (§ 4). Pod tymi ostatnimi rozumie ustawa domy przeznaczone na wspólny użytek lokatorów, jak ogródki dla dzieci, czytelnie, domy kąpielowe, pralnie itd., należące do pewnego kompleksu do-

mów robotniczych. Wszystkie te budynki muszą odpowiadać pod względem położenia, budowy, rozkładu i pojemności pewnym warunkom ogólnym i szczególnym, a domy pod c) mają być nadto zbudowane przez związki powiatowe, gminy, towarzystwa humanitarne, fundacje, spółki, stowarzyszenia robotnicze i zakłady lub przedsiębiorstwa podlegające obowiązkowi publicznego składania rachunków, o których wyżej była mowa (§§ 7, 8, 24, por. mot. j. w. str. 17.¹⁾)

Osoby, dla których domy wymienione są przeznaczone, określa ustawa nazwą »robotników«; z reguły mają to być robotnicy »czynni«. Ustawa jednak nie podaje dokładnej definicji »robotnika«, zaś co do warunku, że mają to być robotnicy »czynni« dopuszcza licznych wyjątków (por. mot. rząd. j. w. str. 16 i »Bericht des Steuerausschusses« 1339 der Beil. zu den sten. Prot. des Abgeordnetenhauses XVII Session 1902, str. 2).

Za robotników w pojęciu ustawy należy uważać te osoby, które w przedsiębiorstwach rolniczych i przemysłowych, tudzież w innych przedsiębiorstwach z celem zarobkowania, albo w zakładach publicznych i prywatnych są zatrudnione

¹⁾ Na wypadek przeniesienia prawa własności na osoby inne, decyzja co do kwestyi, czy i pod jakimi warunkami dobrodziejstwa ustawy mają pozostać w mocy, zastrzeżona jest min. sk. i spraw wewn. (§ 7 u. 2).

za stałą lub zmienną płacą, a których czysty dochód roczny podległy podatkowi osobisto-dochodowemu w myśl ustawy z 25 października 1896 dz. u. p. nr. 220, nie przekracza kwot następujących:

- a) 1200 koron, gdy chodzi o osoby samotnie żyjące,
- b) 1800 koron, gdy chodzi o rodziny, składające się z dwóch do czterech głów,
- c) 2400 koron, gdy chodzi o rodziny, składające się z pięciu lub więcej głów.

We Wiedniu granicę powyższych dochodów stanowią kwoty o czwartą część wyższe, a w miejscowościach liczących więcej niż 50.000 mieszkańców, tudzież w przedmieściach takich miejscowości, jakoteż w miejscowościach przemysłowych, stykających się bezpośrednio ze sobą i liczących ogółem więcej jak 50.000 mieszkańców, kwoty o jedną ósmą część wyższe.

Terminatorów stawia się bez względu na pobieraną przez nich płacę na równi z robotnikami.

Charakter »robotnika« jako takiego nie doznaje naruszenia wskutek przemijającej przerwy w regularnem zatrudnieniu. Jeżeli głowa domu popadnie w stałą nieudolność do oddawania się swemu zawodowi, lub jeżeli stanowisko głowy domu przejdzie na inną osobę, wreszcie, gdy we wysokości ogólnego dochodu lub w liczbie członków rodziny zajdzie zmiana, władza może dotych-

czasowym lokatorom, względnie ich rodzinom, pozwolić pozostać nadal w odnośnym pomieszkaniu. Jeśli właścicielami budynków są sami przedsiębiorcy, to nie są obowiązani stosować się względem robotników w ich własnym przedsiębiorstwie zatrudnionych, do ustanowionego najwyższego wymiaru dochodu ogólnego (§ 2). Zresztą wolno:

1. czwartą część wszystkich ubikacji mieszkalnych w odnośnym domu lub w kompleksie domów robotniczych, pod jednym zarządem zostających, odnająć lub bezpłatnie odstąpić robotnikom nieczynnym, i to takim, którzy stali się niezdolnymi do pracy, lub innym osobom, pobierającym stałą płacę lub zaopatrzenie, o ile ich dochód roczny nie przekracza kwot wyżej ustanowionych;

2. wolno poszczególne ubikacje odnośnego domu odstąpić lokatorom do wspólnego użytku, np. pralnie, jadalnie, czytelnie, pokoje biblioteczne i t. p.;

3. poszczególne mieszkania lub ubikacje mieszkalne odstąpić organom, którym poruczono zaopatrzenie lub dogłębienie budynku;

4. odnająć poszczególne części budynku osobom trudniącym się takim przemysłem, którego wykonywanie w tym budynku władza polityczna uzna za potrzebne dla zaopatrywania lokatorów w żywność i to bez względu na to, czy chodzi o samych przemysłowców, czy o dzierżawców

lub zastępców w wykonywaniu odnośnego przemysłu (§ 3.¹).

Wymogi sanitarne budynków w mowie będących są w streszczeniu następujące:

Place budowlane mają być suche i leżeć w zdrowej okolicy, budynki należy stawiać ile możliwości wolno, albo przynajmniej, gdzie to niemożliwe, obok siebie (§ 2 p. w.) Odstępy domów od siebie powinny wynosić zwyczajnie najmniej 4—6 metrów. To samo dotyczy odległości granic gruntów. Fronty domów nie mają być dłuższe nad 50 metrów (§ 3 p. w.). Podstawa piwnicy w domu mieszkalnym musi przenosić najwyższy poziom wody o 0.2 metra, a parterowa podłoga takiego domu bez piwnicy musi leżeć co najmniej 1.6 m. ponad poziom wody. Parterowa podłoga każdego domu mieszkalnego dla robotników musi leżeć co najmniej o 0.6 metra wyżej, aniżeli poziom gościńca. Użycie niżej położonych ubikacyi na mieszkanie jest niedopuszczalne. Fundamenty i piwnice tak należy murować, by wilgoć gruntu wyżej nie mogła podchodzić. W ubikacyach, pod któremi piwnic nie ma, należy zabezpieczyć par-

¹) Wyszynk i drobna sprzedaż gorących napojów wysokowych są wzbronione bezwarunkowo (§ 3 ust. 2). Podnajmowanie kątem i przyjmowanie na nocleg jest w domach mieszkalnych dla rodzin wzbronione (§ 5 ust. 4). W większych budynkach dla rodzin można ubikacje zupełnie odosobnione wynajmować osobom żyjącym samotnie (§ 5 ust. 6).

terowe podłogi przed wilgocią na całej przestrzeni warstwą izolacyjną (§ 4 p. w.).

Wysokość mieszkań w świetle musi wynosić w parterze budynków trzypiętrowych lub wyższych 2·7 do 3 m. (§ 7 p. w.).

W parterowych lub jednopiętrowych domach wolno także urządzać mieszkania na strychu, które co najmniej nad połową powierzchni podłogi muszą mieć wolną wysokość 2·7 m., na najniższych zaś miejscach 1·6 m. Pomieszkania te muszą być murowane, niezapalną powalą pokryte, w okna zaopatrzone i wprost ze schodów zapomocą korytarza dostępne (§ 17 p. w.).

Domy mieszkalne dla rodzin mogą być przeznaczone dla jednej lub kilku i kilkunastu rodzin; w ostatnim wypadku należy przez odpowiednie urządzenia uczynić zadość wymogom bezpieczeństwa osobistego i zdrowotności i ograniczyć jak najbardziej konieczność wzajemnego stykania się pojedynczych rodzin.¹⁾

Co do powierzchni podłogi ubikacji mieszkalnych postanawia ustawa, że powinna ona wynosić a) 16—25 metr. □, jeśli pomieszkание składa się tylko z jednej ubikacji, b) 20—35 metr. □, jeśli po-

¹⁾ Nie są wykluczone od przywilejów także domy na sposób koszarowy urządzone, o ile odpowiadają zasadom powyższym, motyw. rząd. j. w. str. 17. Przeciwnie w teorii uważane są takie domy jako nieodpowiadające celowi. Gustaw Schönberg »Volkswirtschaftslehre« II, t. 2. Tübingen 1898, str. 47.

mieszkanie składa się z dwóch ubikacji, c) 30—80 met. □, jeżeli pomieszkanie składa się z trzech lub więcej ubikacji (§ 5).

W jednym pomieszkaniu dla rodziny może mieszkać tylko tyle osób, żeby w każdej sypialni przypadła co najmniej cztery metry kwadr. podłogi na osobę, przyczem dzieci w wieku poniżej roku w rachubę nie wchodzi (§ 14 p. w.).

Domy dla osób stanu wolnego służyć mają na pomieszczenie osób tej samej płci w odosobnionych ubikacjach. W jednej ubikacji powinny się mieścić najwięcej trzy osoby. Podłoga ubikacji przeznaczonej dla jednej osoby ma wynosić najmniej 8 metr. kwadr., dla dwóch osób najmniej 12 m. kw., dla trzech osób 20 m. kw. (§ 6).

W domach noclegowych i przytułku (zajezdnych) umieszcza się osoby wolno (samotnie) żyjące, według płci, we wspólnych sypialniach, zaopatrzonych w potrzebną ilość odpowiednich miejsc do spania. Na każdą osobę ma przypadać przynajmniej 4 m. kw. podłogi (§ 27 p. w.).

Przepis wykonawczy zawiera jeszcze dalsze szczegółowe postanowienia dla utrzymania w wymienionych pomieszkaniach zdrowotności, bezpieczeństwa, porządku, spokoju i stosunków etycznych.¹⁾ Odnośne postanowienia mają zawierać w sobie także regulaminy domowe (§ 34 p. w.).

¹⁾ §§ 5, 6, 8 do 13, 15, 16, 19 do 33 p. w. Mot. rząd. j. w. str. 16 mówią: *In den folgenden Paragr. (§§ 4 bis 10)*

Ogólny roczny dochód z czynszu rzeczywistego lub paryfikowanego, który budynek niesie, nie może przewyższać tej sumy, jakiej według sprawdzonych i przedłożonych władzy dokumentów potrzeba, aby kapitał użyty na nabycie gruntu pod budowę i na koszt budowy oprocentował się w takiej wysokości, jaką minister spraw wewn. i minister skarbu ustanowią dla poszczególnych krajów i części krajów w drodze rozporządzenia; przytem za podstawę obliczenia należy brać sześćdziesięcioletnie istnienie budynku i potrącić od dochodu raty amortyzacyjne, wszelkie podatki rzeczowe, dodatki do podatków i podatki autonomiczne, ekwiwalent należytości, wreszcie koszt utrzymania i zarządu, sumę ryczałtową za mieszkania próżne i czynsze nie dające się ściągnąć (najwyżej 1·80/0 kosztów budowy bez kosztów nabycia gruntu). Wartość gruntu może być spr-

werden besondere Bestimmungen erlassen, welche jedoch nur zum Theile imperativer Natur sind, während ein anderer Theil derselben gemäss dem Grundsätze, dass das Bessere leicht zum Feinde des Guten werden kann, sich darauf beschränkt, die auf die Erreichung eines möglichst vollkommenen Zieles gerichtete Absicht des Gesetzgebers zum Ausdrucke zu bringen, ohne jedoch durch besondere Verhältnisse bedingte Abweichungen auszuschliessen, por. także str. 18 co do uzasadnienia § 9 ust. Minister spraw wewn. w porozumieniu z ministrem skarbu może uwolnić posiadacza domu względnie założyciela od poszczególnych warunków w §§ 5—8 ustanowionych. § 10 ust.

wdzaną co lat 10 ze względu na zmiany co do renty gruntowej. Przy ustanawianiu wysokości oprocentowania stosować się należy do hipotecznej stopy odsetkowej, jaka w odnośnych krajach przyjęta jest w danej chwili w kasach oszczędności i innych większych zakładach kredytowych a to w ten sposób, żeby oprocentowanie kapitału w domy robotnicze włożonego było 0·20 do 0·50% wyższe (§ 11.¹⁾).

Co się tyczy domów z pomieszkaniem dla robotników, które osoby prawne lub fizyczne (§ 7) wybudowawszy dla robotników, sprzedają im, to całkowita cena kupna tychże nie może przekraczać kosztów nabycia gruntu, na roboty budowlane, tudzież na inne konieczne potrzeby przez założyciela poniesione. Przy obliczaniu spłat rocznych, spłata procentowa od kwoty spłacić się

¹⁾ Postanowienia §§ 11 i 12 ustawy są najważniejsze i mają najtrudniejszy problem do rozwiązania, ponieważ mają za zadanie pogodzić interesa najemców i wynajmujących, skłonić kapitały prywatne do zaangażowania się w budowę domów robotniczych i stworzyć tym sposobem dostateczną liczbę domów ze zdrowymi i tanimi pomieszkaniem dla robotników. Przyjęto tylko 60-letnie istnienie domu, a zatem krótsze o 20 do 40 lat niż zwykle, ale nie może to wpłynąć zbyt na podwyższenie czynszu najmu, natomiast prędzej zachęci kapitalistów do lokowania kapitałów w budowlach omawianych, motyw. rząd. j. w. str. 18 do 20. Instytucjom publicznym, których celem przez statuty wytkniętym jest podnoszenie powszechnego dobrobytu, może być dozwolone wyższe oprocentowanie (§ 11 ust. 3).

mającej nie może być wyższa niż stopa procentowa hipoteczna, przyjęta w kasach oszczędności i innych większych zakładach kredytowych. Roczna rata amortyzacyjna powinna wynosić najmniej 10/0 od ceny kupna, którą nabywcy zobowiązali się spłacić w ratach rocznych (§ 11 II. u. 1).

W granicach ogólnej sumy przychodu z czynszu za pewien budynek obliczonej według postanowień ustawy, może właściciel domu czynsz za poszczególne mieszkania stosownie do ich położenia i jakości ustanawiać według własnego uznania¹⁾. Jednak ma on obowiązek umieścić u wejścia domu na miejscu dla każdego dostrzegalnem, taryfę czynszu wszystkich pomieszczeń, tudzież przepisy dla lokatorów, w których mają być uwidocznione także należitości poboczne, ewentualnie płacić się mające. W taryfie czynszowej ma być oznaczona także wartość czynszowa (czynsz paryfikowany) tych pomieszczeń, które odnośnym lokatorom odstąpiono bezpłatnie lub jako część wynagrodzenia pieniężnie nieoznaczona (§ 12 I u. § 34 p. w.²⁾.

Najemcy lub nabywcy nie można zobowiązy-

¹⁾ Według zdania Schönberga j. w. str. 47, czynsz za pomieszczenie nie powinien przekraczać 1/5 części dochodu robotnika.

²⁾ Taryfa czynszowa i przepisy dla lokatorów podlegają zatwierdzeniu władzy podatkowej I instancyi, te drugie także zatwierdzeniu właściwej władzy polit. I instancyi (§ 12 I).

wać do żadnych świadczeń, które nie stoją w ścisłym związku z użyciem odstąpionego mu przedmiotu (§ 11. III).

Termin wypowiedzenia pomieszczeń dla rodzin wynosić musi najmniej dni 8 i ma być uwidocznionym w przepisach dla lokatorów (§ 12 I 4).

W razie sprzedaży domów z mieszkaniami dla robotników kontrakt kupna sprzedaży nie tylko ma odpowiadać ogólnym przepisom ustawowym, lecz nadto ściśle określonym warunkom a to ze względu na przeznaczenie odnośnych domów oraz prawa i obowiązki właścicieli tudzież lokatorów, (§ 12 II. i III.)¹⁾.

Następstwem uwolnienia podatkowego jest przeznaczenie odnośnego budynku na pomieszczenia dla robotników i na cele dobrobytu na okres pięćdziesięcioletni. Nie mniej też wkłada ono na założyciela odnośnego domu tudzież w granicach powyższego okresu na każdego późniejszego wła-

¹⁾ Koncept kontraktu ma być przedłożony polt. władzy I Instancji do zatwierdzenia. Kontrakt ma zawierać postanowienia o czasie oddania budynku w posiadanie kupującego, kiedy ma nastąpić hipoteczne przeniesienie własności (najpóźniej może nastąpić w trzech latach po zawarciu kontraktu); jeżeli nastąpi odłożenie przeniesienia prawa własności, stworzony zostaje między sprzedającym a kupującym stosunek najmu lub dzierżawy, który należy uregulować a nabywcy przyznać należy prawo zabronienia sprzedaży i obciążenia odnośnego budynku; zastrzedz prawo pierwokupna dla sprzedającego i t. d. § 12 II. ust. § 39 u. 2. p. w.

ściciela obowiązek utrzymywania domu w stanie celowi ustawy odpowiadającym i przestrzegania przepisów odnośnych.

Szczególne przeznaczenie budynku należy zapisać w księgach gruntowych jako ciężar rzeczowy na rzecz państwa i oznaczyć dzień kalendarzowy, w którym okres tego przeznaczenia upływa. Wpis ten powinien mieć z reguły pierwszeństwo hipoteczne (§ 14)¹⁾.

¹⁾ Podstawę do wpisu hipotecznego stanowi orzeczenie władzy, którem się przyznaje ulgi podatkowe. Orzeczenie to ma zawierać liczbę wyk. hip., a jeżeli jest w nim więcej ciał hipot., liczbę odnośnego ciała hipot., dalej postanowienie, że z przyznaniem ulg łączy się po myśli § 14 ust. przeznaczenie budynku na mieszkania dla robotników na przeciąg lat 50 i to do pewnego kalendarzowego oznaczonego terminu końcowego, i przeznaczenie to, ma być wpisane jako ciężar rzeczowy na rzecz państwa. Równocześnie należy oznajmić, jakiego miejsca w porządku stanu bliźniego wymaga się dla tego ciężaru rzeczowego i oznaczyć te pretensje, dla których zrzeczenie się prawa pierwszeństwa, ma właściciel budynku w pewnym określonym terminie przedłożyć, w oryginale i wolnym od stempla odpisie. Po prawomocności uchwały, prokuratora skarbu na wezwanie kraj. władzy skarbowej wnosi do sądu hipotecznego podanie ułożone i adstruowane według wymogów ust. hipot. §§ 37, 38, prz. wyk. — Dopóki nie minie okres szczególnego przeznaczenia pewnego budynku, wszelkie zmiany w budowie tegoż, które odnosząby się do warunków potrzebnych do uzyskania dobrodziejstw ustawy, podlegają pozwoleniu kraj. władz skarbowych i politycznych. Te same władze mają prawo pozwolić na prośbę właścicieli domu na całkowite lub częściowe uchylenie szczególnego przeznaczenia bezwarunkowo lub za całkowitym lub czę-

Jeżeli budynek używający czasowej swobody podatkowej i mający szczególne przeznaczenie, użytkowany jest całkowicie lub częściowo do celów nie odpowiadających ustawowemu przeznaczeniu, to polityczna władza w porozumieniu z władzą skarbową winna upomnieć właściciela, żeby dokonywał swego zobowiązania, a w razie potrzeby użyć nawet środków przymusowych. Władza podatkowa może za pierwszym razem ukarać właściciela, u którego zachodzi zły zamiar, grzywną wynoszącą połowę umówionego czynszu najmu, jaki za czas bezprawnego użycia przypada od części budowy, których użyto wbrew ich przeznaczeniu, względnie połowę wartości czynszowej, a w razie powtórzenia nawet podwójną grzywną w ten sposób obliczoną. Nadto ma być zapłacony dodatkowy podatek wraz z dodatkami. (§ 15). Jeżeli za dom, któremu przyznano dobrodziejstwa z tej ustawy, pobiera się czynsz przekraczający dozwolony wymiar, lub cenę kupna wyższą niż dozwoloną, to w takim razie wynajmujący zwrócić ma nadwyżkę czynszownikowi względnie sprzedawca nabywcy. Decyzja należy do władzy polit. w porozumieniu z władzą podatkową. Nadto w wypadkach takich winna władza podatkowa w poro-

ciowym zwrotem kwoty odpowiadającej wartości doznanych ulg w podatkach i należyciach, a udzielenie takiego pozwolenia pociąga za sobą utratę ulg ustawowych. (§ 14, u. 2 i 4, 40 i 41 p. w. por. mot. rząd. j. w. str. 21).

zumieniu z władzą polityczną pierwszej instancji skazać wynajmującego lub sprzedawcę na karę pieniężną, która za pierwszym razem ma wynosić podwójną kwotę czynszu dozwolony wymiar przekraczającego, względnie takiejże ceny kupna, w razie powtórzenia może być jednak podwyższoną do sześciokrotnej kwoty (§ 16). Za przekroczenia inne może władza polityczna pierwszej instancji jako władza nadzorcza domów robotniczych ukarać właściciela względnie puszczałającego w najem grzywnami aż do 200 koron (§§ 17 i 18), także podatek dodatkowy w danym wypadku ma być wymierzonym, co mianowicie zachodzi, gdy odnośne budynki względnie pomieszczenia odstąpione są osobom nieuprzywilejowanym w ustawie, jednak traktowanie w miarę okoliczności powinno być względne (§ 18, motywy rządowe j. w. str. 24)¹⁾.

Rekursy mają być wnoszone do tej władzy, która je wydała a tok instancji kończy się zwykle w instancji trzeciej, wyjąwszy gdy chodzi

¹⁾ Ustawa rozróżnia przekroczenia, przy których zachodzi zły zamiar (§§ 15 i 16) i takie, przy których zachodzi tylko niedbalstwo (§§ 17 i 18). Rozróżnienie poszło stąd, że granice ustawowego przeznaczenia są zbyt subtelnie oznaczone, szczególnie z uwagi na niedość ściśle określone pojęcie »robotnika«. Rozróżnienie to nie było natomiast potrzebne przy przekroczeniu wysokości czynszu najmu i ceny kupna, § 12 ust. mot. rząd. j. w. str. 22. Podstępne ukrócenie należności będzie karane według ust. należyty. § 85. ces. pat. z 9 lutego 1850 d. p. p. 50.

o wyroki wydane przez władzę nadzorczą t. j. o grzywny (§ 18).

Termin do wnoszenia rekursów wynosi 30 dni od dnia następującego po doręczeniu uchwały; gdy władze skarbowe wydają orzeczenie, ma zastosowanie ustawa z 19 marca 1876 d. u. p. nr. 28 (§§ 19, 20)¹⁾.

Prośby o przyznanie ulg podatkowych wnosić należy do władzy podatkowej pierwszej instancji (administracji podatkowej, starostwa), w której okręgu odnośna budowla leży, w 45 dniach po ukończeniu budowy, względnie przybudowy, i to osobno dla każdej wykończonej budowy. W podaniach wymienić należy liczbę wykazu hipotecznego, a jeśli znajduje się w nim więcej ciał hipotecznych, także liczbę odnośnego ciała hipotecznego. Do podań należy dołączyć: *a*) Poświadczenie co do czasu wykończenia budowli, wystawione przez organ upoważniony w myśl obowiązujących przepisów do udzielenia konsensu budowlanego (władzę policyjno-budown. i zwierzchność gminną), *b*) konsens na budowę, *c*) konsens na zamieszkanie i użytkowanie, *d*) egzemplarz planu budowy zatwierdzonego przez urząd budowniczy i opis całego urządzenia, o ile jest potrzebny do

¹⁾ Wykonanie zarządzeń i wyroków ma się odbywać za pomocą egzekucyi politycznej: Kary pieniężne przypadają funduszowi ubogich tej gminy, w której znajduje się budynek. § 19. u. 3 i 4.

oceny, czy zastosowano się do przepisów zawartych w ustawie i rozporządzeniu wykonawczem; *e*) obliczenie rocznego dochodu z wszystkich czynszów z dołączeniem rachunków kosztów nabycia gruntów i budowy; *f*) projekty taryfy czynszowej i regulaminu domowego; *g*) w wypadkach § 1. u. 2. ust., zatwierdzony projekt kontraktu w oryginale lub wierzytelnym odpisie (§ 35 p. wyk.). W razie potrzeby, podania będą uzupełniane i zarządzane oględziny na miejscu, które przeprowadza władza polityczna pierwszej instancji. O wyciąg hipoteczny potrzebny do urzędowego załatwienia podań, postarać się ma z urzędu władza podatkowa I instancji (§ 36 p. wyk.).

Zresztą do budowli w mowie będących ma zastosowanie ustawa z dnia 25 marca 1880 d. u. p. nr. 39. (§ 21. u. 1.)¹⁾

Również mają tu zastosowanie przepisy o postępowaniu w razie zatajenia czynszów.²⁾

Ustawa powyższa obowiązuje od 20 lipca

¹⁾ Kto dom dla robotników buduje, temu wolno jeszcze przed rozpoczęciem budowy za przedłożeniem dokumentów wymienionych pod *b*) i *d*) żądać za pośrednictwem politycznej władzy I instancji od kraj. wł. polit. oświadczenia w tym kierunku, czy i z jakimi zastrzeżeniami i warunkami przedstawiona w dokumentach budowa, w razie zgodnego z planem wykonania, odpowiadać będzie przepisom ustawy ze względów budowlanych, sanitarnych i obyczajowo-politycznych (§ 35 u. 4. p. w.).

²⁾ Postępowanie przy podaniach dotyczących uwolnienia od ekwiwalentu należnościowego normuje p. w. § 42.

1902 r. i ma zastosowanie do budynków, których budowa będzie ukończona w przeciągu lat 20 licząc od tego czasu i to bez względu na to, czy budowę rozpoczęto już przed tym dniem, czy dopiero po nim. Ministrowie skarbu i spraw wewn. mogą jednak pozwolić na zastosowanie tej ustawy także do budynków zbudowanych po wejściu w życie ustawy z 9 lutego 1892 d. u. p. nr. 37 (§ 22). Swoboda podatkowa przez czas ustawą dozwolony będzie przyznana tylko budynkom w tych krajach, w których ustawodawstwo krajowe przyzna im uwolnienie od wszystkich dodatków krajowych i powiatowych, tudzież co najmniej 52-procentowe obniżenie dodatków gminnych od podatków rządowych na czas trwania uwolnienia od podatków rządowych, a to z uwagi na często bardzo wysokie dodatki autonomiczne (§ 23 ust. motyw. rządowe j. w. str. 26).

Ustawa krajowa galicyjska odnosząca się do tego przedmiotu została sankcyonowana w marcu 1903 r.

Dział o przekroczeniach przepisów odnoszących się do podatków domowych.

XXXIII.

Przekroczenia przepisów o podatku domowo-czynszowym i 5-procentowym.

Przepisy o podatkach domowych karzą pewne czynności i opuszczenia, które mogłyby spowodować bądźto obejście lub ukrócenie podatku domowo-czynszowego względnie pięcioprocentowego, bądź wstrzymać lub narazić na niebezpieczeństwo prawidłowy zarząd podatków domowych. Te czynności lub opuszczenia zagrożone są karami pieniężnymi. Tu należą następujące wypadki:

1. nieprzedłożenie w terminie przepisany m fasyi czynszowej przez obowiązane do tego osoby, na co nałożona jest grzywna 20 kor., a nadto ewentualnie zwrot kosztów za sporządzenie z urzędu nieprzedłożonych fasyi. Także w razie wadliwego sporządzenia fasyi może ona być zwróconą faten-

towi do przerobienia względnie sprostowania i ponownego przedłożenia w pewnym oznaczonym (8-dniowym) terminie, a to tem pewniej ile, że w razie przeciwnym byłaby fasya sporządzona z urzędu na koszt podatkującego;

2. potwierdzenie nieprawdziwych zeznań czynszowych przez lokatorów w fasyach czynszowych (przez podpisanie imienia i nazwiska). (Partye takie podlegają stosownej grzywnie);

3. nieprawne uzyskanie odpisania podatku domowo-czynszowego lub 5-procentowego z tytułu nieściągalności czynszu najmu (kara czynszowa i podatkowa);

4. przekroczenia przepisów ustawy z 8 lipca 1902 r. d. u. p. nr. 144 o domach robotniczych (rozdział XXXII);

5. zatajenie czynszowe po myśli § 11 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820.

Kary pieniężne nie mogą być zmienione na kary aresztu.

XXXIV.

Istota zatajenia czynszowego, zadawnienie karygodności tegoż, kara czynszowa i podatkowa.

Istotę zatajenia czynszowego rozważa się ze strony przedmiotowej i podmiotowej (orz. tryb. z 17 kwietnia 1894 l. 1527 B. 7840).

Przedmiotową istotą zatajenia czynszowego zachodzi, jeśli w wypadkach, w których miałyby nastąpić opodatkowanie według przychodu czynszowego,

a) umówiony lub faktycznie pobierany czynsz najmu względnie świadczenia poboczne część tegoż stanowiące zostały zatajone lub w mniejszej kwocie zeznane;¹⁾

b) jeżeli podległy podatkowi domowo-czynszowemu dom lub pojedyncze części składowe tegoż zostały zatajone;

c) jeżeli zaniedbano donieść o ponownem wynajęciu względnie ponownem użytkowaniu pomieszkania próżnostojącego i zaniedbania tego później dobrowolnie nie naprawiono.²⁾

Zatajenie czynszowe zachodzi także wtedy,

¹⁾ Jeżeli lokator przez wynajęcie pomieszkania komu innemu osiągnął większe czynsze, niż właściciel fasyonował, nie zachodzi wypadek zatajenia czynszowego (orzecz. tryb. admin. z 1 czerwca 1886 B. 3087); przeciwnie orz. tryb. adm. z 11 listopada 1890 l. 3511 B. 5542. Jeżeli właściciel domu nie zeznaje czynszów pobieranych przez podnajemców za pewne części składowe pomieszkania, zachodzi przedmiotowe zatajenie czynszu, Nusko str. 80 i 84. Zatajenie czynszowe zachodzi w razieiefasyonowania czynszu za użytkowanie dorobłonej stałej sciany w pomieszkaniu, orz. tryb. admin. z 17 maja 1900 r. l. 3606 B. 14199.

²⁾ Karygodne usiłowanie zatajenia czynszowego, orz. tryb. admin. z 10 marca 1885 B. 2446, z 16 marca 1886 B. 2967 Jolles str. 15.

gdy już po wniesieniu fasyi czynszowej w tym roku, w którym fasyę wniesiono, nastąpiło podwyższenie czynszów, które wpłynęłoby na wyższy wymiar podatku w roku podatkowym względnie dwuleciu podatkowem, a podwyższenia tego dodatkowo dobrowolnie nie zeznano.

Natomiast nie ma zatajenia czynszowego w tych wypadkach, w których przewidziane jest zgodne załatwienie sprawy z kontrybuentem z urzędu w razie wątpliwości zachodzących po stronie władzy podatkowej co do stosowności fasyi, r. XIV, XV.

Zachodzi to mianowicie przy stosunkowo niskiem fasyonowaniu wartości czynszowej własnego pomieszkania, pomieszkania odstąpionego bezpłatnie osobom trzecim, lub pomieszkań próżnostojących; następnie w razie wątpliwości zachodzących co do należytego rozdziału czynszu w całości rzetelnie podanego na przedmioty niepodległe podatkowi czynszowemu, np. przy pomieszkaniach wynajętych z ogrodami, urządzeniami domowemi, z prawami przemysłowemi itp.

W takich i tym podobnych wypadkach, jeśli wątpliwości władzy podatkowej co do stosowności zeznanego czynszu nie dadzą się usunąć w porozumieniu z właścicielem domu przez odpowiednie podwyższenie czynszu, następuje sprostowanie z urzędu zapomocą dochodzenia na miejscu przez porównanie z czynszami najmu podobnych lokal-

ności (paryfikacją). Takie wypadki nie dają substratu do dochodzenia zatajeń czynszowych.¹⁾

Przedmiotowe zatajenie czynszowe jest tylko wtedy karygodne, gdy jest ono równocześnie podmiotowe, t. j. gdy do przedmiotowej istoty czynu przyłącza się podmiotowa, czyli jeśli fałszywe zeznanie lub zupełne zatajenie było umyślne (§§ 11 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820 r., § 45 instr. z 26 czerwca 1820, zb. ust. i rozp. polit. t. 47, dod. 6, orz. tryb. admin. z 26 października 1878 l. 1872 B. 346, 16 stycznia 1883 l. 73 B. 1625). Zamiar musi być skierowanym do tego, aby podległy podatkowi przychód czynszowy całkowicie lub częściowo od opodatkowania usunąć, przyczem jestto ze stanowiska prawa obojętne, czy zamiar ten istniał u właściciela domu, względnie stałego użytkowcy, czy też u osoby, która za niego fasyę wniosła (pełnomocnik, upoważniony do wnoszenia fasyi administrator domu itd.²⁾.

¹⁾ Orz. tryb. admin. z 31 maja 1901 l. 4312 B. 356/F. Można wymierzyć tylko dodatkowy podatek po myśli § 3 ust. z 18 marca 1878 d. u. p. nr. 31 w okresie dwóch lat, licząc od upływu roku administracyjnego, w którym pierwotnie wymierzona należytość stała się płatną.

²⁾ Jeżeli właściciel domu oclagał się od złożenia fasyi, a nieupoważniona osoba (syn) wniosła fasyę fałszywą, istnieje zatajenie czynszu, orz. tryb. admin. z 30 listopada 1898 l. 372 B. 12211; podobnie jeśli oddano załatwienie spraw podatkowych komu innemu, a ten fasyi nie wniosł, orz. tryb. adm. z 17 października 1900 l. 7073 B. 14647. W tym względzie istnieją za-

Kara ma trafić bezpośrednio samego właściciela lub dożywotniego użytkowcę, nie zaś jego zastępcę. Współwłaściciele odpowiadają solidarnie (§ 28 pouc. dla właścicieli domów z 26 czerwca 1820 — orz. tryb. adm. z 17 października 1900 l. 7073 B. 14647).

Udowodnione pomyłki przy sporządzaniu fasyi czynszowych nie uzasadniają zatajenia czynszowego; natomiast nieznanomość istniejących przepisów nie usprawiedliwia (dk. k. nad. z 22 listop. 1822 l. 2924, orz. tryb. admin. z 17 paźdz. 1900 l. 7073 B. 14647, por. Myrbach jw. str. 62 i 63.

patrywania, że według ogólnych zasad prawnych nie powinno się zarzucać zatajenia czynszu małoletnim i osobom pod kuratelą zostającym z powodu fałszywych zeznań podawanych przez opiekunów i kuratorów, oraz osobom prawnym i korporacyom, za które zeznają prawni zastępcy, np. prokuratorowie kapituł kościelnych, krydataryuszom, wreszcie pełnomocnikom i prawnym zastępcom właścicieli lub trwałych użytkowców, o ile nie mają z zatajenia bezpośredniej korzyści, nie będąc np. użytkowcami obowiązanyimi do opłacania podatków. Przeciwnie orz. tr. adm. z 8 czerwca 1886 l. 1613 B. 3097 co do opiekunów i kuratorów, Nusko str. 80. Por. dr. Franz Fr. v. Myrbach: *Die Übertretung der Zinsverheimlichung nach österr. Gesetzgebung*, 2 Aufl. Graz 1891, str. 72 i 73. Myrbach na str. 67 j. w. powiada: *Allerdings geht aus mehreren Erkenntnissen die Neigung des V. G. H. hervor, das Vorhandensein des Dolus sehr leicht anzunehmen, ja selbst aus der Thatsache einer Minderfatirung auf die Vorsätzlichkeit zu schliessen* i powołuje na potwierdzenie tego przykładowo orz. tryb. adm. z 12 listopada 1887 l. 2941 B. 3755, 10 marca 1885 l. 615 B. 2446.

Karygodność zatajenia czynszowego jest ograniczona terminem zadawnienia pięcioletnim (najw. post. z 28 kwietnia 1832, dk. k. nadw. z 9 maja 1832 l. 1454, zb. ustaw i rozp. prow. gal. nr. 99 G. 92); nie ma to jednak zastosowania do dodatkowych podatków od zatajonego czynszu. W tym względzie decyduje ustawa z 18 marca 1878 r. d. u. p. nr. 31, okóln. kraj. dyr. sk. z 7 grudnia 1885 l. 64898 dod. do dz. rozp. nr. 40 (por. §§ 1—4 i 8 pow. ustawy¹⁾).

¹⁾ Ograniczenie ścigania zawiera także rozporządzenie ces. z 26 grudnia 1897 d. u. p. nr. 307. Ustawa ta zawiera ograniczenia także co do dodatkowego wymiaru podatku domowo-czynszowego. Opiewa zaś następująco: § 1. Szczegóły podane w deklaracjach i zeznaniach, które stosownie do ustawy z dnia 25 października 1896 d. u. p. nr. 220 o podatkach osobistych bezpośrednich mają być składane co do intryaty czynszowej z budynków, lub okoliczności, które przy oszacowaniach i dochodzeniach, według rzezzonej ustawy podejmowanych, wyjdą na jaw pod względem istotnej wysokości tej intryaty czynszowej, nie mogą stanowić podstawy do ścigania karnego z powodu zatajenia w sprawach podatkowych popełnionego przed dnem 1 stycznia 1898. Także nie może z tych powodów nastąpić dodatkowe przypisanie podatku domowo-czynszowego lub pięćprocentowego podatku od czystej intryaty z domów czasowo uwolnionych od podatku czynszowego, a względnie dokonany już wymiar oznaczonych podatków nie może być co do lat aż do 1897 włącznie zmienionym. § 2. Jeżeli z powodu zatajenia czynszu popełnionego przed dniem 1 stycznia 1898 uczyniono już doniesienie, lub śledztwo zostało wytoczone przed podaniem lub po podaniu pierwszego zeznania ustawą z dnia 25 października 1896 r. dz. u. p. nr. 220 przepisanego, lub pierwszej tą

Ten okres pięcioletni liczy się wstecz od terminu pierwszego wezwania obwinionego do urzędowego przesłuchania. Według rozporz. min. sk. z 22 listopada 1873 r. l. 26026 decyduje tu dzień doręczenia pierwszego wezwania (Freib. str. 273). Gdyby przy dochodzeniu pewnego wypadku zatajenia czynszowego odkryto jeszcze drugi różny od poprzedniego wypadek zatajenia czynszowego, to co do tego drugiego wypadku liczy się okres zadawnienia osobno w sposób powyżej wskazany (rozp. min. sk. z 1 czerwca 1854 r. l. 43443, dz. rozp. nr. 44 ex 1854¹).

ustawą przepisanej deklaracji, w takim razie, niezawisłe od śledztwa, które w takich wypadkach celem wymiaru podatku dodatkowego ma być przeprowadzonym, ściganie karne ma być zaniechanem, o ile ta pierwsza deklaracja lub to pierwsze zeznanie podejrzanego o zatajenie czynszu zawiera zgodne z prawdą szczegóły co do czynszu brutto lub wysokości tegoż czynszu przynajmniej dorozumiewać się pozwala. — Do stwierdzenia wysokości czynszu władza podatkowa może w razie potrzeby zastosować przewidziany w § 258 ust. z dnia 25 października 1896, dz. ust. państwa nr. 220 środek dowodowy przesłuchania pod przysięgą świadków przez właściwy sąd powiatowy.

¹) Interesujące są wywody Myrbacha j. w. str. 98—100 co do obliczenia terminu zadawnienia, przytaczam je więc w całości: „*Den Ausgangspunkt für die Berechnung der Verjährungsfrist muss jener Zeitpunkt bilden, an welchem die Übertretung vollbracht wurde. Mit der Vollbringung der strafbaren Handlung, resp. Unterlassung ist die ganze gesetzliche Strafe verwirkt; sind aber seit dem Zeitpunkte der Voll-*

Podstawę wymiaru kary stanowią całoroczne rzeczywiste, względnie przeciętne czynsze, podatkowi podległe, zatajone względnie niezeznane we fasyach czynszowych i protokołach tabelarycznych, które w przeciągu unormowanego pięciolecia zostały wniesione lub miały być wniesione, po potrąceniu ustawowych procentów na utrzymanie i amortyzację bez względu na liczbę lat, za które fasye czynszowe wniesiono. W celu dokładnego oznaczenia okoliczności, które

bringung 5 Jahre verflossen, dann darf die Übertretung nicht mehr verfolgt werden und es kann somit auch die darauf gesetzte Strafe nicht mehr verhängt werden. Diese Verjährung der Strafbarkeit der Übertretung wird durch die Einleitung der strafrechtlichen Verfolgung (Vorladung zur Vernehmung oder erste Vernehmung) unterbrochen, so dass weiterhin die Strafbarkeit nur erlöschen könnte, wenn durch volle fünf Jahre gegen den Schuldigen nicht weiter unternommen würde. — Wurde z. B. am 4 August 1886 ein Zinsertragsbekenntniss überreicht, mit welchem ein Zinsbetrag von 300 Fl. der Besteuerung entzogen werden sollte, so kann bis zum 3 August 1891 die Verfolgung des Übertreters eingeleitet und auf Grund der vor dem 4 August 1891 eingeleiteten Untersuchung die gesetzliche Strafe bezüglich der ganzen, im Bekenntnisse für das Jahr 1886 verheimlichten Zinsen, resp. bezüglich der für das Jahr 1887 verkürzten Steuer verhängt werden. Wird die Untersuchung erst nach dem 3 August 1891 eingeleitet, dann kann das ganze Fassionsjahr 1886 (bezw. das Steuerjahr 1887) bei der Verhängung der Strafe nicht mehr in Betracht kommen. Unterliess der Hauseigenthümer die am 3 September stattgefundene Wiedermiethung einer als

fasye czynszowe zostały wniesione w przeciągu wspomnianego pięciolecia, należy na wniesionych fasyach umieszczać datę prezentowania a w tabelarycznych protokołach (w rubryce »uwaga«) dzień, w którym czynsz zeznano (rozp. min. sk. z 27 lutego 1882 l. 1783 Freib. 273, 274).

Co do kar ustanowionych za zatajenie czynszowe, przychodzi w pierwszej linii pod rozwagę § 11 pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820, który postanawia: »Jeżeli odkryto zatajenie czynszowe, to winien właściciel czynsz z całego domu lub części

leerstehend angemeldeten Wohnung anzuzeigen, so war die Übertretung mit dem 17 September 1886 vollbracht und es ist die Strafbarkeit am 17 September 1891 bereits verjährt; bis dahin aber konnte die Strafe vom ganzen Zinse, der durch die Übertretung der Besteuerung entzogen wurde, ausgesprochen werden. Dasselbe gilt auch für die Fälle, wo durch unterlassene Überreichung eines Zinsertragsbekenntnisses ein ganzes zinssteuerpflichtiges Haus oder die Vermiethung eines bisher classensteuerpflichtigen Hauses verheimlicht wurde, denn für die Überreichung der Zinsfassionen sind ja bestimmte Termine festgestellt. — Dass nun, wenn eine Untersuchung eingeleitet wurde, alle innerhalb der vorausgegangenen 5 Jahre begangenen Übertretungen zur Strafe gezogen werden sollen und dass von jeder solchen Übertretung die volle darauf gesetzte Strafe (also bezgl. jedes in Betracht kommenden Jahres die von einem ganzen verheimlichten Jahreszinse zu bemessende Strafe) zu fordern ist, liegt auf der Hand, aber ebenso, dass Uebertretungen, die zur Zeit des Straferkenntnisses noch nicht vollbracht sind, keinen Gegenstand der Bestrafung bilden können.

tegoż w całości, lub części stosownie do tego, czy zatajenie rozciągało się na cały dom lub na część tegoż, na cały czynsz lub część tegoż, jako karę zapłacić i kwota ta przypada donosicielowi. Oprócz tego należy zapłacić także przypadającą podwójną kwotę podatkową za cały czas, przez który zatajenie kontynuowano, do kasy państwowej¹⁾.

Postanowienia karne tego patentu wyjaśniono w ten sposób, że przez karę czynszową rozumieć należy czynsz netto mający się obliczyć po odciążeniu ustawowych potrąceń i że w podwójnej kwocie podatkowej mieści się kwota podatkowa, która powinna być zapłaconą i kwota mająca być złożoną jako kara, że dalej na wypadek, jeśli

¹⁾ W miejscowościach, w których nie wszystkie budynki podlegają podatkowi domowo-czynszowemu, a dom nie jest całkowicie za czynsz wynajęty, obliczenie grzywny podatkowej i kary czynszowej normuje rozp. min. sk. z 6 maja 1858 l. 19022, okóln. gal. kraj. dyr. sk. z 12 sierpnia 1858 l. 18264, dod. do d. z. rozp. min. sk. nr. 27. a mianowicie: Z czynszu zatajonego należy potrącić kwotę czynszu na ubikacje niewynajęte odpowiadającą podatkowi domowoklasowemu, przypisanemu jako podatek czynszowy, od pozostałej kwoty potrąca się 30% na koszt utrzymania i amortyzacji i wynikająca reszta przedstawia się jako kara czynszowa. Np. zatajony czynsz z całego domu wynosi 37 złr., z niewynajętych 2 ubikacji podatek domowoklasowy 1 złr. 70 ct., któremu odpowiada czynsz 12 zł. 15 ct.; $37 - 12.15 = 24.85$ od tego 30% = 7 złr. 45 ct., pozostaje czynsz 17 złr. 40 ct. jako kara czynszowa, a kara podatkowa 14% = 3 złr. 48 ct. (ew. mniej opust podatkowy) por. L. cz. gal. kr. dyr. sk. 92023/95.

niema żadnego donosiciela, grzywna czynszowa wpływa do kasy podatkowej, do której także zawsze podwójny podatek ma być zapłaconym.

A zatem jako grzywnę za udowodnione zatajenie czynszowe należy złożyć *a)* zatajony czynsz po odciążeniu ustawowych potrąceń na utrzymanie i amortyzację budynku, o ile ten czynsz wpada w pięciolecie i to jest grzywna czynszowa, *b)* odpowiadający temu czynszowi podatek pojedynczy i to jest grzywna podatkowa.

Oprócz tego, należy zapłacić zawsze przypadający według powszechnych przepisów podatek a to za czas, przez który zatajenie czynszowe trwało, ponieważ zadawnienie karygodności zatajenia czynszowego nie ma zastosowania do obowiązku podatkowego (dodatkowy podatek) — min. sk. z 1 czerwca 1854 l. 43443 dz. rozp. nr. 44 ex 1854 G. 92., ust. z 18 marca 1878 dz. ust. p. nr. 31.

Grzywna podatkowa i grzywna czynszowa bywają zatem nakładane równocześnie za jedno i to samo zatajenie czynszowe.

Różnica między pobranymi a zeznanymi w ostatnich pięciu latach czynszami, stanowi po odliczeniu ustawowych procentów na utrzymanie budynków i amortyzację karę czynszową, która przypada donosicielowi lub skarbowi państwa, podatek zaś przypadający od zatajonego czynszu (według fasyi z ostatnich lat pięciu) stanowi grzywnę podatkową,

która wyłącznie państwu przypada, (min. sk. z 27 lutego 1882 l. 1783, Fr. 273). — Według dawniejszej praktyki obliczano karę czynszową i podatkową w razie zachodzących okoliczności także za części roku, obecnie grzywny te oblicza się za całe lata. (Freib. 274), oczywiście o ile winny przez cały rok względnie całe lata był właścicielem domu, z którego zatajono czynsze.

W razie zaniedbania doniesienia o ponownem użytkowaniu (wynajęciu) pomieszkania zgłoszonego jako próżnostojące, należy wymierzyć karę według czynszu wypadającego na odnośną ratę podatkową (dk. k. nadw. z dnia 15 maja 1826 l. 975. G. 82).

Do grzywien nie dolicza się dodatków autonomicznych. Przy obliczeniu grzywny podatkowej uwzględnia się opust podatkowy, jeśli jest znany. Jeśli ten opust nie jest znany, wstrzymać się trzeba na razie z przypisem grzywny podatkowej, rozp. min. sk. z 22 marca 1857 l. 8670, dz. rozp. nr. 14 z r. 1857. Röll. n. str. 213—214.

Dodatkowy podatek odróżnia się od kary podatkowej tem, że jest podatkiem nie karą; dlatego do jego wymiaru mają zastosowanie ogólne postanowienia ustaw podatkowych. Dlatego dodatkowy podatek należy także wówczas przypisać, gdy wartość czynszową próżno stojących pomieszczeń (części składowych) i własnego pomieszkania właściciela domu za nisko zeznano, gdy za niskie

fasyonowanie było nieumyślne lub mylne i t. p., (dwuletni okres przedawnienia § 2 ust. z 18 marca 1878 d. u. p. nr. 31, orz. tryb. admin. z 26 marca 1896, Budw. 9480. Freib. 274). Przy dodatkowym podatku pobiera się także dodatki.

Przy domach podległych 5⁰/₀-owemu podatkowi karę podatkową stanowi 5⁰/₀-owy podatek wypadający od zatajonych czynszów w odnośnym pięcioleciu¹⁾.

XXXV.

Postępowanie w wypadkach zatajeń czynszowych²⁾.

Dochodzenie i ukaranie przestępstw dotyczących podatku domowo-czynszowego i 5⁰/₀-owego należy do władz podatkowych I instancji (administracji podatkowych względnie Starostw), w których okręgu odnośne przedmioty podatkowe się znajdują (§ 45 instr. z 26 czerwca 1820 l. 918).

¹⁾ Rozp. min. sk. z 10 lipca 1883 l. 13364 dz. rozp. sk. nr. 24, okóln. 15 września 1883 l. 54393 gal. dod. do dz. rozp. nr. 14.

²⁾ Orz. tryb. adm. z 25 września 1894 l. 3524 B. 8052, reskrypt min. sk. z 8 lipca 1893 l. 20141 — okóln. gal. kraj. dyr. sk. z 31 lipca 1893 l. 66232, normuje postępowanie w wypadkach zatajeń czynszowych, por. także okóln. kraj. dyr. sk. 7 lutego 1899 l. 457 pr.

Postępowanie może być wdrożonem z urzędu (§ 35 instr. z 26 czerwca 1820 l. 918) lub wskutek wniesionego doniesienia. (Tajne doniesienia mają być zaciągane do protokołu naczelnika; § 8 pouc. o służb. manip. przy admin. podatków). Jeżeli jest doniesienie, to przedewszystkiem trzeba przeprowadzić dochodzenia przygotowawcze co do prawdziwości dat w doniesieniu zawartych. W tym celu przesłuchuje się przedewszystkiem donosiciela, osoby wskazane w doniesieniu, lokatorów w domu mieszkających i takich, którzy nie dłużej jak rok przedtem w nim mieszkali i których łatwo z właścicielem domu skonfrontować, a co do pomieszczeń których zachodzi podejrzenie zatajenia czynszu. Jeżeli z tych dochodzeń okaże się bezpodstawność doniesienia, lub jeżeli z góry przypuścić można, że dochodzenie nie przyniesie pozytywnego wyniku bądź to dla tego, że trudno odszukać i przesłuchać potrzebnych lokatorów, lub, że winowajca nie żyje, a zatem nie można przeciw niemu wydać orzeczenia, bądź dlatego, że kar nie możnaby od niego ściągnąć, lub, że obwiniony nie podpisał fasyi ani sam, ani jego upoważniony zastępca i t. p. należy dochodzenie karne zaniechać. Jeżeli jednak doniesienie poparte jest wynikiem dochodzeń przygotowawczych a w tym względzie wystarcza niekorzystne zeznanie jednego świadka (orz. tryb. adm. B. 9257, 9258 i 9592 z r. 1896, Freib. 276) i nie zachodzi żadna inna z wyżej po-

danych okoliczności, niemniej w wypadkach wdrożenia postępowania z urzędu wzywa się właściciela domu lub jego upoważnionego zastępcę do śledztwa i należy mu przedstawić wątpliwości, które przeciw jego zeznaniom zachodzą. (tr. adm. z 9 grudnia 1878 l. 1900, Freib. 275). Ze względu na ważność pierwszego przesłuchania właściciela lub jego pełnomocnika dla obliczenia czasu zadawnienia kary, należy dzień przesłuchania względnie intymację wezwania przy dołączeniu rewersu doręczenia w aktach dokładnie wykazać. Dekret wzywający ma być stronie doręczonym w opieczętowaniu.

Dochodzenie niema się ograniczać jedynie na pojedyncze części składowe domu, lecz objąć dom cały. Szybkie przeprowadzenie dochodzenia jest wskazane względem na skuteczność tegoż, aby nie nastąpiło porozumienie się właściciela domu z lokatorami. W razie dalszego prowadzenia śledztwa przesłuchuje się lokatorów, względnie osoby, które o czynsz się umawiały, względnie czynsz płaciły, inne zaś tylko wtedy, gdy poprzednie osoby zastępowały w czynnościach wymienionych. W razie nieposłuszeństwa ze strony osób mających być przesłuchanymi, należy użyć pomocy władzy politycznej, która może spowodować przymusowe dostawienie¹⁾. Zaprzysiężenie świadków nie jest

¹⁾ Najw. post. z 9 września 1845 dk. k. nadw. z 24 pa-

dopuszczalne, jednak należy ich wezwać do mówienia prawdy tak, jakby ich zeznania były czynione pod przysięgą, (dk. k. nadw. z 26 kwietnia 1831 l. 1228 G. 95¹).

Pytania do świadków należy w ten sposób kierować, żeby istotę czynu w sposób wyczerpujący i pewny wyjaśnić, jednak należy zaniechać wszelkich pytań nie należących do rzeczy. Pytania mają się zatem odnosić do trwania stosunku najmu, wysokości czynszu w pojedynczych okresach czasu, rodzaju i wysokości świadczeń ubocznych, prawdziwości podpisu lokatora na fasyi, istnienia pisemnego kontraktu najmu, potwierdzenia zapłaty czynszu, skarg o zapłatę czynszu i t. d. Jeżeli wystawiono pokwitowania czynszu lub wciągnięto potwierdzenia zapłaty do książeczek, to należy tychże zażądać, do protokołu dołączyć, ewentualnie zaznaczyć w protokole, że te książeczki przeglądnięto.

ździernika 1835 l. 34592. Myrbach jw. str. 128, 129. Świadkowie mogą się jednak dać zastąpić przez pełnomocników.

¹) Zaprzysiężenie świadków może nastąpić obecnie tylko w postępowaniu wymiarowem powsz. podatku zarobkowego, §§ 46 i 66 i osobisto-dochodowego § 211, ust. o bezp. pod. osobistych. Można mianowicie przesłuchiwać pod przysięgą przez właściwy sąd powiatowy lokatorów, co do wysokości opłacanego czynszu w celu ustalenia dochodu do wymiaru podatku osobisto-dochodowego. Zastosowanie tego środka może mieć miejsce tylko w bardzo ważnych i trudnych wypadkach, a uchwała co do tego należy wyłącznie do kompetencji komisji szacunkowej, art. 50. przep. wyk. do dz. IV.

Gdy zachodzi podejrzenie zatajenia podległych podatkowic części składowych budynku, należy przedsięwziąć dochodzenie lokalne z przybraniem właściciela domu, lub jego pełnomocnika i dwóch innych właścicieli domów, których władza podatkowa sama może wyznaczyć. Niższe fasyonowanie czynszów, stanowiące przedmiot zatajenia czynszowego, nie może być załatwionem w drodze pojednawczej.

Komisarz prowadzący dochodzenie ma obwinionemu przedstawić momenty obciążające, wynikające z dochodzenia w ten sposób (przedstawienie końcowe), że tenże ewentualnie przyzna się do zatajenia czynszu lub o zatajeniu będzie przekonany.

Konfrontacya świadków z obwinionym ma miejsce, gdy obwiniony oświadczy, że zeznania świadków są nieprawdziwe, a zeznania te nie są z żadną inąd udowodnione, w szczególności wówczas, gdy lokator zeznanie czynszowe we fasyi potwierdził a w protokolarnem przesłuchaniu oświadczył, że zeznanie jest nieprawdziwe (orz. tryb. admin. z 31 maja 1881 l. 107, Fr. d. 268). Należy tak postąpić, choćby obwiniony tego nie żądał (orz. tryb. adm. z 25 maja 1891 l. 894 B. 5981 Röll. str. 217).

Po ukończeniu postępowania dowodowego następuje ze strony komisarza śledczego przedstawienie wyniku dochodzenia z uzasadnieniem tegoż; mianowicie ma on podać, co i czem zostało udowodnione i zestawić cyfrowe obliczenie pod-

staw dla wymiaru podatku i kar (wotum i zestawienie różnic czynszowych, formularz zaprowadzony rozp. min. sk. z 15 listopada 1857 l. 22148 Dr. Fr. Myrbach j. w. str. 153—160). Zestawienie wspomniane zawiera zatem wypadające przy pojedynczych pomieszkaniach domu różnice czynszowe, nie tylko *in minus*, ale także *in plus*, obliczone według pojedynczych okresów najmu i lat czynszowych, dalej przypadające na nie ustawowe procenta na utrzymanie i amortyzację budynku, obliczenie wpadających w pięciolecie zatajonych kwot czynszowych, dodatkowych podatków i grzywien szczególnie i w ogólnej sumie. Według rozporządzenia min. skarbu z 6 września 1860 r. l. 33439 fasyonowanie *in plus* bywa uwzględniane ze względów słuszności przy wymiarze grzywiny podatkowej w całości, przy wymiarze grzywiny czynszowej tylko o tyle, o ile to może nastąpić bez uszczerbku wynagrodzenia należącego się donosicielowi od czynszów zeznanych *in minus*. Odliczenie może jednak mieć miejsce tylko przy zeznaniach mniejszych tego roku, w którym wyższe zeznania przychodziły. Natomiast wyższe zeznania nie mają być uwzględnionymi przy wymiarze podatków dodatkowych.

Uchwała ma także zawierać uzasadniony wniosek, czy i które części zatajonego czynszu należy przyznać donosicielowi (rozp. min. sk. z 18 stycznia 1860 l. 57029) Freib. d. 268 i 269. Winny nie może

być pociągany do ponoszenia kosztów śledztwa z powodu zatajenia czynszu i świadkowie tudzież rzeczoznawcy nie mogą żądać wynagrodzenia.

Władza podatkowa I instancyi sprawdza wynik dochodzenia i wydaje swe orzeczenie (orz. tr. adm. z 9 grudnia 1878 B. 61, J. 15). Przy oceniu zbranego materiału dowodowego nie jest ona skrępowana żadnemi regułami, owszem przysłuża jej swobodne ocenie tychże (orz. tr. adm. z 13 kwietnia 1880 B. 748, Myrbach jw. str. 134¹).

¹) Przykład obliczenia kar czynszowej i podatkowej, oraz dodatkowego podatku w razie zatajenia czynszowego:

I. W miejscowości podlegającej 20% podatku domowoczynszowemu. We fasyi z r. 1901 zeznano na r. 1902 czynsz z domu 180 kor. i ten czynsz opodatkowano. We fasyi z r. 1902 zeznano na r. 1903 czynsz z tego samego domu 200 kor. i ten czynsz opodatkowano. Lokator stwierdził, że płacił czynsz od d. 1 stycznia 1901 do 31 grudnia 1902 w kwocie 240 kor. Zatajony czynsz wynosi w r. 1901 kor. 60, w r. 1902 kor. 40, kara czynszowa za r. 1901 wynosi 60—30% (na koszta reparacyi i amortyzacyi tj. 18 kor.) = 42 kor., kara czynszowa na rok 1902 = 40 — 30% (tj. 12 K) = 28 K. Kara podatkowa za r. 1902 = 8 K 40 — 12½% = 7 K 35 h., zaś na rok 1903 = 5 K 60 h. — 12½% = 4 K 90 h. Takie same kwoty wynosi dodatkowy podatek czynszowy na rok 1902 i 1903. Jeżeli dom używa czasowej swobody podatkowej oblicza się jako karę podatkową i jako dodatkowy podatek tylko 5% podatek. Dodatkowy podatek przypisuje się i ściąga ze wszystkimi dodatkami.

XXXVI.

Orzeczenie karne. Środki prawne. Wykonanie orzeczenia.

Orzeczenie karne ma być wygotowanem na piśmie i skierowanem przeciw winnemu tj. przeciw odnośnemu właścicielowi domu, lub stałemu użytkowcy, względnie przeciw wszystkim współwłaścicielom. Jeżeli fasya została złożona przez pełnomocnika, należy dołożyć, że właściciel domu jest obowiązany jako pełnomocodawca wypadające kwoty zapłacić (rozp. min. sk. z 8 grudnia 1884, l. 452) Freib. 278.

II. W miejscowości podlegającej 26 $\frac{2}{3}$ % podatkowi domowo-czynszowemu. We fasyi z 15 września 1896 zawierającej czynsze z r. 1895 i 1896 zeznano te czynsze roczne po 240 koron, czyli przeciętny roczny czynsz 240 K. We fasyi z 15 września 1898 zawierającej czynsze z r. 1897 i 1898 zeznano czynsze roczne po 360 K., czyli przeciętny roczny czynsz 360 koron. Tak samo zeznano we fasyi z r. 1900 czynsze z roku 1899 i 1909, a we fasyi z r. 1902 czynsze z r. 1901 i 1902 i te czynsze opodatkowano. Lokator mieszkający w domu, o którym mowa, od 1 października 1896 do 31 grudnia 1902 zeznał że płacił rocznie 480 K (bez żadnych dodatków). Właścicielowi domu przedstawiono wynik śledztwa 1 kwietnia 1903 r. (1-e przesłuchanie). Czynsz przeciętny z lat 1895 i 1896 wyniósł za czas od 1 stycznia 1895 do 31 grudnia 1895 kwotę zeznaną we fasyi, ponieważ faktycznego czynszu nie zdołano zbadać, a więc 240 K. za czas od 1 stycznia 1896 do 30 września 1896 również odpowiednią część z kwoty 240 K tj. 180 K. zaś za czas od 1 października 1896 do 31 grudnia 1896 kwotę faktycznie ugodzoną tj. 120

Orzeczenie zawiera przedstawienie stanu rzeczy zatajenia czynszowego z podaniem podstaw, na mocy których ten stan rzeczy przyjęto jako stwierdzony i tych miejsc ustawy, według których zatajenie czynszu jest karygodne. Potem podaje się dokładnie kwotę grzywny czynszowej i podatkowej z powołaniem się na obliczenie zawarte w zestawieniu różnic czynszowych, którego jeden egzemplarz dołącza się do orzeczenia. W końcu podaje się urząd, w którym zapłata ma nastąpić, a nadto zwraca się uwagę strony na przysługujące jej środki prawne.

kor., przeto dochód czynszowy za r. 1896 wyniósł 300 koron. Przeciętny więc dochód czynszowy z lat 1895 i 1896 wynosi $240 + 300 : 2 = 540 : 2 = 270$ K. Ponieważ była opodatkowana kwota 240 kor., przeto zatajony przeciętny czynsz za lata 1895 i 1896 wynosił po 30 K., od której to kwoty na lata 1897 i 1898 należy wymierzyć podatek domowo-czynszowy względnie pięcioprocentowy, gdyż kara czynszowa i podatkowa za lata 1895 i 1896 uległy zadawnieniu. — Zatajony czynsz przeciętny z lat czynszowych 1897 i 1896 wyniósł $480 - 360 = 120$ K., taki sam był w latach 1899 i 1900 oraz 1901 i 1902. Kara czynszowa wyniesie za każdy z tych lat czynszowych po 120 K — 15% (18 K) = 102 Kor., razem za lata 1897—1902 = 615 K. Kara podatkowa za lata podatkowe od 1899 do 1904 po 27 kor. 20 h. mniej opust podatkowy (za rok 1899 $11\frac{1}{2}\%$, a za dalsze lata $12\frac{1}{2}\%$). Oprócz tych kar wymierza się dodatkowy podatek czynszowy z dodatkami za lata 1897 do 1904. Gdyby dom miał wolne lata wymierzyłoby się zamiast podatku czynszowego podatek pięcioprocentowy. — Nadmieniam, że czynsz podatkowi podległy należy obliczyć z uwzględnieniem zasad w rozdz. IX.

Dodatkowe podatki, obliczone za pojedyncze lata podaje się do wiadomości strony zapomocą przepisanych nakazów płatniczych.

Przeciw orzeczeniu karnemu można wnieść rekurs po myśli ustawy z dnia 19 marca 1876 d. u. p. nr. 28 w przeciągu dni 30 licząc od dnia następującego po doręczeniu orzeczenia u tej władzy, od której ono wyszło. Rozstrzyga go krajowa władza skarbowa w drodze instancyi ostatecznie (§ 45 instr. z 26 czerwca 1820 l. 918).

Przeciw ostatecznemu orzeczeniu krajowej władzy skarbowej może być wniesionem zażalenie nieważności do trybunału administracyjnego, (orz. tryb. adm. z 31 października 1877 B. 143, J 15).

Oprócz rekursu jest jeszcze dopuszczalne wniesienie prośby o łaskę, która może być połączoną z rekuresem.

Prośba ta może być wniesioną tak u władzy podatkowej I instancyi, jak u krajowej władzy skarbowej lub w ministerstwie skarbu i nie jest ograniczona żadnym terminem. Krajowa władza skarbowa jest według swego zakresu działania (§ 22 zakres dział. kraj. władz skarb. p. 12, zatw. najw. post. z 2 lutego 1874) upoważniona zezwalać na złagodzenie lub darowanie kar z tem ograniczeniem, żeby donosicielowi pozostał udział w karze czynszowej, którego się nie zrzekł. (Freib. 278. Myrbach 102, 114, 147—149). Dla uzyskania złagodzenia lub darowania kary w drodze łaski nie ma prze-

pisanych warunków, zależą one od szczególnych na uwzględnienie zasługujących okoliczności, (Umstände, welche den Mangel der unlauteren Absicht wahrscheinlich machen, dk. k. nadw. z 16 października 1827 l. 3542. Röll. now. 207).

Wykonanie orzeczenia karnego pozostaje w zawieszeniu aż do jego prawomocności, względnie aż do ostatecznego rozstrzygnięcia krajowej władzy skarbowej. Potem następuje ściągnięcie kwot orzeczonych przy zastosowaniu środków egzekucyjnych ustawowych. Administracyi skarbowej przysłuża jednak prawo zabezpieczenia kwot ściągnąć się mających jeszcze przed prawomocnością orzeczenia na realności winnego, (dk. nadw. z 24 października 1808 zb. u. sąd. nr. 789, art. III. ust. z 27 maja 1896, dz. u. p. nr. 78, § 38 c, ust. hip. z 25 lipca 1871 d. u. p. nr. 95). Ponieważ karom nie przysługuje prawo pierwszeństwa tak jak podatkom realnym, przeto przy egzekucjach mogą one być zrealizowane tylko w miarę ich pierwszeństwa. Zezwolenie egzekucyi sądowej ma nastąpić na podstawie wykazu zaległości, nie potrzeba do tego przedłożenia orzeczenia karnego (dk. k. nadw. z 18 września 1786 nr. 577, art. III. ust. z 27 maja 1896 j. w. § 1 ust. 13 ord. egz. z 27 maja 1896 d. u. p. nr. 79). Nałożone kary przechodzą tylko wtedy na spadkobierców winnego, gdy orzeczenie stało się prawomocnem przed śmiercią spadkodawcy. (§ 548 ust. cyw. najw. post. z 8 kwietnia 1820, zbiór

ustaw i rozporządzeń politycznych t. 48. nr. 65), Freib. 279.

Zapłacenie podatków dodatkowych ma nastąpić naraz już przed prawomocnością nakazów płatniczych w terminie przez władzę wymiarową oznaczonym, chyba żeby na prośbę strony dozwolona była zwłoka.

XXXVII.

Stanowisko donosiciela w wypadkach zatajeń czynszowych.

Donosiciel zatajenia czynszowego ma prawo żądać, aby jego nazwisko było zatrzymane w tajemnicy. Nawet gdyby doniesienie okazało się nieprawdziwem, nie można zezwolić na wyjawienie jego nazwiska celem sądowego ścigania tegoż. (rozp. min. skarb. z 22 czerwca 1860 l. 4906).

Przyznanie wynagrodzenia donosicielowi polega na post. § 11, pat. o pod. dom. z 23 lutego 1820. Późniejsze rozporządzenia utrudniały przyznanie tego wynagrodzenia. Obecnie obowiązują w tej mierze następujące przepisy:

Donosiciel ma z mocy ustawy prawo domagać się czynszu umyślnie zatajonego, (dk. k. nadw. z 24 grudnia 1827 l. 4754. Röll. str. 207, 208),

który on odkrył a który stanowi podstawę kary czynszowej. Przyznanie tej kary może on jednak tylko wtedy uzyskać, gdy zatajony czynsz tak co do kwoty i czasu, jakoteż przez dokładne podanie pomieszkania, przy którym nastąpiło zatajenie czynszu, dokładnie oznaczył i sam w odnośnej fasyi nie potwierdził fałszywego zeznania przy swem pomieszkaniu. Jeżeli donosiciel jest współwłaścicielem i jako taki podpisał fałszywe zeznania, to wskutek swego doniesienia nie nabywa prawa do nagrody za doniesienie ani do uwolnienia od kary (dk. k. nadw. z 3 marca 1829, l. 517 — zb. ust. i rozp. pol. 57/I t. nr. 28, zb. u. prow. gal. 11 roczn. nr. 36, Röhl str. 208, dk. k. nadw. z 16 marca 1831 l. 691 (Röhl 209) i szereg dalszych szczegółowych orzeczeń min. skarb.). W wypadkach, gdy od czynszu nie ma być płaconym żaden podatek czynszowy, nie ma także nagrody za doniesienie, (przy podatku dom.-klas., por. V. ust. ostatni i str. 77).

Należytość za doniesienie może być wypłaconą dopiero po zapłaceniu przez winnego; w razie nieściągalności, wypłata wynagrodzenia nie ma miejsca, (dk. k. nadw. z 12 listopada 1821 l. 1890, Myrb. 103).¹⁾

Przyznanie wynagrodzenia i wymiar tegoż skutecznia władza podatkowa I instancyi; donosiciel ma prawo rekursu do krajowej władzy skarb.

¹⁾ Wypłatę zarządza kraj. dyr. skarbu. Wynagrodzenie za doniesienie może być cedowanem.

XXXVIII.

O przekroczeniu przepisów o podatku domowo-klasowym.

Według przepisów ewidencyjnych podatku domowo-klasowego zaniedbanie doniesienia o zmianach w przedmiotach podległych podatkowi domowo-klasowemu powoduje karygodność (p. str. 94).

Najw. postanowieniem z dnia 29 maja 1835, dk. k. nadw. z 1 lipca 1835 l. 1994 zb. u. prow. dla Niższ. Austr. 224. G. 164 r. postanowiono, że właściciel domu, który w przeciągu czterech tygodni po ukończeniu budowy i udzieleniu pozwolenia na zamieszkanie nie doniósł o powstaniu nowego lub rozszerzeniu już istniejącego budynku, ma zapłacić podwójną kwotę podatku domowo-klasowego przypadającego za czas, przez który wskutek tego zaniedbania nowa budowa lub dobudowa była usunięta od ustawowego opodatkowania.

To postanowienie zostało następnie według analogii kar czynszowych w ten sposób zmienione, że dla powyższej kary (domowo-klasowej) ustanowiono termin zadawnienia pięcioletni. Także wyrażono, że kara ma być orzeczoną tylko w pojedynczej kwocie ukróconego względnie na ukrócenie narażonego podatku, ponieważ cała zapłacić się mająca suma ma wynosić tylko podwójną kwotę podatkową. (Najw. post. z 24 lutego 1846, zb.

u. pr. dla N. Austr. t. 28, nr. 48 — rozp. min. skarb. z 28 czerwca 1876 l. 9443. Freib. 281).

Te przepisy odnoszą się także do wypadku, jeżeli ktoś usiłował podstępnie uzyskać odpisanie podatku domowo-klasowego z powodu nieużytkowania, lub nie doniósł w terminie o ponownem użytkowaniu (art. III § 6. ust. z 1 czerwca 1890 d. u. p. nr. 97), por. rozdz. XXV.

Pięcioletni termin przedawnienia liczy się dla każdej narażonej na utratę raty podatkowej od czasu jej zapadłości i zostaje przerwaniem przez wezwanie winnego do przesłuchania lub przez przesłuchanie, wobec czego podstawę kary mogą stanowić tylko raty podatkowe, wpadające w pięciolecie, które liczymy od daty urzędowego przesłuchania winnego, lub wezwania do przesłuchania, (rozp. min. skarb. z dnia 15 października 1890 d. u. p. nr. 190 ad III). Według rozp. min. sk. z 25 sierpnia 1857, l. 27594 (dz. u. kraj. dla Czech 1857/II. nr. 64, G. 164 u.) liczy się pięcioletni termin zadawnienia od czasu skonstatowanej urzędownie zmiany przedmiotu podatkowego. Zadawnienie odnosi się tylko do kary podatkowej, do której nie dolicza się także dodatków funduszowych. Co do zadawnienia dodatkowego podatku domowo-klasowego, to mają w tym względzie zastosowanie postanowienia ustawy z dnia 18 marca 1878 dz. u. p. nr. 31 (orz. tryb. adm. z 27 października 1885 B. 2743 Joll., 6. 25 maja 1886 B.

3075, 10 października 1882 B. 1519, 10 października 1885 B. 2716 J. 4, 18. Do tego podatku pobiera się także dodatki.

Podstawę wymiaru kary domowo-klasowej stanowi protokół komisyjny (wzór K) spisany w celu zaklasowania domu i według okoliczności dla sprawy karnej uzupełniony, względnie odpowiednie inne dochodzenie.

Orzeczenie karne może być wydanem obok lub po zawiadomieniu o wyniku klasyfikacji.

Przeciw orzeczeniu karnemu, które wydaje władza podatkowa I instancyi, przysłuża stronie prawo rekursu do krajowej władzy skarbowej po myśli ustawy z 19 marca 1876 d. u. p. nr. 18, a następnie do ministerstwa skarbu, a nadto inne środki tak, jak przy karach czynszowych. Co do przekroczeń ustawy o domach robotniczych p. r. XXXII.

XXXIX.

Pobór i ściąganie podatków domowych.

W tym względzie obowiązują te same przepisy co do podatku gruntowego.

Z nakazów płatniczych i książeczek podatkowych, w których urzędy podatkowe są obowiązane wpisać roczną należytość podatkową z dodatkami, w odnośnym roku podatkowym zapłacić się ma-

jąca, mogą właściciele domów powziąć wysokość podatków z dodatkami, które mają być zapłacone. W nakazach płatniczych podany jest także urząd, w którym podatek ma być zapłaconym i terminy płatności. Jeżeli podatek nie został na odnośny rok podatkowy jeszcze wymierzony i przypisany, to należy go płacić według należytości bezpośrednio poprzedniego roku do następnego wyrównania. (§ 5 ust. z 9 marca 1870 d. u. p. nr. 23). Terminy płatności podatków domowych przypadają w ratach kwartalnych z dołu¹⁾.

Jeżeli podatku nie zapłaci się najpóźniej w 14-u dniach po upływie terminu płatności, to następuje obowiązek płacenia odsetek zwłoki, ale tylko w takim razie, gdy podatek wynosi więcej niż 100 K. Odsetki te wynoszą dziennie $\frac{3}{10}$ h. od 100 K., od dnia następującego po terminie płatności. Jeżeli należytość podatkowa nie będzie zapłacona w przeciągu czterech tygodni po terminie płatności, to ma być ściągniętą wraz z odsetkami zwłoki, od tego terminu aż do zapłacenia należącemi się, zapomocą przepisanego postępowania egzekucyjnego (ust. z 9 marca 1870 d. u. p. nr. 23 i z 23 stycznia 1892 d. u. p. nr. 26)²⁾.

¹⁾ Ustawą z dnia 11 czerwca 1894 d. u. p. nr. 111 upoważniony został minister skarbu do zmiany terminów płatności podatku domowo-czynszowego ze względu na wprowadzone zwyczajami miejscowymi terminy pobierania czynszu. (§ 1). O tę zmianę ma prosić odnośna reprezentacja gminna (§ 2).

²⁾ Dokładne przedstawienie przepisów egzekucyjnych jest umieszczone w I części niniejszej pracy, która wyjdzie wkrótce

XL.

DODATEK.

1. *Wartość podatkowa budynków.*

Wartość podatkową domu czynszowego w celu wymiaru należitości prawnej w razie przeniesienia własności stanowi po myśli § 13 ust. z 9 lutego 1882 d. u. p. nr. 17 sześćdziesięciokrotny podatek domowo-czynszowy bez opustów i zniżek.

Do wymiaru należitości ekwiwalentowej na szóste dziesięciolecie (1901 do 1910) według rozp. min. skarbu z dnia 14 lipca 1900 d. u. p. nr. 120 przyjmuje się stokrotny podatek domowo-klasowy bez zniżki w czterech ostatnich klasach, względnie 150-krotny podatek domowo-klasowy bez zniżki w wyższych klasach, jako wartość budynku. Przy budynkach podległych podatkowi domowo-czynszowemu, przyjmuje się 16-krotny czynsz netto tj. 60 krotność $26\frac{2}{3}$ procentowego a względnie 80 krotność 20 procentowego podatku domowo-czynszowego bez zniżki z doliczeniem wartości czasowego uwolnienia od podatku, jeśli istnieje, jako wartość z tych budynków. Wartość czasowego uwolnienia od podatku

z druku. Tu odnośnie do uw. 1 str. 10, r. III. tej części powołuję tylko § 156 ust. z 27 maja 1896 d. u. p. nr. 79 o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym. Według postanowienia tam zawartego, podatki od dnia sprzedaży przechodzą na nwonabywcę.

domowo-czynszowego obliczać należy według instrukcyi podanej w rozp. minist. z 25 kwietnia 1900 dziennik ustaw państwa nr. 80 na podstawie stopy pięcioprocentowej i z przyjęciem całorocznego płacenia podatku (§ 13).

Wartość szacunkową według podatków stanowi w myśl § 166 ust. 1 i 222, ust. ost. ordynacyi egzekucyjnej sądowej co do budynków podlegających podatkowi domowo-czynszowemu szesnastokrotny czysty czynsz podpadający opodatkowaniu, pozostały po strąceniu kosztów utrzymania i amortyzacyi; co do budynków mieszkalnych podlegających podatkowi domowoklasowemu trzysta-krotny, co do zagród chłopskich albo zabudowań mieszkalnych i gospodarskich temuż podatkowi podlegających siedemset-krotny podatek domowoklasowy, wymierzony za rok jeden. Kwota ostatnia może być według okoliczności sprostowana. Przy oznaczeniu wartości szacunkowej według podatków nie uwzględnia się podatku od czystego przychodu z budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy. (rozp. min. spraw. z 10 lipca 1897 dotyczące się wartości szacunkowej nieruchomości obciążonych hipoteką łączną, obliczonej według podatku, a mającej służyć za podstawę tymczasowego ustalenia stanu biernego i rozdziału ceny kupna, d. u. p. nr. 174 ex 1897).

2. *Zeznanie dochodu z budynków do podatku osobisto-dochodowego.*

Dochód z budynków stanowi zwyczajnie rzeczywisty czynsz najmu z ubiegłego roku a mianowicie faktycznie osiągnięty czysty czynsz najmu i wartość własnego pomieszkania. A zatem czynsz ugodzony a niepobrany lub nieściągalny i czynsz za pomieszkania próżno stojące nie ma być doliczonym do dochodu¹⁾. Natomiast dolicza się czynsz pobierany za wszystkie dodatki do pomieszkania, choćby tenże przy wymiarze podatku czynszowego miał być strąconym (por. r. IX.). Czynsz ten zeznać należy w wysokości zeszłorocznej²⁾.

Do dochodu z budynków doliczyć należy także wartość własnego pomieszkania z przynależnościami właściciela i jego rodziny, jakkolwiek czynszu za nie się nie płaci. Wartość czynszową otrzymuje się przez porównanie z przychodami czynszowymi budynków i pomieszczeń podobnego rodzaju w sąsiedztwie położonych³⁾. Natomiast nie dolicza się do dochodu z budynków wartości użytkowej lokalności i domów wiejsko-gospodarczych i przemysłowych, które nie są przeznaczone do zamieszkania, jak sklepy, magazyny, lokale fabry-

¹⁾ § 164 ust. o pod. osob., art. 18 poz. 1. przepis wyk. IV., analog. orz. tryb. adm. 8 maja 1900 l. 3012 B. 14155. 3 grudnia 1900 l. 8435 B. 14885, 6 listopada 1900 l. 6908 B. 14750.

²⁾ Art. 18 p. 1. al. 4. przep. wyk. IV.

³⁾ Art. 19. p. 3. przep. wyk. IV.

czne, warsztaty, stodoły, stajnie dla bydła gospodarczego i inne budynki folwarczne, w których fasonujący lub jego rodzina nie mają mieszkania swego.

Do potrącenia przychodzą rzeczywiste koszta utrzymania i reparacyi budynku i przynależności tegoż, a zatem nie w procentach oznaczone jak przy podatku czynszowym, dalej koszta oświetlenia, procenta dłużne i inne ciężary trwałe.¹⁾ Natomiast koszta przebudowy, lepszego urządzenia budynku nie mogą być potrącone, mogą być jednak potrącone koszta odbudowy domu np. zniszczonego przez orkan, o ile są one potrzebne do uzyskania dotychczasowego przychodu.²⁾ Do potrącenia nadaje się także amortyzacya kosztów budowy i zużycia budynków, które w odpowiednich procentach corocznie się potraça, premie asekuracyjne (od ognia)³⁾, dalej wynagrodzenie administratora domu, stróża, dozorczy, podatki domowe z dodatkami i odsetkami zwłoki, dodatki gminne od czynszu, o ile je właściciel płaci. Pozycye potrącalne mają być podane według zeszlórcza. Procenty od długów hipotecznych i prywatnych potrącają się od całego dochodu fatenta; trzeba je udowodnić książeczkami amortyzacyjnymi i kwitami.

Ministerstwo skarbu zezwoliło na potrącenie 20¹/₀

¹⁾ Art. 18 p. 2 lit. a. przep. wyk. IV.

²⁾ Orz. tryb. adm. 6 listopada 1900 l. 6908. B. 14750. 27 czerwca 1900 l. 4632. B. 14392. Bugno 764—765 j. n.

³⁾ Orz. tryb. adm. 3 stycznia 1901 l. 56 B. nr. 5, podać należy kwotę, numer policy i nazwę Towarzystwa ubezpieczeń. Bugno. 780. j. n.

podatku czynszowego (bez opustu) tytułem amortyzacji budynków¹⁾. Jeżeli zaś ktoś zeznaje wyższe potrącenie z tego tytułu, należy mu to zausterkować po myśli art. 53. p. 2 prz. wyk. IV. i w toku instancyi rozstrzygnąć (rozp. min. sk. z 25 stycznia 1898 l. 4054). Dla budynków wiejskich przyzwoliło minist. skarbu tytułem amortyzacji budynków od $\frac{1}{2}$ do $2\frac{0}{10}$ wartości budynku ocenionej według stosunków lokalnych, a to zależnie od konstrukcyi budynku, rodzaju materiału i t. d. (rozp. min. sk. 16670/98²⁾.

Ponieważ wysokość amortyzacji w przeważnej liczbie wypadków jest różna, powinnyby być przeto w każdym wypadku osobno ocenianą, jednak mogą znaleźć się pewne grupy budynków w pewnych miejscowościach, które posiadając te same właściwości będą miały ten sam stopień amortyzacji. Jeżeli komisya szacunkowa ma wątpliwości co do wysokości kosztów amortyzacji podanych przez fatenta, winna je ustalić przez przesłuchanie rzeczoznawców i wątpliwości te z podaniem powodów przedstawić stronie. (Szereg orzeczeń tryb. adm. cytuje Bugno. Rechtssprechung zur Personalsteuer. Wien 1902, str. 164, 165). Niepotracalna jest amortyzacja wartości czasowej swobody podatkowej, która ustała (o. tryb. adm. 28 czerwca 1900 l. 4634, B. N. 14396, 28 grudnia 1900 l. 9221, B. 15007, 20 grudnia 1901 l. 9045 Bugno, 770), również opłata należności

¹⁾ Tj. $\frac{1}{8}\%$ wartości podatkowej budynku obliczonej według 60 krotnej kwoty podatkowej.

²⁾ Freiburger jw. str. 506—508.

od przeniesienia własności, ale potrącalne są odsetki zwłoki przy dozwolonej ratalnej lub odroczonej spłacie tych należności i ekwiwalent (orz. tryb. adm. z 27 czerwca 1900 l. 4632, nr. 14392, 29 listopada 1900 l. 7847. nr. 14860, 28 maja 1901 l. 4217 B. 344, 20 grudnia 1901 l. 9046). Jeżeli z domu zamieszkanego przez samego właściciela, wydatki na utrzymanie tegoż z przynależnościami przekraczają przychód (wartość użytkową), a zatem nie ma z niego czystego dochodu, to nadwyżka wydatków przedstawia się jako wydatek na pokrycie kosztów własnego pomieszkania i nie jest potrącalna z ogólnego czystego dochodu fatenta (o. tr. adm. z 23 paźdz. 1900 l. 6181. B. 14675, 20 grudnia 1901 l. 9045 B. 666/F). Koszta instalacji elektrycznego oświetlenia domu, kanalizacji i wodociągów nie są potrącalne (orz. tryb. adm. 6 listopada 1900, l. 6908 B. 14750), ale potrącalna jest amortyzacja tychże, skoro potrącenie amortyzacji budynków jest dopuszczalne. Jeżeli fatent żąda uwzględnienia pewnych potrąceń, powinien je podnieść w toku postępowania administracyjnego, inaczej w zażaleniu do trybunału administracyjnego żądane potrącenia nie będą uwzględnione (orz. tryb. adm. 5 czerwca 1900 l. 4052 nr. 14280).

3. Przepisy stemplowe w sprawach o podatki domowe.

Należności stemplowej podlegają 1) rekursy przeciw podatkowi domowo-czynszowemu, klasowemu i 5-o

procentowemu; stempel wynosi od arkusza 15 ct., jeżeli podatek nie przekracza 50 zł. (100 kor.), zresztą 36 ct. (72 hal.) od arkusza (poz. taryfy 44 q, ust. 2, *a* i *b*). 2) prośby o przedłużenie terminu do wniesienia środków prawnych, prośby o zwłokę podatkową i t. d., należytość 50 ct. tj. 1 kor. 3) Zażalenia do trybunału administracyjnego i odpisy tychże, podlegają należytości stempłowej po 50 ct. (1 kor.) od arkusza¹⁾, oprócz tego każdy załącznik podlega należytości stempłowej po 15 ct. (30 hal.). 4) rekursy przeciw zwrotowi kosztów podlegają należytości stempłowej 1 zł. (2 kor.) od arkusza, (por. tar. 43 h. ust. nal.). 5) Urzędowe odpisy (fasyi domowo-czynszowych) podlegają stempłowi po 50 ct. (1 kor.) od arkusza, urzędownie widymowane odpisy stempla 1 zł. od arkusza — widymacye nie urzędowych tj. przez same strony sporządzonych odpisów, stempłowi 50 ct. (1 K.) od arkusza, wyciągi czynszowe, stempłowi po 1 zł. (2 kor.) za każdy przychód roczny (poz. t. 2 b. i 2 a. lit. bb. ust. należ.).

4. Wzory podań.

a) Doniesienie o wybudowaniu domu w miejscowości niepodlegającej podatkowi domowo-czynszowemu (vide str. 94).

Do Świątynego c. k. Starostwa

w Krakowie.

Donoszę, że 15 lipca b. r. ukończyłem budowę mego domu w Liszkach pod lp. 240. Dom ten składa

¹⁾ Orz. tryb. adm. B. 936, 6216, 7638 i t. d. Freib. 63.

się z izby i alkierza, które są mieszkalne, komory niemieszkalnej, sieni, etc. Dom ten zamieszkam 1 sierpnia b. r.

N. N.

b) Podanie o wolne lata (vide str. 121).

Do Świątecznego c. k. Starostwa

w Krakowie.

Dnia 15 lipca b. r. ukończyłem budowę mego nowego domu w Woli Justowskiej pod lp. 60 i zamieszkam go 1 sierpnia b. r. Dołączając a) pozwolenie na budowę, b) urzędownie zatwierdzony plan budowy, c) pozwolenie na zamieszkanie, d) certyfikat ukończenia budowy, e) opisanie topograficzne Q¹), upraszam o przyznanie czasowej swobody podatkowej po myśli istniejących przepisów²).

N. N.

Uwaga. Alegat a) mniej więcej tak opiewa:

Zwierzchność gminna w Woli Justowskiej zatwierdzając dołączony plan budowy zezwala p. N. N. na wybudowanie nowego domu na parceli grunt. l. 434, składającego się z sieni, izby, alkierza, komory, strychu, oraz budynku gospodarczego, zawierającego w sobie dwie stajnie, spichlerz i stodołę, oraz strych. — Wola Justowska dnia 5 maja 1902. — Podpis i pieczęć gminna.

¹) Druk wydaje władza bezpłatnie.

²) Gdyby proszący nie mógł niektórych alegatów zaraz przedłożyć, może prosić równocześnie o zwłokę.

Alegaty *c)* i *d)* mogą być na jednym blankiecie wystawione, a w takim razie dokument ma być zaopatrzony stemplem na 1 koronę. Opiewa on następująco:

Zwierzchność gminna w Woli Justowskiej jako władza policyjno-budownicza po zbadaniu budowy domu p. N. N. i budynków gospodarczych na parceli grunt. l. 434 wystawionych uznała, że zostały one zbudowane zgodnie z planem i mogą być zamieszkane względnie wzięte w użytkowanie.

Budowę tychże ukończono całkowicie dnia 15 lipca 1902. Dom oznaczono lsp. 60. — Wola Justowska dnia 17 listopada 1902. — Podpis i pieczęć gminna.

c) Doniesienie o wynajęciu domu w miejscowości niepodlegającej całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu (v. str. 49).

Do Świetnego c. k. Starostwa

w Krakowie.

W domu moim położonym pod lsp. 46 w Woli Justowskiej a zawierającym 5 części mieszkalnych t. j. dwie kuchnie i trzy izby oraz inne przynależności, wynająłem kuchnię i dwie izby, spiżarnię i piwnicę p. N. N. na jeden rok od 1 lipca b. r. za czynsz 120 koron; resztę zaś domu sam zamieszkiwać będę. O tem donoszę w celach podatkowych.¹⁾

N. N.

¹⁾ W podobny sposób układa się doniesienie o opróżnieniu domu, względnie o ustaniu najmu.

d) Doniesienie o opróżnieniu pomieszkania w domu większym, położonym w miejscowości podległej całkowicie podatkowi domowo-czynszowemu (vide str. 99).

Do Świetnej c. k. Administracji podatków
w Krakowie.

Donoszę, że w domu moim pod lsp. 30 przy ulicy Grodzkiej opróżnione zostało z dniem 1 lipca b. r. pomieszkanie XII. na 2 piętrze, składające się z trzech pokoi, przedpokoju, spiżarni, piwnicy i strychu l. top. 20 do 27, które było wynajęte p. N. N. za roczny czynsz 600 koron. Upraszam o odpisanie podatku domowo-czynszowego z powodu próżnostania).

N. N.

e) Doniesienie o zniesieniu domu (vide str. 95).

Do Świetnego c. k. Starostwa
w Krakowie.

Donoszę, że dom mój pod lsp. 60 w Łobzowie zburzyłem dnia 15 lipca b. r. i proszę o odpisanie podatku domowo-klasowego²⁾.

N. N.

¹⁾ Podobnie donosi się o ponownem wynajęciu.

²⁾ Podobnie w razie częściowego zniesienia domu, jeżeli liczba ubikacji mieszkalnych się zmniejszyła, dalej w razie zniszczenia domu przez klęskę elementarną i w razie zmiany właściciela. (W razie zmiany osoby właściciela trzeba powołać dokument i daty tegoż).

f) Doniesienie zwierzchności gminnej o pogorzeli (v. str. 108).

Do Świątynego c. k. Starostwa

w Krakowie.

Donosimy, że dnia 15 lipca b. r. wybuchł w gminie naszej pożar, który zniszczył następujące budynki mieszkalne: 1) N. N. lsp. 20. 2) X. X. lsp. 21 etc. Upraszamy o odpisanie podatku domowo-klasowego. Zwierzchność gminna w Woli Justowskiej dnia 17 lipca 1902. — Podpis naczelnika gminy i dwóch poszkodowanych. — Pieczętka gminna.

g) Doniesienie zwierzchności gminnej o wybudowaniu nowych domów w gminie (vide str. 96).

Do Świątynego c. k. Starostwa

w Krakowie.

Donoszę, że w gminie naszej powstały nowe domy a mianowicie: 1) N. N. pod lsp. 20. 2) X. X. pod lsp. 21 etc. Celem zaklasowania tychże upraszam o nadesłanie protokołów K i opisań topograficznych Q. Zwierzchność gminna w Woli Justowskiej dnia 30 sierpnia 1901. — Podpis i pieczęć gminna¹⁾.

¹⁾ Naczelnik gminy może wprost przedłożyć protokoły K i opisanie topograficzne Q otrzymawszy druki w krótkiej drodze w Starostwie.

h) Rekurs z powodu mylnego zaklasowania domu
(v. str. 69 i 95).

Wysoka c. k. krajowa Dyrekcyo skarbu!

(Przez Świetne c. k. Starostwo w Krakowie!)

Rezolucyą c. k. Starostwa w Krakowie zawiadomiono mnie, że mój dom w Woli Justowskiej pod lsp. 30 został zaklasowany z trzema ubikacyami mieszkalnymi od r. 1902 według XIV. klasy taryfy podatku domowo-klasowego. Zaklasowanie to jest mylne, ponieważ w domie moim znajdują się tylko dwie części mieszkalne tj. izba i alkierz, a komora jest bez okien i pieca i jest niemieszkalna. Oprócz tego dom ten zamieszkałem dopiero 15 maja 1902, a przedtem stał on pusty, zatem zaklasowanie domu mogło nastąpić dopiero od r. 1903. Z tych powodów upraszam o sprostowanie wymiaru podatku domowo-klasowego¹⁾.

N. N.

i) Rekurs przeciw wymiarowi podatku domowo-czynszowego
(vide str. 40 A. 1).

Do Wysokiej c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu

przez Świetne c. k. Starostwo w Krakowie!

Nakazem płatniczym z dnia 15 stycznia 1903 l. 13, wymierzono mi podatek domowo-czynszowy z domu pod lsp. 40 w Woli Justowskiej od kwoty 120 koron.

¹⁾ Podobnie układa się podanie, gdyby dom był dwa razy opodatowany.

Dom ten składa się z dwóch izb, kuchni, komory, sieni i drewnitni i jest całkowicie wynajęty. Do domu jest dodany ogród warzywny i owocowy w obszarze pół morga. Wartość użytkowa tegoż wynosi conajmniej 30 koron rocznie, kwota ta od czynszu 120 koron nie została wcale potrącona. Upraszam przeto o uwzględnienie tej okoliczności i o odpowiednie sprostowanie podatku domowo-czynszowego¹⁾.

N. N.

k) Podanie o uwolnienie domu z tytułu przeznaczenia (v. s. 16).

Do Świątelnego c. k. Starostwa

w Krakowie.

Dom mój pod lisp. 43 w Woli Justowskiej przeznaczyłem na ochronkę dla sierot pod opieką Sióstr Felicjanek, które w nim utrzymują szkółkę i wychowują sieroty. Upraszam o sprawdzenie tych okoliczności i o uwolnienie domu tego od podatków domowych na czas przeznaczenia. Dokument fundacyjny dołączam²⁾.

N. N.

¹⁾ Podobnie układa się podanie także w innych wypadkach.

²⁾ Podobnie układa się podanie w innych podobnych wypadkach.

1) Doniesienie o nieużytkowaniu domu!) (vide str. 106).

Światne c. k. Starostwo!

Donoszę, że mój dom położony pod l.p. 30 w Woli Justowskiej od 1 września b. r., będzie całkiem niezamieszkały i zamknięty, gdyż wyprowadzam się do Krakowa na stały pobyt i tego domu wynajmować nie będę. Upraszam o odpisanie podatku domowo-klasowego.

N. N.

5. *Kilka słów o zamierzonej reformie podatku domowo-czynszowego.*

Rząd uznał, że istniejący w większych miastach wymiar podatku domowo-czynszowego w wysokości $26\frac{2}{3}$ procentu czystego przychodu czynszowego w wielu względach może podpaść krytyce. Poruszono więc myśl, czyby ten podatek nie dał się stopniować według względnej renty domowej (czynsz z realności podległej podatkowi domowo-czynszowemu pozostały po uskutecznieniu dozwolonych potrąceń $15\frac{0}{10}$ względnie $30\frac{0}{10}$ podzielony przez ilość metrów kwadratowych powierzchni tejże realności). Uzyskany w ten sposób iloraz przedstawiałby stopień względnej rentowności domu i domy dochodzące pewnego stopnia tej rentowności stanowiłyby dla siebie osobne rejony dla wymiaru nowego podatku domowo-czynszowego. O ile można wnioskować, to reforma odnośna objęłaby także miejscowości nieumiesz-

czone dotychczas w spisie A. ustawy z r. 1882. Urze-
 czywistnienie tej myśli natrafia na wielkie trudności,
 ale gdyby się ziściło, mogłoby sprowadzić równomier-
 ność podatkową we wszystkich czynszowych miejsco-
 wościach i usunęłoby wiele uciążliwości dzisiejszego
 opodatkowania domowo-czynszowego. Podstawa opoda-
 tkowania byłaby bowiem, jakby się spodziewać należało,
 prawdopodobnie na dłuższy szereg lat ustanowiona.
 Reforma podatku domowo-czynszowego dotyczyłaby więc
 przede wszystkim podstawy wymiaru domowo-czynszo-
 wego i 5⁰/₀-owego podatku, wobec czego inne postano-
 wienia dotychczasowe odnoszące się do tych podatków
 zapewne tylko z małemi zmianami straciłyby rzeczy-
 wiste znaczenie. Na każdy sposób przepisy o zataje-
 niach czynszowych powinnyby ulec gruntownej zmianie
 i należytej kodyfikacji.

UNION
UNION

TREŚĆ:

	Strona.
Przedmowa	1
Dział ogólny.	
Rozdział I. Ustawy i przepisy normujące podatki domowe w Austrii	4—6
Rozdział II. Pojęcie i gatunki podatków domowych	7—8
Rozdział III. Odpowiedzialność podatkowa. Przedmiot podatku domowy	9—10
Rozdział IV. Wyjątki od obowiązku opłacania podatków domowych. (Stałe uwolnienia)	11—21
Dział o podatku domowo-czynszowym i 5°-owym.	
Rozdział V. Podatek domowo-czynszowy	22
Rozdział VI. Wysokość podatku domowo-czynszowego	23—24
Rozdział VII. Miejscowości podległe podatkowi domowo- czynszowemu	25—29
Rozdział VIII. Podstawa wymiaru podatku domowo czyn- szowego	30—32
Rozdział IX. Przedmiot podatku domowo-czynszowego	33—47
Rozdział X. Obliczenie podatku domowo-czynszowego w miejscowościach nie podlegających całkowicie po- datkowi domowo-czynszowemu	48—50
Rozdział XI. Wymiar pięć-procentowego podatku	50—53
Rozdział XII. Fasye domowo-czynszowe i protokoły ta- belaryczne	53—57

	Strona.
Rozdział XIII. Formalności fasyi domowo-czynszowych	57—62
Rozdział XIV. Sprawdzanie fasyi domowo-czynszowych i ich kontrola	63—65
Rozdział XV. Dochodzenia lokalne	65—70
Rozdział XVI. Uskutecznienie wymiaru podatku domowoczynszowego i środki prawne przeciw temuż	70—74

Dział o podatku domowo-klasowym.

Rozdział XVII. Podatek domowo-klasowy. Wysokość tegoż	75—76
Rozdział XVIII. Przedmiot podatku domowo-klasowego	76—77
Rozdział XIX. Budynki mieszkalne i części mieszkalne	78—84
Rozdział XX. Postępowanie przy klasyfikacji	85—89
Rozdział XXI. Ewidencya katastru podatku domowoklasowego	90—93
Rozdział XXII. Postępowanie ewidencyjne	94—97

Dział o opustach podatkowych.

Rozdział XXIII. Opusty podatkowe. Opust podatku domowoczynszowego (odpisanie) z tytułu próżnostania pomieszczeń	98—103
Rozdział XXIV. Postępowanie w sprawach doniesień o próżnostaniach	103—105
Rozdział XXV. Odpisanie podatku domowo-klasowego z tytułu nieużytkowania domów	105—107
Rozdział XXVI. Odpisanie podatków z tytułu kłesk elementarnych	107—109
Rozdział XXVII. Odpisanie podatku domowoczynszowego z powodu nieściągalności czynszu najmu	109—111

Dział o czasowych uwolnieniach podatkowych.

Rozdział XXVIII. Czasowe uwolnienie od podatków domowych z tytułu nowej budowy	112—116
Rozdział XXIX. Czas trwania swobody podatkowej i określenie tegoż	117—120

Rozdział XXX. Postępowanie w sprawach o czasowe uwolnienie podatkowe	121—125
Rozdział XXXI. Skutki swobody podatkowej . . .	126—128
Rozdział XXXII. Ulgi podatkowe dla domów ze zdro- wemi i taniemi pomieszkaniem dla robotników .	129—151

**Dział o przekroczeniach przepisów odnoszących się do
podatków domowych.**

Rozdział XXXIII. Przekroczenia przepisów o podatku domowo-czynszowym i 5-procentowym . . .	152—153
Rozdział XXXIV. Istota zatajenia czynszowego, zada- wnienie karygodności, kara czynszowa i podatkowa	153—165
Rozdział XXXV. Postępowanie w wypadkach zatajeń czynszowych	165—171
Rozdział XXXVI. Orzeczenie karne. Środki prawne. Wykonanie orzeczenia	172—176
Rozdział XXXVII. Stanowisko donosiela w wypad- kach zatajeń czynszowych	176—177
Rozdział XXXVIII. O przekroczeniach przepisów o po- datku domowo-klasowym	178—180
Rozdział XXXIX. Pobór i ściąganie dodatków domo- wych	180—181
Rozdział XL. Dodatek. 1. Wartość podatkowa budyn- ków, 2. Obliczenie dochodu z domów do wy- miaru podatku osobistego. 3. Należytości stem- plowe w sprawach o podatki domowe. 4. Wzory niektórych podań. 5. Kilka słów o zamierzonej reformie podatku domowo-czynszowego . . .	182—196

UNIVERSITY
OF
TORONTO

Sprostowania.

- str. 23. uw. 1. zamiast 5 października, 25 października.
- str. 46. ust. 4. zamiast tangety, tangenty.
- str. 47. wiersz 2 z góry zamiast wypadków, wydatków.
- str. 49. ma być: Np. jeżeli w domu mającym 8 części mieszkalnych wynajęto 4 od 1 września, to od niewynajętych części domu.... Podatek domowo-klasowy od 8 części mieszkalnych wynosi 20 zł., przeto odpisze się ten podatek od 1 września do 31 grudnia w kwocie 6 zł. 66 ct. a natomiast przypisze się tytułem podatku domowo-czynszowego, z całego domu za czas od 1 września do 31 grudnia. 1) z 4 zł. 90 ct. (jako kwoty podatku domowo-klasowego wypadającej od 4 ubikacji mieszkalnych niewynajętych) 1 zł. 63 ct. i 2) 14% od czynszu brutto (np. 100 zł.) umówionego za ten czas, za wynajęte cztery ubikacje mieszkalne 14 zł., razem więc 15 zł. 63 ct.
- str. 79. wiersz 8 z dołu, zamiast ukikacyi, ubikacyi.
- str. 91. uw. 2. zamiast orz.. okólnik.
- str. 120. ostatni ustęp Przykład zaczerpnięty z Freibergera. Ponieważ u nas podatki domowe są płatne w ostatnim dniu każdego kwartału, przeto w cytowanym przykładzie wypadaloby przyzwolić wolne lata od 30 czerwca względnie 1 lipca.
- str. 143. wiersz. 8 z góry, po „było“ umieścić „najwięcej o“.
- str. 146. w. 4 dołu zamiast pozwoleniu, przyzwoleniu.
- str. 154. uw. 1. w. 6 z góry, zam. „przez podnajemców za pewne części składowe pomieszkania“ o d podnajemców za pewne części składowe własnego pomieszkania.
- str. 164. ust. 3. Pod opustami rozumieć należy w dawniejszych czasach np. ulgi z tytułu czasowej swobody podatkowej (r. XXXI), a obecnie także ulgi z art. VIII. i IX. ust. o pod. osob. bezpośredn.
- str. 168. uw. 1. na końcu dodać: W sprawach karnych, dotyczących podatków osobisto-dochodowych może także władza podatkowa zarządzić przesłuchanie pod przysięgą świadków i mężów zaufania przez odnośny sąd powiatowy (karny) § 268 al. 5 cyt. ust.
- str. 173. w uw. 8 wiersz z dołu zamiast 615, 612.
- str. 176. w. 12 z dołu zam. „okazało się nie—“ okazało się.
- str. 177 w. 2. z góry po słowie „czynszowej“ dodać tj. czynszu zatajonego, zmniejszonego o 15 względnie 30%.
- str. 188 w. 15 z góry zamiast stempla, stemplowi.

Biblioteka Uniwersytetu
M. CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

A | 20990 | 2

Niektóre wydawnictwa tego

1) Z zakresu skarbowości at

O reformie podatków osobistych
Odbitka z Prawnika z r. 1892 i
Część II. Kraków 1894.

Pogadanki o podatkach w kółku
podań, Lwów 1893.

Reforma podatkowa, wykład popularny
rami podań, Lwów 1897 i 1898. Część pierwsza wyszła także
w tłumaczeniu na język ruski. Lwów 1897.

Ustawa z dnia 25 października 1896 dz. u. p. nr. 220
o bezpośrednich podatkach osobistych wraz z roz-
porządzeniami wykonawczymi. Przekład z objaśnie-
niami. 3 tomy. Lwów 1897 i 1898.

2) Innej treści:

Tytus Trzeciński. Szkic biograficzny. Lwów 1879, z portre-
tem. Sambor 1893.

Antygona i Ismena. Studium psychologiczno-estetyczne.
Odbitka z Albumu jubil. dla J. I. Kraszewskiego. Lwów 1879.

O umoralnieniu i wpływie religii i uczuć estetycznych
na nie. Sambor 1891.

Mała parta do czarta. Opowiadanie. Sambor 1891.

Szczepan Dzierzba. Opowiadanie na tle historycznym (z dzie-
jów zamku Odrzykońskiego). Sambor 1892.

Opowiadania z dawnych dziejów (ziemi Sokalskiej).
I. Hryć Syroid. Lwów 1892.

Jeden z ostatnich. (Roman Szelest). Sylwetka. Sambor 1894.

O poszanowaniu prawa własności. Wykład popularny
obowiązujących przepisów o prawie własności. Przemysł 1899.

Wkrótce wyjdzie:

Podatki realne w Austrii. Część I. Wykład systematyczny.
Treść: 1. Zarys organizacji władz, urzędów i organów po-
datkowych. 2. Ogólne przepisy podatkowe. 3. Przepisy
o podatku gruntowym. 4. Przepisy egzekucyjne.

1000173592